

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Obchod se zbraněmi v oblasti Adenského zálivu

Petr Dvořák

Plzeň 2012

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra blízkovýchodních studií

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Blízkovýchodní studia

Bakalářská práce

Obchod se zbraněmi v oblasti Adenského zálivu

Petr Dvořák

Vedoucí práce:

PhDr. Jan Záhořík, Ph. D.

Katedra antropologických a historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2005

.....

Na tomto místě bych chtěl poděkovat vedoucímu své bakalářské práce PhDr. Janu Záhoříkovi, PhD. za jeho odborné a trpělivé vedení, cenné rady a připomínky.

Obsah

1	ÚVOD	1
2	CHARAKTERISTIKA OBCHODU SE ZBRANĚMI	4
2.1	Obecné rozdělení obchodu se zbraněmi	4
3	PŘÍČINY OBCHODU SE ZBRANĚMI	6
3.1	Ozbrojené konflikty.....	6
3.2	Geopolitické faktory	8
3.2.1	Námořní doprava	8
3.3	Chudoba a sociální problémy.....	15
3.3.1	Zbraně v součinnosti s obchodem s drogami, prostitucí a jinými patogeny společnosti	20
3.3.2	Piráctví	23
4	ROLE ZÁPADNÍCH STÁTŮ A MEZINÁRODNÍHO SPOLEČENSTVÍ V BOJI PROTI OBCHODU SE ZBRANĚMI .	34
4.1	Mezinárodní organizace a instituce a jejich nástroje v boji proti šíření zbraní.....	34
4.2	Zahraniční politika světových mocností, legislativa a vývoz zbraní	40
4.3	Regionální operace mířené proti šíření násilí a obchodu se zbraněmi	47
4.4	Vojenské základny a vzájemná spolupráce v oblasti.....	51
5	ZÁVĚR	58
6	POUŽITÁ LITERATURA	60
6.1	Monografie.....	60

6.2	Články v časopisech.....	61
6.3	Internetové zdroje	63
6.4	Dokumenty	81
7	RESUME	84

1 ÚVOD

Téma obchodu se zbraněmi v oblasti Adenského zálivu jsem si zvolil hned z několika důvodů. Prvním z nich je můj zájem o tuto problematiku, která je do jisté míry poměrně velmi specificky zaměřená, na druhou stranu v českých odborných kruzích minimálně diskutovaná. Snahou je tak určitým způsobem přispět ke specifickému pojetí obchodu se zbraněmi, na který je v současnosti nahlíženo spíše obecně v kontextu šíření jaderných zbraní a s nimi spojených teroristických organizací, usilujících o jejich získání. Problémy, které přináší obchod s konvenčními a malými palnými zbraněmi, tzv. SALW, jsou tak do značné míry mezi laickou veřejností opomíjeny. Jedním z dalších důvodů je moje dlouholeté studium Blízkovýchodní problematiky a zájem o africké dějiny, její společnost a geopolitické aspekty. Adenský záliv tudíž v mém pojetí vytváří jakousi spojnici mezi těmito dvěma zdánlivě nábožensky a společensky odlišnými světy, které však mají při bližším pohledu mnoho společného.

Roh Afriky i jihozápadní část Arabského poloostrova byly už po mnoho staletí zasaženy řadou nábožensky, ideologicky nebo politicky podmíněných konfliktů, které bohužel přetrvávají i v současnosti. Kolonizačního období, následované dekolonizační érou v 60. a 70. letech, sebou přinášelo vliv zahraničních mocností, které si jej i nadále snaží udržet. Bohužel často takovým způsobem, který sebou přináší mnoho negativních okolností, kterými jsou bezpochyby i zbraně. Na jejich transferu se však nepodílejí pouze státy, ale i nestátní aktéři v rámci místního i mezinárodního organizovaného zločinu. Tyto soudobé trendy v obchodu se zbraněmi jsou součástí mé snahy o co nejaktuálnější analýzu tohoto tématu v rámci oblasti Adenského zálivu. Ten je v současnosti ovlivněn jak regionálními událostmi, tak geopolitickými nebo hospodářskými změnami na celosvětové úrovni, mající stejně

významný dopad na tento region, související i s obchodem se zbraněmi. Mezi současné nejvýznamnější regionální události, kterými je tato oblast afektována lze zařadit např. prezidentské volby v Jemenu, hladomor v Somálsku, opětovný pohraniční spor Etiopie s Eritreou nebo geopolitický spor mezi Súdánem a Jižním Súdánem o oblast Abyei, která je bohatá na ropu. V rámci působení vnějších okolností na aktuální dění v Adenském zálivu nelze opomenout mezinárodní proti-pirátská opatření, výstavbu nových vojenských základen asijských mocností nebo válku v Libyi, odkud se zbraně dostávají i do tohoto regionu.

V úvodní části se tak budu věnovat obecnému rozdělení obchodu se zbraněmi, který probíhá na legální i nelegální úrovni mezi jednotlivými typy zúčastněných aktérů. Tato charakteristika je poté v dalších kapitolách aplikována na konkrétní okolnosti spojené s obchodem se zbraněmi v oblasti Adenského zálivu. Do této oblasti jsem zahrnul zejména Džibutsko, Eritreu, Etiopii, Jemen, Somálsko, Súdán a Jižní Súdán. Nicméně v rámci zapojení mezinárodní problematiky jsou zmíněny i státy mimo tento region. Po úvodní části následuje rozbor jednotlivých příčin, které jsou rozděleny podle regionálního či mezinárodního zařazení. Hlavním důvodem pro toto rozdělení je poměrně složitý komplex vzájemně propojených faktorů, které jsou do obchodu se zbraněmi zapojeny. Poslední kapitola je věnována vlivu nejvýznamnějších mezinárodních organizací a státních aktérů na obchod se zbraněmi v právní i praktické rovině, což je poté přeneseno do kontextu oblasti Adenského zálivu.

Hlavním cílem mé práce je tak podat ucelenou analýzu o obchodu se zbraněmi v Adenském zálivu, která svůj rámec oblastního zaměření přesahuje pouze v případech, které jsou pro ucelené pochopení nezbytně nutné. Tato práce se tak zaměřuje výhradně na obchod a šíření konvenčních zbraní, a to jak legálními, tak nelegálními prostředky. Nicméně mojí snahou je poukázat zejména na problematiku nelegálního

obchodu se zbraněmi, který má dopad na regionální i mezinárodní bezpečnost.

Ve své práci použiji psané primární zdroje i sekundární literaturu. Díky snaze o co nejaktuálnější pojetí této problematiky jsou v poměrně značné míře využívány oficiální internetové zdroje, které jsou pro tento účel zcela nezbytné. Podkladem pro řadu kapitol jsou také oficiální dokumenty v podobě rezolucí přijatých Radou bezpečnosti OSN a závěrečné zprávy vytvořené na její žádost. V této souvislosti bych rád vyzdvihl závěrečnou zprávu expertní skupiny *Monitoring Group S/2011/433*¹ předloženou 18. 07. 2011 v souvislosti s rezolucí č. 1916 z roku 2010, která se zaměřuje na obchod se zbraněmi v Eritreji a Somálsku. Tento dokument přístupný na webových stránkách Rady bezpečnosti OSN nemá svým rozsahem a kvalitativním zpracováním v porovnání s jinými zdroji obdoby. Pro zpřehlednění v rámci mnoha regionálních legislativních nařízení a mezinárodních smluv, obsahující jednotlivé protokoly a dodatky, jsem využil monografie *Odzbrojení, prostředek zajištění mezinárodní bezpečnosti* od doc. JUDr. Jana Ondřeje, CSc., DSc., který je právním znalcem v oblasti mezinárodního práva.²

Přestože v textu vycházím téměř výlučně z anglicky psaných materiálů, v případě transkripce cizích názvů se pokouším uvádět jejich české ekvivalenty, které jsou v závorce opatřeny původním anglickým názvem. V případě zkratk cizích názvů, jsem využil poznámek pod čarou, kde jsou uvedeny v rozepsané formě.

---

¹ UN Security Council: Report of the Monitoring Group on Somalia and Eritrea pursuant to Security Council resolution 1916 (2010). Monitoring Group, S/2011/433, 18 July 2011. [online]. Dostupný z: <http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2011/433>. [cit. 29.03.2012].

² Ondřej, J.: *Odzbrojení, prostředek zajištění mezinárodní bezpečnosti*. 2. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 343 s.

2 CHARAKTERISTIKA OBCHODU SE ZBRANĚMI

Obecně lze říci, že obchod se zbraněmi spočívá v jejich dovozu nebo vývozu a je často spojený s určitým druhem konfliktu v podobě společenského napětí nebo ozbrojených střetů. Současný transfer zbraní zahrnuje zejména nejrozšířenější konvenční zbraně, které jsou definovány jako zbraně nemající povahu hromadné ničení, ani nejsou biologického nebo chemického charakteru.³ Do skupiny konvenčních zbraní tak patří zejména malé palné a lehké zbraně (Small Arms and Light Weapons, SALW), raketové systémy, miny, výbušniny ne-nukleární povahy, ale i široké spektrum pozemních, vzdušných i na vodu uzpůsobených zbraní zahrnující tanky, bojové stíhací letouny a válečné lodě. Pro snadnější kontrolu a monitoring zbrojních transferů tak byly konvenční zbraně rozděleny do osmi kategorií, které jsou registrovány OSN.⁴ Největšími světovými exportéry konvenčních zbraní jsou podle údajů Stockholmského institutu SIPRI (Stockholm International Peace Research Institute) v současnosti USA, Rusko, Německo, Francie a Velká Británie, z nichž většina podporuje jednotlivé vlády dodávkami zbraní i v oblasti Adenského zálivu.⁵ Svůj podíl na exportu zbraní určených pro místní obchod se zbraněmi však mají i asijské státy a státy Blízkého východu jako např. Čína, Írán nebo Saudská Arábie.

2.1 Obecné rozdělení obchodu se zbraněmi

Pokud bychom nahlíželi na obchod se zbraněmi v jeho velmi zjednodušené formě, dal by se rozdělit mezi dodavatele zbraní a jejich příjemce, jejichž vztah je založený na vzájemné dohodě o poskytnutí vojenského materiálu. Nicméně součástí tohoto komplexního řetězce,

³ U.S. Department of Defense: Dictionary of Military and Associated Terms. Joint Publication 1-02, 8 November 2010. [online]. Dostupný z: <http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp1_02.pdf>. [cit. 25.04.2012].

⁴ The UN Register of Conventional Arms: The Global Reported Arms Trade. [online]. Dostupný z: <<http://www.un-register.org>>. [cit. 24.04.2012].

⁵ Stockholm International Peace Research Institut: Yearbook 2011. Armaments, Disarmament and International Security. SIPRI 2011, str. 12. [online]. Dostupný z: <<http://www.sipri.org/yearbook/2011/files/SIPRIYB11summary.pdf>>. [cit. 25.04.2012].

začínající samotnou výrobou zbraně a končící jejím dodáním do rukou uživatele, je i celá řada jiných vlivných aspektů, díky kterým můžeme obchod se zbraněmi mnohem více specifikovat.

Základním faktorem, podle kterého lze hodnotit mezinárodní obchod se zbraněmi, je míra zákonnosti v jaké tento obchod probíhá. Exporty vojenského materiálu, ze strany většiny států legalizovaných výrobců zbraní a certifikovaných prodejců, se řadí do sféry *legálního obchodu se zbraněmi*. Často se také jedná o dodávky zbraní mezi vládami jednotlivých států, které souvisí např. s modernizací armády, policejních složek nebo specifikovanými bezpečnostními opatřeními.⁶ Druhou skupinou je tzv. *šedý trh*, tvořený jak státy s nedostatečnými právními normami omezující nadměrný nebo nelegální vývoz zbraní, tak soukromými subjekty, které jsou obtížně kontrolovatelné. Služeb soukromých obchodníků se zbraněmi, tzv. *obchodníků se smrtí*⁷ však podle některých zpráv využívají i státy, jejichž vnitřní opatření na export nebo mezinárodní renomé, by jim jinak vývoz neumožnily.⁸ Hranice mezi legálním obchodem a šedým trhem jsou tak velmi tenké a je velmi nesnadné jednotlivé zbrojní transfery monitorovat.⁹ Poslední skupinu představuje tzv. *černý trh* s nelegálně pašovanými zbraněmi, jehož součástí jsou zejména nestátní aktéři. Podle odhadů z roku 2002 tvoří nelegální obchod se zbraněmi 10 – 20% podíl z celkového objemu prodaných zbraní.¹⁰ V rámci vzrůstající celosvětové tendence v oblasti státních výdajů na zbrojení a podílu nestátních skupin, usilujících o získání moderních zbrojních technologií, se však toto bude nadále zvyšovat.

---

⁶ Biggs, A. A.: Lawmakers, Guns & Money: How The Proposed Arms Trade Treaty Can Target Armed Violence by Reducing Small Arms & Light Weapons Transfers to Non-State Groups. Creighton Law Review, 2011/06/01, Vol: 44, p1311, str. 1321.

⁷ Tamtéž, str. 1324.

⁸ Musah, Abdel-Fatau: Privatization of Security, Arms Proliferation and the Process of State Collapse in Africa. Development & Change; November 2002, Vol. 33 Issue 5, p911, 23p.

⁹ Biggs, A. A.: Lawmakers, Guns & Money: How The Proposed Arms Trade Treaty Can Target Armed Violence by Reducing Small Arms & Light Weapons Transfers to Non-State Groups. Creighton Law Review, 2011/06/01, Vol: 44, p1311, str. 1322.

¹⁰ Tamtéž, str. 1324-1326.

3 PŘÍČINY OBCHODU SE ZBRANĚMI

3.1 Ozbrojené konflikty

Podle typologie konfliktů, založené na Ženevských konvencích, se v oblasti Adenského zálivu nachází poměrně značné spektrum ozbrojených konfliktů, založených na mnoha různorodých faktorech, jakožto jejich primární příčině. Konkrétně se jedná o konflikty teritoriální, mocensko-politické, ideologické, ekonomické a tzv. boje za nezávislost. Ozbrojené konflikty, nacházející se v této oblasti jsou převážně regionálního charakteru. Nicméně díky stále většímu zapojení mezinárodních státních i nestátních aktérů dostávají mezinárodní rozměr, spojený i s obchodem se zbraněmi. Podle jednotlivých aktérů a jejich zájmů, které se snaží prosadit, lze místní konflikty zařadit do výše zmíněných skupin. Je však důležité poznamenat, že se v řadě případů zdejší ozbrojené konflikty řadí i do více typologických skupin, které se navzájem prolínají. Nelze tak konflikt vždy jednoznačně zařadit nebo definovat.¹¹ Z tohoto důvodu jsem konflikty spojené s obchodem se zbraněmi navíc rozdělil do dvou hlavních kategorií, a to na mezistátní a vnitrostátní, resp. občanské.

Do první kategorie mezistátních konfliktů se řadí např. etiopsko-eritrejská válka probíhající v letech 1998 – 2000, která měla teritoriální i nábožensko-ideologické příčiny, mající původ v oblasti tzv. *Badme-Yirgaského trojúhelníku*.¹² V rámci dopadu obchodu se zbraněmi se ekonomiky obou států téměř zhroutily.¹³ Hlavní úlohu hrála jak pravidelná státní armáda, tak guerillové vedení boje na obou stranách, což ve

¹¹ Waisová, Š.: Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. Aleš Čeněk, Plzeň 2011, 250 s., str. 44-45.

¹² Ruth, I.: The Ethiopian–Eritrean Conflict: Diasporic vs. Hegemonic States in the Horn of Africa, 1991-2000. *The Journal of Modern African Studies*, Vol. 38, No. 4, December 2000, pp. 659-682. str. 663.

¹³ Podle Stockholmského mezinárodního institutu pro výzkum míru (SIPRI) se na straně Eritreje pohybovaly mezi roky 1998 – 2000 kolem 33% HDP, což v přepočtu znamená kolem 750 milionů dolarů ročně. Taková finanční zátěž měla pro eritrejskou rozvíjející se ekonomiku katastrofální následky. Více z: Stockholm International Peace Research Institute: The SIPRI Military Expenditure Database. [online]. Dostupný z: <<http://milexdata.sipri.org/>>. [cit. 09.04.2012].

výsledku znamenalo využití malých snadno přenosných zbraní SALW i těžké vojenské techniky včetně zapojení vzdušných sil pro podporu pozemních operací. Právě značné investice do letectva a těžké pozemní techniky vedly oba státy k finálnímu vyčerpání svých lidských i finančních zdrojů.¹⁴ Za mezistátní konflikt s mocensko-politickými a ekonomickými příčinami, lze také označit vleklý spor mezi Súdánem a Jižním Súdánem, na jejichž hranicích jsou, necelý rok po vyhlášení samostatnosti Jižního Súdánu, opět rozmístěny ozbrojené jednotky obou států.¹⁵ Do hry o surovinové zdroje v podobě ropných polí ve sporné oblasti Abyei jsou zapojeni i významní mezinárodní aktéři jako je Čína. Ta do oblasti díky svým ekonomickým zájmům dlouhodobě dodává zbraně výměnou za ropu, které jsou chartúmskou vládou používány jak proti civilnímu obyvatelstvu v Dárfúru, tak proti jiho-súdánské povstalecké skupině SPLA, která je naopak od roku 2006 tajně podporovaná USA.¹⁶ Konflikt tak vychází z vnitrostátních konfliktů a nestability.

Do této kategorie vnitrostátních konfliktů lze zařadit i ty, odehrávající se na opačné straně Adenského zálivu, resp. v Jemenu. Ten se dlouhodobě potýká s problémem konsolidování země, která je založena na složitém klanovém uspořádání zasahující i do vysoké státní politiky, díky čemuž jsou jakékoli snahy o centrální vládu nad tímto územím značně obtížné. Nestabilitu v zemi rovněž podporují rozdílné konfesní větve islámu nebo přítomnost mnoha radikálních islámských skupin jako např. *Adensko-abijanská armáda* nebo síť al-Kajdy na Arabském poloostrově (AQAP).¹⁷ Korupce a nezodpovědné zacházení s přírodními zdroji tuto zemi navíc uvrhly do závažných ekonomických problémů. Pro nelegální obchod se zbraněmi jsou takovéto

---

¹⁴ Mengisteab, K.; Yohannes, O.: Anatomy of an African Tragedy. Political, Economic and Foreign Policy Crisis in Post-Independence Eritrea. Red Sea Press: Asmara 2005, str. 229-264.

¹⁵ BBC: Sudan border clashes: African Union, UN, call for peace. BBC News, 25 April 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-17836811>>. [cit. 25.04.2012].

¹⁶ Small Arms Survey: Reaching for the gun. Sudan issue brief. N°19, April 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.smallarmssurveysudan.org/pdfs/HSBA-SIB-19-Arms-flows-and-holdings-South-Sudan.pdf>>. [cit. 24.04.2012].

¹⁷ Carapico, S.: Civil Society in Yemen. The political economy of activism in modern Arabia. Cambridge Middle East Studies, Cambridge University Press 1998.

socioekonomické podmínky a neustálé mezi-klanové konflikty ideálním prostředím. Ne náhodou se tak Jemen v celosvětovém měřítku řadí mezi státy, kde se nachází nejvyšší počet zbraní SALW na jednoho obyvatele.¹⁸ To se také projevuje na změně podpory proti-vládního šiitského *hnutí Húthijů* na severu země ze strany Íránu, který v rámci jeho podpory nahrazuje dodávky zbraní za finanční prostředky, protože jsou na zdejších trzích zbraně tak snadno dostupné, že posílání dalšího vojenského materiálu postrádá smysl.¹⁹

3.2 Geopolitické faktory

Oblast Adenského zálivu je díky své poloze jedním z nejvýznamnějších geostrategických bodů v námořní dopravě, na které závisí jak globální ekonomika, tak jednotlivé státy v tomto regionu. Vzhledem k současné bezpečnostní situaci jsou tak vynakládány značné finanční prostředky na její zabezpečení, posilující zbrojení v celé oblasti. Zatímco se světové mocnosti snaží zajistit si v rámci energetické bezpečnosti plynulý přísun surovin skrze tuto oblast, místní státy se potýkají s hladomorem a ozbrojenými konflikty, do kterých jsou zbraně dopravovány zejména námořní dopravou.²⁰

3.2.1 Námořní doprava

Vzhledem k současnému nárůstu požadavků jednotlivých, především rozvojových ekonomik po celém světě, dochází i k nárůstu

¹⁸ Podle nevládní organizace Small Arms Survey se v zemi nachází 50-60 milionů zbraní SALW, což v praxi znamená jedna zbraň na dva obyvatele. Více z: Small Arms Survey: Tracking armed violence in Yemen. Yemen Armed Violence Assessment, N°1, May 2010. [online]. Dostupný z: <<http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/G-Issue-briefs/Yemen-Armed-Violence-IB1-Tracking-armed-violence-in-Yemen.pdf>>. [cit. 25.04.2012].

¹⁹ Alsiss, P.; Allison, M.; Cordesman, A. H.: U.S. and Iranian Strategic Competition in the Gulf States and Yemen. A Report of the CSIS Burke Chair in Strategy, Center for Strategic & International Studies, March 2012, str. 51-53. [online]. Dostupný z: <http://csis.org/files/publication/120228_Iran_Ch_VI_Gulf_State.pdf>. [cit. 06.04.2012].

²⁰ Binhack, P.: Bezpečnost námořní přepravy v Adenském zálivu a energetická bezpečnost Evropské unie. Příspěvek přednesený na konferenci Metropolitní univerzity v Praze, Praha 8. dubna 2011, str. 22-37. [online]. Dostupný z: <<http://www.c4ss.cz/CZ/activities/studentconference/files/2011/Sbornik%20student%20conference%202011.pdf>>. [cit. 29.03.2012].

námořní dopravy. Její podíl na celkovém objemu celosvětově přepraveného zboží a surovin je 90%, její role je tak zcela nezastupitelná.²¹ Na vzestupu jsou všechny druhy námořní dopravy, od kontejnerové, nákladní, civilní až po tankerovou. Ta se zaměřuje na přepravu chemických nebo energetických surovin jako je surová ropa či zemní plyn.²² I přesto, že tankery netvoří většinu z lodní přepravy²³, díky transportu surové ropy se z ní stává primární cíl států po celém světě, které jsou na jejím importu závislé. Námořní doprava je tak velmi úzce spjata s energetickou bezpečností, jejíž zabezpečení se stává měřítkem vyspělosti států.²⁴ Energetickou bezpečnost je však obtížné přesně definovat. Podle Mezinárodní energetické agentury IAE se však jedná o „nepřerušené, fyzicky dostupné energetické zdroje, za přiměřenou cenu.“²⁵ Pro státy, jejichž ekonomiky jsou z větší části závislé na dovozu surovin a zboží, jako jsou USA, EU, Japonsko, Čína, se energetická bezpečnost spjatá s bezpečností námořní přepravy stává stále významnějším prvkem jejich bezpečnostní politiky. K té se rovněž řadí kontrola námořních komunikačních tras (SLOC)²⁶. V případě ohrožení této bezpečnosti jsou tak často nasazovány vojenské prostředky, jejichž nasazení se stále více týká právě Adenského zálivu, jakožto jednoho ze strategicky významných bodů v námořní dopravě.

Oblast leží na trase (SLOC), která je významná právě díky vysokému objemu námořní dopravy. Ročně zde propluje zhruba 23 000 plavidel, vezoucích náklad v hodnotě 1 trilionu dolarů.²⁷ Na výši této sumy

---

²¹ International Chamber of Shipping: Shipping and World Trade. [online]. Dostupný z: <<http://www.marisec.org/shippingfacts/worldtrade/index.php?SID=0b380117fa8878f3b0fee78f3b62481c>>. [cit. 28.03.2012].

²² International Chamber of Shipping: International Shipping Carrier of World Trade. Shipping Facts. 2006. [online]. Dostupný z: <<http://www.marisec.org/shippingfacts/uploads/File/worldtradeflyer.pdf>>. [cit. 28.03.2012].

²³ Zhruba 25%, což ji řadí hned na druhé místo za nákladní přepravou.

²⁴ Smolík, J., Šmíd, T. a kol.: Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století. Masarykova univerzita: Brno 2010, 276 s., str. 163.

²⁵ International Energy Agency. Energy Security. [online]. Dostupný z: <http://www.iea.org/subjectqueries/keyresult.asp?KEYWORD_ID=4103>. [cit. 29.03.2012].

²⁶ Sea Lines of Communication.

²⁷ Bockmann, M. W.: Somalia Piracy Spurs Private Navy to Start Within Five Months. Bloomberg Businessweek, 08 November 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.businessweek.com/news/2011-11-08/somalia-piracy-spurs-private-navy-to-start-within-five-months.html>>. [cit. 29.03.2012].

se podílejí zejména tankery směřující z Perského zálivu podél ománského a jemenského pobřeží skrz úžinu Báb al-Mandab do Rudého moře, a odtud Suezským kanálem dále do Evropy, která je na tomto druhu importu ropy závislá.²⁸ Denně je Adenským zálivem přepravováno 3,3 milionů barelů ropy. Ve srovnání s rokem 2007, kdy bylo přepravováno 4 miliony barelů ropy denně, se tedy jedná o pokles, který lze přičíst globální redukci poptávky po hospodářské krizi v roce 2008. Celou oblastí od Adenského zálivu po Suezský průplav je přepravováno celých 11% globální námořní přepravy ropy. Otázky bezpečnosti přepravy jsou spojeny zejména s politickou nestabilitou Somálska a s riziky vyplývajícími z plavby průlivem Báb al-Mandab do Rudého moře.²⁹ Tyto hrozby spočívají od roku 2005-2007 především v pirátských útocích, zaměřující se stále častěji na velké obchodní a nákladní lodě, jejichž hodnota nákladu, který je převážen, pirátům poskytuje relevantní odůvodnění pro závratnou výši výkupného, které je v současnosti z jejich strany požadováno. Cílem se tak nejčastěji stávají obří ropné tankery třídy VLCC a ULCC³⁰, proplouvající buď Adenským zálivem, nebo na trase z Indie do oblasti jižní Afriky. Jedním z ukázkových příkladů, poukazujících na všechny novodobé aspekty spojené s pirátstvím, je přepadení řeckého supertankeru Irene SL třídy VLCC v roce 2011 poblíž ománského pobřeží.³¹ Lze tak předpokládat určitou souvislost s napojením pirátských buněk na strukturu mezinárodního

²⁸ Podle zprávy Evropské komise za rok 2011 tvořil dovoz ropy do EU zhruba 15% z celkového importu ropy. Viz: Registration of Crude Oil Imports and Deliveries in the European Union (EU27). European Commission 2011. [online]. Dostupný z: <<http://ec.europa.eu/energy/observatory/oil/doc/import/coi/eu-coi-from-extra-eu-2011-01-03.pdf>>. [cit. 29.03.2012].

²⁹ Binhack, P.: Bezpečnost námořní přepravy v Adenském zálivu a energetická bezpečnost Evropské unie. Příspěvek přednesený na konferenci Metropolitní univerzity v Praze, Praha 8. dubna 2011, str. 31. [online]. Dostupný z:

<<http://www.c4ss.cz/CZ/activities/studentconference/files/2011/Sbornik%20student%20conference%202011.pdf>>. [cit. 29.03.2012].

³⁰ Jaime, Rodrigo de Larrucea: Oil tankers safety. Legal aspects. Politechnic University of Catalonia, 2010. [online]. Dostupný z: <<http://upcommons.upc.edu/e-prints/handle/2117/6129>>. [cit. 30.03.2012].

³¹ Hodnota 2 milionů barelů surové ropy, přepravovaná tímto tankerem z Kuvajtu směrem do USA, byla odhadována na 200 milionů dolarů, což v přepočtu znamená 20% denního importu ropy do USA nebo 80% denního importu ropy do Německa. Tomu rovněž odpovídala rekordní výše výkupného činící 13,5 milionu dolarů. Viz: Reuters: Tanker hijacking escalates piracy crisis. Reuters, 9 February 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.reuters.com/article/2011/02/09/tanker-pirates-industry-idUSLDE7181B120110209>>. [cit. 31.03.2012].

organizovaného zločinu včetně obchodu se zbraněmi, pro které již geografické hranice téměř neplatí.³²

Díky stále větším dopadům na světovou ekonomiku, bylo na půdě OSN v roce 2008 rozhodnuto hned o dvou rozsáhlých operacích, s cílem zabezpečit tranzit námořní dopravy před vzrůstající pirátskou aktivitou v této oblasti. Jedná se zejména o misi NATO výstižně nazvanou Oceánský štít³³ a s ní kooperující misi námořních sil EU NAVFOR s názvem ATALANTA.³⁴ Společně se podílejí jak na zabezpečení běžné námořní dopravy, tak na aktivní ochraně zásobovacích konvojů mise AMISOM a Světového potravinového programu WFP, jehož lodě dopravují do somálských a keňských přístavů životně důležité poroviny v rámci rozvojové pomoci. Jednotičímí dokumenty jsou Rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1814, 1816, 1838 a 1846, poukazující na potřebu zabezpečit dodávky potřebného materiálu, jakožto základní premisy pro fungování mírových misí v Somálsku, pro které je ze současných geopolitických důvodů fungující zásobování prostřednictvím námořní dopravy klíčové.³⁵ Vedení, vzájemná komunikace a koordinace námořních sil a obchodních lodí se odehrává skrze nově vzniklé evropské Námořní bezpečnostní centrum pro Roh Afriky (MSCHOA), monitorující veškerá plavidla v oblasti, kterým jsou poskytovány aktuální bezpečnostní informace.³⁶ Rovněž v roce 2008, vzbudilo světový zájem médií i akademické obce, rozhodnutí čínské vlády o zapojení části svých námořních sil (PLAN) do boje proti pirátství v Adenském zálivu a přilehlých oblastech. Nicméně vzhledem k objemu a důležitosti strategických surovin, které jsou každoročně z východní Afriky

---

³² Sörenson, K.: State Failure on the High Seas – Reviewing the Somali Piracy. Swedish Defence Research Agency FOI, November 2008, str. 23-24. [online]. Dostupný z: <<http://www.foi.se/upload/projects/Africa/FOI-R--2610.pdf>>. [cit. 31.03.2012].

³³ NATO: NATO's point of contact with the Maritime Community. [online]. Dostupný z: <<http://www.shipping.nato.int/operations/OS/Pages/OosBackground.aspx>>. [cit. 31.03.2012].

³⁴ EU NAVFOR: The Maritime Security Centre – Horn of Africa. Operation ATALANTA. [online]. Dostupný z: <<http://www.mschoa.org/Pages/EUNAVFOREUOPERATIONATALANTA.aspx>>. [cit. 31.03.2012].

³⁵ UN Security Council: S/RES/1814 (2008), S/RES/1816 (2008), S/RES/1838 (2008), S/RES/1846 (2008). [online]. Dostupný z: <http://www.un.org/docs/sc/unsc_resolutions08.htm>. [cit. 31.03.2012].

³⁶ EU NAVFOR: The Maritime Security Centre – Horn of Africa. [online]. Dostupný z: <<http://www.mschoa.org/Pages/About.aspx>>. [cit. 31.03.2012].

dopravovány do Číny, se toto rozhodnutí dalo přinejmenším očekávat.³⁷ V roce 2011 se výtaným členem „proti-pirátské koalice“ stalo také ruské námořnictvo, spolupracující s NATO v rámci vzájemné spolupráce NRC, fungující už od roku 2002.³⁸ Posledním významným uskupením námořních sil, hrající důležitou roli ve zdejší obraně námořní dopravy jsou mnohonárodnostní Kombinované námořní síly CTF-151, operující od roku 2009 pod mandátem Rady bezpečnosti OSN, navíc s Rezolucemi č. 1851 a 1897.³⁹ V současnosti lze také sledovat vzestupnou pozici Indie, která díky své expandující zahraniční politice, odhadující výši ceny svého importu a exportu skrze Adenský záliv, na 110 bilionů dolarů za rok, zde hájí své zájmy námořními silami od roku 2008.⁴⁰

Navzdory všem opatřením však mají finance, vynakládané jednotlivými státy na vyzbrojení svých námořních sil v rámci zabezpečení klíčových dopravních cest a uzlů, v poměru s očekávanou efektivitou, velmi sporné výsledky. Díky stále se rozšiřující oblasti zaznamenaných pirátských útoků navíc nelze tak rozsáhlou oblast efektivně zabezpečit. Stále důležitější roli tak mají tzv. IRTC tranzitní koridory pro bezpečné proplutí obchodních lodí, kde se „koaliční“ síly soustřeďují, aby tak vykompenzovaly svoje počty na tak rozsáhlém území. Nedostatky, spjaté s touto situací, navíc přitahují značnou pozornost soukromých vojenských organizací (PMCs), což koloběh obchodu se zbraněmi v tomto kontextu nadále jen umocňuje.

S námořní dopravou rovněž souvisí i bezpečnost přístavů, která má však vzhledem k ústřednímu tranzitnímu charakteru zdejší lodní dopravy,

---

³⁷ Ročně oblastí Adenského zálivu a severozápadního Indického oceánu propluje 1200 čínských lodí, které tvoří 40% veškerého zboží a surovin, dopraveného do Číny. viz Lin-Greenberg, Erik: Dragon Boats: Assessing China's Anti-Piracy Operations in the Gulf of Aden. Defense & Security Analysis; June 2010, Vol. 26 Issue 2, p213-230, 18p, str. 216.

³⁸ NATO: NATO and Russia seek to strengthen cooperation to counter piracy. 27 March 2012. [online]. Dostupný z: <http://www.nato.int/cps/en/SID-DCCE1821-A34878D6/natolive/news_85557.htm>. [cit. 31.03.2012].

³⁹ Combined Maritime Forces. CTF-151: Counter-Piracy. [online]. Dostupný z: <<http://combinedmaritimeforces.com/ctf-151-counter-piracy/>>. [cit. 31.03.2012].

⁴⁰ Gokhale, N.: India, China and the Pirates. The Diplomat, 06 March 2012. [online]. Dostupný z: <<http://the-diplomat.com/2012/03/06/india-china-and-the-pirates/2/?all=true>>. [cit. 31.03.2012].

až na výjimky spíše marginální význam. Od roku 2004 se na bezpečnost nevojenských přístavů vztahuje tzv. Mezinárodní zákon o lodním a přístavním zabezpečení (ISPS)⁴¹, spadající pod Mezinárodní konvenci o bezpečném pobytu na moři (SOLAS)⁴², který se snaží zamezit např. teroristickým útokům v rámci námořního terorismu. Ten představuje ohrožení jak pro vojenské cíle, tak pro námořní obchodní dopravu. Příkladem mohou být teroristické útoky, ze strany teroristů napojených na místní síť al-Kajdy (AQAP)⁴³, podniknuté na americké torpédoborce USS *The Sullivans* a USS *Cole*, kotvící v jemenském přístavu Aden v roce 2000. Oba útoky byly provedeny pomocí velkého množství výbušnin, umístěných na palubě motorových člunů.⁴⁴ Podobně tak tomu bylo v případě útoku na francouzský supertanker *MV Limburg* třídy VLCC, kotvící u jemenského ropného terminálu *Mina al-Dabah*, poblíž města *Mukalla*, v roce 2002.⁴⁵ Od těchto událostí došlo k výraznému posílení přístavní bezpečnosti, díky čemuž nebyl monitorován žádný významný útok na lodě, kotvící ve zdejších přístavech. Kvůli současné vnitropolitické situaci států v okolí Adenského zálivu a Rudého moře, se však tento problém stává opět stále více aktuálním. V podstatě se jedná o všechny somálské přístavy, ze kterých je v současné době využíváno pouze Mogadišo, a to velmi sporadicky vzhledem k napjaté bezpečnostní situaci a zdejší poničené infrastruktuře. V případě Jemenu jde především o přístav Aden a významné ropné a kontejnerové terminály jako *Mina al-Dabah*, *Saleef*, *Hodeidah*, *Ash Shihr* a *Balhaf*.⁴⁶ V oblasti Rudého moře je

⁴¹ The International Ship and Port Facility Security Code. International Maritime Organization. [online]. Dostupný z: <<http://www.imo.org/ourwork/security/instruments/pages/ispscode.aspx>>. [cit. 31.03.2012].

⁴² International Convention for the Safety of Life at Sea (SOLAS). 1974. International Maritime Organization. [online]. Dostupný z: <[http://www.imo.org/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/International-Convention-for-the-Safety-of-Life-at-Sea-\(SOLAS\)-1974.aspx](http://www.imo.org/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/International-Convention-for-the-Safety-of-Life-at-Sea-(SOLAS)-1974.aspx)>. [cit. 01.04.2012].

⁴³ Síť al-Kajdy působící na Arabském poloostrově (Al Qaeda in the Arabian Peninsula).

⁴⁴ První útok z důvodu přetížení člunu s výbušninami na poslední chvíli selhal. Druhý, provedený o devět měsíců později, už však značně poškodil velkou část trupu lodi a zabil 17 členů posádky USS *Cole*. viz Global Security: Attacks on US Warships in Port of Aden. 2011. [online]. Dostupný z: <www.globalsecurity.org/security/ops/cole.htm>. [cit. 01.04.2012].

⁴⁵ Lehr, P.: Maritime Terrorism. Locations, Actors, and Capabilities. Lloyd's MIU Handbook of Maritime Security, 2009, str. 59.

⁴⁶ Saul, J.: How secure are Yemen's ports from attack? Reuters, 3 June 2011. [online]. Dostupný z: <<http://af.reuters.com/article/energyOilNews/idAFLDE7520RT20110603?sp=true>>. [cit. 01.04.2012].

pravděpodobně nejvýznamnější súdánský přístav Port Súdán, kde končí významný ropný terminál, přečerpávající ropu z nalezišť ve vnitrozemí na pomezí Súdánu a Jižního Súdánu.

Na zabezpečení námořní dopravy a s tím spojené zbrojení se tak podepisují kontrakty v řádech mnoha milionů dolarů. Ať už se jedná o různorodé zabezpečení samotných lodí a jejich posádek, přístavů, soukromé společnosti nebo státy poskytující námořní ozbrojené doprovody, všechny jsou z velké části spojeny se stále se zvyšující kontejnerovou dopravou. Její proporcionální podíl v rámci celosvětového námořního obchodu byl podle údajů Konference OSN o obchodu a rozvoji (United Nations Conference on Trade and Development, UNCTAD) v roce 2011 zhruba 13% a nadále se očekává její nárůst.⁴⁷ Skrze oblast Adenského zálivu navíc vede nejvýznamnější trasa kontejnerové dopravy na světě spojující jihovýchodní Asii s Evropou.⁴⁸ Vedle přepravy např. luxusního zboží v podobě automobilů nebo elektroniky však kontejnery stále více slouží i k nelegální přepravě zbraní. Paradoxně tak dochází k tomu, že současné opatření namířené na ochranu námořní dopravy nevědomě podporují rozvoj mezinárodního ilegálního obchodu se zbraněmi, jehož součástí jsou i drogy nebo zakázané chemické látky. Na alarmující závažnost této situace poukazuje dokonce i Stockholmský mezinárodní institut pro výzkum míru SIPRI ve své aktuální studii z roku 2012.⁴⁹ Z té vyplývá, že celých 60% lodí, zapletených do obchodu se zbraněmi, je registrováno v Evropě a Spojených státech, což překupníkům usnadňuje lepší krytí svých nelegálních dodávek, protože tyto lodě nejsou v hledáčku proti-pašeráckých opatření jako např. lodě z Íránu, Severní Koreje nebo Panamy. Nejkritičtější momentem celého transferu, pro překupníky i pro kontrolní orgány, se tak stává samotné

---

⁴⁷ UNCTAD: Review of Maritime Transport 2011. UNCTAD Secretariat, 2011, str. 36. [online]. Dostupný z: <http://www.unctad.org/en/docs/rmt2011_en.pdf>. [cit. 01.04.2012].

⁴⁸ Business Monitor International: Israel Shipping Report. Q1 2012, Vol. 4 Issue 1, p10-69, 60p, 5 Charts, 36 Graphs, 1 Map, str. 25.

⁴⁹ SIPRI: Maritime Transport and Destabilizing Commodity Flows. January 2012. [online]. Dostupný z: <http://books.sipri.org/product_info?c_product_id=441>. [cit. 01.04.2012].

nakládání kontejnerů, během kterého je v rámci bezpečnostních opatření ISPS a přístavních kontrol PSC poměrná část z nakládaných kontejnerů namátkově kontrolována a následně porovnávána s přepravní dokumentací.⁵⁰ Import zbraní kontejnerovou dopravou do oblasti Adenského zálivu se týká zejména Súdánu a Somálska, kam jsou podle SIPRI dodávány malé lehké palné zbraně SALW, náhradní vojenské komponenty, velké množství munice, ale i těžké zbraně jako děla vyšší ráže, obrněná vozidla a tanky. Příkladem takového transferu zbraní do této oblasti je případ ukrajinské nákladní lodi *MV Faina* z roku 2008, která byla unesena somálskými piráty i s nákladem vojenského materiálu ruské výroby, zahrnující několik protiletadlových zařízení, různé typy munice, ruční granátomety RPG a především 33 tanků T-72. Loď směřovala do keňského přístavu Mombasa, nicméně podle lodních dokumentů měl být veškerý materiál dodán do Súdánu, přesněji do jeho jižní části, která v té době stále usilovala o nezávislost na islámské vládě v Chartúmu. Keňa tak pravděpodobně hrála roli tzv. *re-exportujícího státu*, přes jehož území jsou i v současnosti podobné zbraně v utajení dopravovány do Jižního Súdánu, na který se včetně jeho severního souseda už od roku 2004 vztahuje na základě rezoluce OSN č. 1556 zbrojní embargo.⁵¹

3.3 Chudoba a sociální problémy

Vzhledem k rozsahu této podkapitoly je mým cílem zaměřit se především na vybranou sociální problematiku, která je v tomto regionu nejzávažnějším problémem a je do velké míry spojena s problematikou transferu zbraní. Obchodování se zbraněmi souvisí s celou řadou sociálních problémů, které jsou zbraněmi dále prohlubovány. Charakter

---

⁵⁰ Jednotlivé státní kontrolní orgány PSC se sdružují do tzv. regionálních Neformálních Memorand o kontrole státních přístavů (Memorandum of Understanding on Port State Control, MOU).

⁵¹ BBC: Hijacked tanks 'for South Sudan'. 7 October 2008. [online]. Dostupný z: <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7656662.stm>>. UN: UN Sudan Sanctions Committee webpage. UN Security Council. [online]. Dostupný z: <<http://www.un.org/sc/committees/1591/index.shtml>>. [cit. 17.04.2012].

těchto společenských problémů v součinnosti se zbraněmi je přitom pro všechny státy kolem Rohu Afriky téměř shodný. Ve zdejších podmínkách s etnickou i náboženskou rozmanitostí, kde se podle procentuálních statistik, nachází většina obyvatelstva pod hranicí chudoby, působí zbraně jako „časovaná bomba“.⁵² Napětí nejčastěji vzniká v chudších a odlehlejších oblastech s minimální vládní kontrolou, odkud se šíří dále. Samotnou míru chudoby a úroveň rozvoje, lze v jednotlivých regionech vysledovat již ze samotného počtu mezinárodních i regionálních organizací, které v této oblasti působí.⁵³ A to bez ohledu na to, zda jsou to organizace vládní nebo nevládní (NGOs). Většinu z nich spojuje jejich společný cíl, a to boj s chudobou, založený na udržitelném rozvoji.

Sociální napětí je tedy důsledkem zejména obrovské míry chudoby, která je pro všechny země tohoto regionu, podle tzv. HDI⁵⁴, společným jmenovatelem.⁵⁵ Podle jednotlivých údajů organizace UNOCHA bylo v roce 2011 zapotřebí v rámci rozvojové pomoci a boje proti chudobě vydat částku 1,5 bilionu dolarů, mezinárodním společenstvím však byla poslána pouze polovina.⁵⁶ Účinné správě a přerozdělování financí, které jsou do těchto zemí posílány, však stále brání lokální konflikty, neproniknutelná státní byrokracie a s ní spojená korupce. Na chudobu však nelze nahlížet pouze skrze ekonomické faktory. Neméně důležitou roli zde hrají i faktory geopolitické, demografické či environmentální. Komplexnost tohoto tvrzení lze objektivně definovat na řadě konkrétních příkladů a událostí z posledních let.

Jedním z nich je současný hladomor v Somálsku, který v této zemi propukl v roce 2010 po nebývale suchém období, označené organizací

---

⁵² Human Development Reports: Country Profiles and International Human Development Indicators. UN Development Programme. [online]. Dostupný z: <<http://hdr.undp.org/en/countries/>>. [cit. 15.03.2012].

⁵³ Horn of Africa Aid Map. [online]. Dostupný z: <<http://hornofafrica.ngoaidmap.org/>>. [cit. 16.03.2012].

⁵⁴ Index lidského rozvoje (Human Development Index).

⁵⁵ UN Development Programme (UNDP): International Human Development Indicators. [online]. Dostupný z: <<http://hdr.undp.org/en/data/profiles/>>. [cit. 16.03.2012].

⁵⁶ UNOCHA: Humanitarian Requirements Document for the Horn of Africa Drought 2011. 28 July 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.unocha.org/cap/appeals/humanitarian-requirements-document-horn-africa-drought-2011>>. [cit. 16.03.2012].

FAO⁵⁷ jako jedno z největších za posledních 60 let. Podle odhadů OSN se v oblasti Rohu Afriky nachází 12,4 milionu lidí v zoufalé situaci, bez přístupu k pitné vodě a základním potravinám. Situace je úzce spjata s probíhajícím ozbrojeným konfliktem, ve kterém ozbrojené skupiny organizace al-Šabáb blokují efektivní distribuci humanitární pomoci.⁵⁸ Ta je z bezpečnostních důvodů dopravována zejména do keňského přístavu Mombasa, odkud je dopravována, pokud to aktuální bezpečnostní situace dovolí, do oblastí ve vnitrozemí na území Somálska a do uprchlických táborů v Keni, kde se v současnosti nachází největší uprchlický tábor na světě – uprchlický tábor *Dadaab*.⁵⁹ Nový uprchlický tábor *Bur Amino*⁶⁰, na svém území zřídila i Etiopie, která má opět od roku 2011 kolem svých východních hranic se Somálskem rozmístěné své vojenské jednotky, zejména kolem města *Baido* v jihovýchodním Somálsku.⁶¹ V mnoha případech se však stává, že se i přes vojenskou pomoc humanitární pomoc nedostane k těm, kteří ji skutečně potřebují. Zejména kvůli častému přepadávání vesnic menšími ozbrojenými skupinami, které podnikají loupežná přepadení s cílem získat cennou humanitární pomoc, určenou lidem zasaženým hladomorem či nemocemi, pro své jednotky. Do konfliktu jsou rovněž zapojeni i jednotliví kmenoví vůdci z tradičních pasteveckých klanů a bojovníci al-Kajdy⁶², přicházející z různých koutů světa podpořit radikální islámská hnutí, především hnutí al-Šabáb.⁶³

Jedním z dalších faktorů, přispívajících k sociálnímu napětí ve zdejší společnosti je rovněž její demografické a národnostní složení. Důsledkem

⁵⁷ Organizace pro výživu a zemědělství (Food and Agriculture Organization of the United Nations).

⁵⁸ Ighobor, K.: Horn of Africa: tackling the evils of famine. *Africa Renewal*, 17 August 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.un.org/en/africarenewal/newrels/horn-of-africa-famine.html>>. [cit. 16.03.2012].

⁵⁹ UNHCR: Dadaab – World's biggest refugee camp 20 years old. The UN Refugee Agency, 21 February 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.unhcr.org/4f439dbb9.html>>. [cit. 17.03.2012].

⁶⁰ UNHCR: Ethiopia opens new camp for somali refugees. The UN Refugee Agency, 02 December 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.unhcr.org/4ed8d89a6.html>>. [cit. 17.03.2012].

⁶¹ Abdi, S., Feisal, O.: Ethiopian troops clash with al Shabaab in Somalia. *Reuter*, 10 March 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.reuters.com/article/2012/03/10/us-somalia-conflict-idUSBRE8290GS20120310>>. [cit. 18.03.2012].

⁶² STRATFOR: Jihadism in 2012: A Persistent, Low-Level Threat. 16 January 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.stratfor.com/analysis/jihadism-2012-persistent-low-level-threat>>. [cit. 18.03.2012].

⁶³ International Crisis Group: Somalia: An Opportunity that Should Not Be Missed. *Africa Briefing N°87*, 22 February 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.crisisgroup.org/en/regions/africa/horn-of-africa/somalia/B087-somalia-an-opportunity-that-should-not-be-missed.aspx>>. [cit. 18.03.2012].

obrovského populačního přírůstku, který v průměru činí 2,4%⁶⁴, je společnost napříč hranicemi tvořena zejména mladými lidmi ve věku 15-24 let.⁶⁵ Tato věková skupina obyvatelstva je snadným cílem mnoha kriminálních aktivit, odehrávající se zejména na pozadí větších měst v důsledku stále se zvyšující urbanizace. Sociální napětí se tak přelévá z venkovského prostředí do chudinských městských aglomerací, jejichž infrastruktura, vzhledem k vysoké porodnosti a migraci, nestíhá pojmout rychle se zvyšující počet obyvatelstva.⁶⁶

Mladí lidé, bohužel také často děti, se stávají oběťmi zde velmi častých ozbrojených konfliktů, ve kterých je hrůzy války poznamenají na celý zbytek života, a to bez ohledu na *gender*. Jedná se především o znásilnění či jiné formy násilí.⁶⁷ Následné zařazení těchto lidí do zbytku společnosti je díky mnoha mýtům a předsudkům velmi obtížné. Zpráva organizace IRIN dokonce hovoří o nově vznikající „ztracené generaci“, poznamenané válečnými konflikty, násilnostmi, ztrátou vlastní identity a nadějí na lepší budoucnost.⁶⁸

Zbraně jsou tohoto procesu nedílnou součástí. V rámci lidské migrace do příměstských částí jsou spojeny s ilegálním obchodem a drobnou kriminalitou, které mají v těchto problematických oblastech ideální podmínky. Na černém trhu lze především malé palné zbraně pořídit za zcela směšné částky, jež jsou důsledkem obrovského množství zbraní, které se v celé oblasti nacházejí. Nicméně zbraně mají svoji roli i na venkově v odlehlých vnitrozemských oblastech, charakteristické

⁶⁴ UN Data: A World of information. [online]. Dostupný z: <<http://data.un.org/Default.aspx>>. [cit. 18.03.2012].

⁶⁵ CIA: The World Factbook. [online]. Dostupný z: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>>. [cit. 18.03.2012].

⁶⁶ Muggah, R.: More Slums Equals More Violence: Reviewing Armed Violence and Urbanization in Africa. Small Arms Survey & Geneva Declaration on Armed Violence and Development, October 2007. [online]. Dostupný z: <<http://www.genevadeclaration.org/fileadmin/docs/regional-publications/Armed-Violence-and-Urbanization-in-Africa.pdf>>. [cit. 18.04.2012].

⁶⁷ Problematika dětských vojáků a s ní spjaté násilí během konfliktu. Více na: UN Office of the Special Representative of the Secretary-General: Children and Armed Conflict. [online]. Dostupný z: <<http://www.un.org/children/conflict/english/sitemap.html>>. [cit. 18.03.2012].

⁶⁸ IRIN: Somalia: Mogadishu's "lost generation". Nairobi, 24 May 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.irinnews.org/Report/92799/SOMALIA-Mogadishu-s-lost-generation>>. [cit. 18.03.2012].

tradiční pastorální společností. Jedná se zejména o silně zakořeněnou rivalitu v kmenové společnosti, kde zbraně tradičně slouží jako obranný prostředek a ochrana majetku.⁶⁹ Tradiční zbraně jsou často nahrazeny moderními palnými poloautomatickými puškami nebo samopaly. Jako příklad může sloužit tzv. *Ilemijský trojúhelník* nebo kmen *Dassenaš*⁷⁰, kterému byly etiopskou vládou v 90. letech dodávány kulometry typu Kalašnikov na obranu před keňskými a súdánskými pasteveckými kmeny.⁷¹ Zbraně kolující v těchto oblastech jsou podobně jako v městských částech, velmi snadno dostupné.⁷² Někdy dokonce dochází k výměně zbraní za předměty naturální hodnoty jako potraviny nebo zemědělské nástroje. Jedním z posledních incidentů související s tenzemi ve společnosti a zbraněmi se odehrál v lednu roku 2012, kdy bojovníci etnické skupiny *Lou Nuer* napadli město Pibor v Jihsúdánské provincii Jonglei, které je sídlem opoziční skupiny *Murle*. Důvodem je zřejmě krádež dobytka, který je ve zdejších podnebných podmínkách pro každou komunitu životně důležitý.⁷³

Jak můžeme sledovat na těchto příkladech, sociální problémy mají mnoho podob. Většinu z nich však bohužel spojuje přítomnost zbraní. Je proto zapotřebí zapojit nejen organizace zabývající se proliferací zbraní, ale i ty spojené s environmentálními problémy, vzděláváním, *genderovými* problémy nebo organizace spojené s humanitární a zdravotnickou pomocí.

⁶⁹ Schroeder, M., Lamb, G.: The Illicit Arms Trade in Africa. African Analyst, Third Quarter, 2006, str. 73. [online]. Dostupný z: <<http://www.fas.org/asmp/library/articles/SchroederLamb.pdf>>. [cit. 19.03.2012].

⁷⁰ BBC: The Dassanech. March 2008. [online]. Dostupný z: <<http://www.bbc.co.uk/tribe/tribes/dassanech/index.shtml>>. [cit. 19.03.2012].

⁷¹ UNDP & Geneva Declaration on Armed Violence and Development. Conference Background Paper. 2007. [online]. Dostupný z: <<http://www.genevadeclaration.org>>. [cit. 19.03.2012].

⁷² Cena automatické (útočné) pušky AK-47 se na somálském území pohybuje podle Gunpolicy.org v průměru kolem 160 dolarů, na venkově jsou však ceny těchto zbraní ještě o několik desítek dolarů nižší.

⁷³ BBC: South Sudan Lou Nuer fighters attack town of Pibor. BBC News Africa, 01 January 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-16375646>>. [cit. 19.03.2012].

3.3.1 Zbraně v součinnosti s obchodem s drogami, prostitucí a jinými patogeny společnosti

Jak už bylo naznačeno v předchozí kapitole, obchod se zbraněmi je mnohem komplexnější fenomén, jehož součástí nejsou čistě jenom zbraně, ale také směnné prostředky nepeněžního charakteru. Nejčastěji se jedná především o drogy⁷⁴, zneužívané osoby, diamanty, zlato, ale také padělané zboží všeho druhu. V oblasti Rohu Afriky je rovněž rozšířen obchod s alkoholem a exotickým zbožím jako např. slonovina, který zde má již dlouhotrvající tradici z před-koloniálního období.⁷⁵ Součástí jednotlivých transferů tak nejsou pouze zbraně, ale i výše zmíněné druhy směnného zboží, mající minimálně stejně ničující účinek na celou zdejší společnost. Součástí celého řetězce organizovaného zločinu nejsou pouze pašeráci nebo ozbrojené skupiny, ale tento fenomén postihuje celou společnost, od chudého obyvatelstva s minimálním společenským postavením až po nejvyšší úroveň ve státní správě a politice.⁷⁶ Proti všem těmto fenoménům se neustále snaží bojovat jak mezinárodní společenství v rámci OSN⁷⁷ nebo jednotlivých mezinárodních organizací jako např. INTERPOL⁷⁸, které v boji s organizovaným zločinem kooperují s místními vládami a organizacemi.⁷⁹

⁷⁴ UNODC. World Drug Report 2011. 2011. str. 40. [online]. Dostupný z:

<<http://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/WDR-2011.html>>. [cit. 24.02.2012].

⁷⁵ Acuda, S. W.: Alcohol and Alcohol Problems Research – East Africa. British Journal of Addiction; Jun85, Vol. 80 Issue 2, p121-126, 6p. str. 122. [cit. 24.02.2012].

⁷⁶ Wiki Leaks: Project KTM. Consolidated Report. [online]. Dostupný z:

<http://wlstorage.net/file/KTM_report.pdf>. [cit. 24.02.2012].

⁷⁷ UNCAC: UN Convention against Corruption. Chapter III., 2004, str. 17. [online]. Dostupný z:

<http://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf>. [cit. 24.02.2012].

⁷⁸ INTERPOL: INTERPOL European Commission-funded project to assist East African police fight maritime piracy. 15 February 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.interpol.int/News-and-media/News-media-releases/2011/PR013>>. [cit. 27.02.2012].

⁷⁹ African Union Mission in Somalia (AMISOM): Official website. [online]. Dostupný z: <<http://www.africa-union.org/root/au/au/department/ps/ps/amisom/amisom.htm>>. [cit. 27.02.2012].

Drogy a zbraně spojuje především vysoká míra chudoby a migrace obyvatel.⁸⁰ Jak chudoba, tak migrace jsou důsledkem značné nestability, a to buď na státní úrovni v podobě ozbrojených konfliktů v jednotlivých regionech, nebo na úrovni sociální, kdy se jedná o nespokojenost a napětí v samotné společnosti. Větší skupiny i jednotlivci tak prchají za „lepší“, zejména do velkých aglomerací, odkud často dále směřují na území jiného státu, kde se však často nesvévolně stávají obětmi organizovaného zločinu. Ten je tvořen velmi spletitou sítí, jejíž součástí jsou malé gangy⁸¹ nebo lokální zájmové militantní skupiny jako somálská islámská organizace al-Šabáb s napojením na mezinárodní organizace jako al-Kajda.⁸² Aktivita organizovaného zločinu se tak nejčastěji odehrává v chudinských předměstích, které jsou díky zvyšující se urbanizaci⁸³ stále větším problémem.⁸⁴ Příkladem může být periferie *Eastleigh* v hlavním keňském městě Nairobi, kde došlo po vypuknutí nepokojů v Somálsku v roce 1991 k přílivu ozbrojených skupin, jež se zde trvale usazovaly a měly tak za následek zvyšující se pouliční kriminalitu v celém Nairobi. Situace nakonec dospěla tak daleko, že v roce 2001 byla na pokyn prezidenta Daniela A. Moie celá keňsko-somálská hranice uzavřena.⁸⁵ V současnosti se, díky lepší koordinaci policie a mnoha podpůrným programům, povedlo v Nairobi kriminalitu snížit téměř o polovinu.⁸⁶ Nicméně zdejší černé trhy jsou často pod ochranou

⁸⁰ International Organization for Migration (IOM): East Africa. [online]. Dostupný z:

<<http://www.iom.int/jahia/Jahia/activities/africa-and-middle-east/east-africa>>. [cit. 24.02.2012].

⁸¹ UN Office on Drugs and Crime: Organised Crime and Trafficking in Eastern Africa. A Discussion Paper. 23 November 2009, str. 13. [online]. Dostupný z:

<http://www.unodc.org/documents/easternafrica/regional-ministerial-meeting/Organised_Crime_and_Trafficking_in_Eastern_Africa_Discussion_Paper.pdf>. [cit. 25.02.2012].

⁸² Wise, R.: Al Shabbab. Case Study. Center for Strategic & Strategic Studies, N°2, July 2011. [online].

Dostupný z:

<http://csis.org/files/publication/110715_Wise_AlShabaab_AQAM%20Futures%20Case%20Study_WEB.pdf>. [cit. 25.02.2012].

⁸³ Muggah, R.: More Slums Equals More Violence: Reviewing Armed Violence and Urbanization in Africa. Geneva Declaration on Armed Violence and Development, October 2007, str. 5. [online]. Dostupný z:

<<http://www.genevadeclaration.org/fileadmin/docs/regional-publications/Armed-Violence-and-Urbanization-in-Africa.pdf>>. [cit. 25.02.2012].

⁸⁴ Eavis, P.: SALW in The Horn of Africa and the Great Lakes Region: Challenges and Ways Forward.

Brown Journal of World Affairs, Vol. 9, Issue 1, Spring 2002, str. 253.

⁸⁵ Murunga, G. R.: Conflict in Somalia and Crime in Kenya: Understanding the Trans-Territoriality of Crime. African & Asian Studies, Vol. 4 Issue 1/2, 2005, p137-161, 25p, str. 144.

⁸⁶ The World Bank: Violence in the City. Understanding and Supporting Community Responses to Urban Violence. Social Development Department & Conflict, Crime and Violence Team, April 2011. [online].

samotných státních úředníků i policie, a to díky obrovské korupci, která je v celém regionu velkým problémem. Důkazem mohou být země jako Súdán, Jemen nebo Somálsko, které se dokonce nachází na poslední příčce tzv. *Corruption indexu*.⁸⁷

Pokud se zaměříme na samotná specifika zdejšího černého trhu s drogami apod., můžeme říci, že je s obchodem se zbraněmi velmi úzce spjat, ať už se jedná o způsoby transportu či cesty, kudy je zboží přepravováno. V oblasti Adenském zálivu je nejčastěji obchodovatelným zbožím společně s malými palnými zbraněmi (SALW) podle statistik UNODC⁸⁸ marihuana, pocházející z vnitrozemí Afriky, a dále směřující skrze Arabské moře na východ. Opačným směrem proudí do Afriky, především z oblasti tzv. *Zlatého pŕlměsíce* (Pákistán, Afghánistán, Írán), velké množství opiátů, zejména heroinu. Jeho narůstající množství má katastrofální následky. Charakter a struktura zdejšího obchodu s drogami se však v závislosti na poptávce mimo-afrických trhů s drogami stále vyvíjí. Jako příklad lze uvést Keňu, která stává hlavním střediskem pašování kokainu.⁸⁹

Zbraně a obchod s nimi tak zdejší společnost značně rozděluje a ovlivňuje. Nejčastějším důsledkem je násilí. Ve většině případů se takové násilí v součinnosti se zbraněmi týká především mužů.⁹⁰ Nicméně navzdory nižším statistickým číslům ovlivňuje stále ve větší míře ženy a děti.⁹¹ Jedná se zejména o znásilnění nebo donucení k prostituci, a to pod pohrůžkou zabití střelnou zbraní. Tyto osoby se poté stávají oběťmi

---

Dostupný z: <http://siteresources.worldbank.org/EXTSOCIALDEVELOPMENT/Resources/244362-1164107274725/Violence_in_the_City.pdf>. [cit. 26.02.2012].

⁸⁷ Corruption Perceptions Index 2011. [online]. Dostupný z: <http://www.transparency.org/publications/publications/other/corruption_perceptions_index_2011>. [cit. 20.03.2012].

⁸⁸ UN Office on Drugs and Crime: World Drug Report 2011. 2011, str. 40. [online]. Dostupný z: <<http://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/WDR-2011.html>>. [cit. 20.03.2012].

⁸⁹ Center for Strategic and International Studies: Transnational Threats Update. Vol. 04, N°9, September 2006. [online]. Dostupný z: <http://csis.org/files/media/csis/pubs/tnt_sep_final_06.pdf>. [cit. 17.03.2012].

⁹⁰ Centre for Humanitarian Dialogue: Hitting the Target: men and guns. June 2006. [online]. Dostupný z: <<http://www.hdcentre.org/publications/hitting-target-men-and-guns>>. [cit. 18.03.2012].

⁹¹ Controlarms: The Impact of guns on women's life. Amnesty International & IANSA & Oxfam International, 2005, str. 38. [online]. Dostupný z: <<http://controlarms.org/wordpress/wp-content/uploads/2011/02/The-Impact-of-Guns-on-Womens-Lives.pdf>>. [cit. 18.03.2012].

domácího násilí, již zmíněné prostituce nebo obchodu s lidmi, který se stal „novodobým otroctvím“, jež je bohužel stále na vzestupu.⁹² Roh Afriky často slouží buď jako zdroj těchto osob nebo pouze jako tranzitní bod.⁹³ Ozbrojené skupiny pašují osoby společně s drogami, zbraněmi či jiným zbožím z přístavů jako je *Bossaso*⁹⁴ v Somálsku dále napříč Adenským zálivem do Saudské Arábie, Jemenu, SAE či Ománu, kde jsou využívány na otrockou práci za minimální mzdu nebo se stávají součástí sexuálního zneužívání.

Zneužívané osoby jsou také často nedobrovolně zapojeny do samotné výroby zbraní. Jedná se o nelegální výroby v příměstských čtvrtích⁹⁵, ve kterých dochází ke kompletování většinou menších palných zbraní nebo k odstraňování sériových čísel z originálních zbraní.⁹⁶

Zbytek organizovaného zločinu se zaměřuje na místní prostituci, vydírání, únosy zahraničních osob, lichvu, praní špinavých peněz a jiné patogeny společnosti, které v součinnosti se zbraněmi tvoří spleť sítí, jež se dá jen stěží rozeznat a identifikovat. Nejaktuálnějším problémem, který je rovněž součástí této sítě, je problematika novodobého pirátství, zaměstnávající rovněž místní organizace i mezinárodní společenství.

3.3.2 Pirátství

Jak již bylo zmíněno v kapitole věnující se námořní dopravě, geopolitický význam námořního uzlu, spojující Indický oceán s Rudým

⁹² Kahare, P.: Horn of Africa: Human Trafficking on the Rise Amid Drought and Famine. *Global Issues*, 01 November 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.globalissues.org/news/2011/11/01/11726>>. [cit. 20.03.2012].

⁹³ US Department of State: "Trafficking in Persons, 2008 Report: Special Cases", Somalia 2008.

⁹⁴ The Economist: The path to ruin. A region endangered by Islamists, guns and its own swelling population. *The Horn of Africa*. 10 August 2006. [online]. Dostupný z: <<http://www.economist.com/node/7270000>>. [cit. 29.03.2012].

⁹⁵ Khalif, A.: Somalia: Amisom Seizes Arms Factory and Ammunition Left Al-Shabaab. *AllAfrica.com*, 16 August 2011. [online]. Dostupný z: <<http://allafrica.com/stories/201108170076.html>>. [cit. 30.03.2012].

⁹⁶ Alusala, N.: Six years on: the UN's International Tracing Instrument and how to stop the illicit arms trade. *Institute for Security Studies*, 05 December 2011. [online]. Dostupný z: <http://www.issafrica.org/iss_today.php?ID=1399>. [cit. 30.03.2012].

mořem, propůjčuje problematice pirátství v oblasti Adenského zálivu mezinárodní charakter. A to nejen díky dopadu na světovou ekonomiku, který je odhadovaný na 7 až 12 bilionů dolarů⁹⁷, ale i kvůli stále se zvyšujícímu počtu států i mezinárodních organizací, snažící se s pirátstvím efektivně bojovat. Své strategické zájmy zde proto mají všichni geopoliticky významní hráči jako USA, NATO, Evropská unie, Čína, Rusko, Indie nebo Japonsko.⁹⁸

Podle dostupných údajů Mezinárodní obchodní komory (ICC) a její podřízené agentury CCS⁹⁹, zabývající se maritimní kriminalitou, bylo již v roce 2003 podniknuto přes 15 útoků na lodě v oblasti Adenském zálivu a v blízkosti somálského pobřeží. Do mezinárodního podvědomí se však pirátství dostalo až v roce 2006, kdy došlo k prudkému nárůstu útoků zaměřené na obchodní lodě. Hlavní příčinu lze spatřit v porážce somálského Hnutí islámských soudů (ICU), jehož tvrdé tresty a určitá forma vlády v této zemi založená na islámském právu šaría, dokázaly do určité míry pirátské aktivity potlačit.¹⁰⁰ V roce 2008 už bylo Mezinárodní námořní organizací (IMO) evidováno přes 60 pirátských útoků, které zalarmovaly evropské¹⁰¹ i čínské námořnictvo¹⁰². Pirátství se tak stále více oddělovalo od maritimního terorismu¹⁰³, který se v této oblasti objevil počátkem 21. století – v roce 2000 bombovým útokem na raketový torpédoborec *U.S.S Cole*¹⁰⁴, kotvící v jemenském přístavu Aden a útokem

⁹⁷ Thalif, D.: U.N. To Step Up Battle Against Somali Piracy In Indian Ocean. Global Issues, 26 January 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.globalissues.org/news/2011/01/26/8298>>. [cit. 27.03.2012].

⁹⁸ Úlohu jednotlivých mocností lze demonstrovat na následujících misích: NATO: [online]. Dostupný z: <<http://www.shipping.nato.int>>. EU: [online]. Dostupný z: <<http://www.eunavfor.eu/>>. Čína: Lin-Greenberg, Erik: Defense & Security Analysis; Jun2010, Vol. 26 Issue 2, p213-230, 18p. Indie: [online]. Dostupný z: <http://idsa.in/event/SeaPiracyandIndiasFutureRole_ssparmar>. [cit. 27.03.2012].

⁹⁹ Commercial Crime Services (CCS). Official website. [online]. Dostupný z: <<http://www.icc-ccs.org>>. [cit. 29.03.2012].

¹⁰⁰ Freeman, C., Stares, J.: Pirates fear the lash of sharia law. The Telegraph, 15 October 2006. [online]. Dostupný z: <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/1531507/Pirates-fear-the-lash-of-sharia-law.html>>. [cit. 30.03.2012].

¹⁰¹ V prosinci 2008 byla pod vedením kombinovaných námořních sil EU (EUNAVFOR) zahájena operace ATALANTA.

¹⁰² Čínské lidové námořnictvo (PLAN) zahájilo operace na konci prosince 2008.

¹⁰³ V květnu 2008 se diferencí mezi pirátstvím a maritimním terorismem začalo věnovat i NATO. Šafářová, T.: Pirátství. Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století, Masarykova univerzita: Brno 2010, str. 163.

¹⁰⁴ Global Security: USS Cole bombing, 2003. [online]. Dostupný z: <http://www.globalsecurity.org/security/profiles/uss_cole_bombing.htm>. [cit. 28.03.2012].

na francouzský ropný tanker *MV Limburg* v roce 2002.¹⁰⁵ Počet pirátských útoků za rok 2008 a 2009 tak z Adenského zálivu udělal jedno z nejméně frekventovaných míst na počet pirátských útoků na světě. V současnosti je stále na vzestupu expanze pirátství daleko mimo region Adenského zálivu.¹⁰⁶ Nově se objevují útoky i v blízkosti pobřeží Indie¹⁰⁷, kolem Seychelských ostrovů, Madagaskaru a od roku 2011 také v Rudém moři mezi Eritreou a Jemenem.¹⁰⁸ Díky tomuto trendu je tak stále důležitější společná kooperace jednotlivých organizací v boji proti tomuto „novodobému“ fenoménu. Příkladem takové kooperace může být mezinárodní spolupráce EU, UNODC, INTERPOLU a seychelské pobřežní stráže, během které jsou mezi těmito institucemi vyměňovány informace o maritimní kriminalitě a zdokonalovány metody, vedoucí k efektivnějšímu využití sdílených informací v rámci boje s pirátstvím nejen v oblasti Adenského zálivu.¹⁰⁹ Jednotlivé snahy bojovat s pirátstvím lze vysledovat i v rámci afrických regionálních organizací jako je například IGAD, snažící se posilovat vzájemnou spolupráci mezi somálskými autonomními oblastmi *Somaliland* a *Puntland*, kde se nachází řada pirátských opěrných bodů jako přístavy Bossaso nebo Berbera.¹¹⁰

Mnoho z příčin pirátství je úzce spjato s již zmíněnými tématy jako je chudoba nebo problematika tzv. *failed states*¹¹¹. Díky zprávám západních médií je však často opomíjen fakt, že osoby zapojené v těchto kriminálních aktivitách většinou pocházejí z rybářských osad, jejichž jediným zdrojem příjmu byl rybolov v okolních vodách, které jsou podle

¹⁰⁵ Chalk, P.: Piracy off The Horn of Africa. Congressional Research Service, 2011, str. 4.

¹⁰⁶ Odhadovaná plocha, kde se pirátské útoky objevují, je kolem 7,2 mil. km², přitom plošná rozloha vod Adenského zálivu zaujímá podle údajů UNEP „pouhých“ 410 000km². Na těchto údajích tak lze snadno rozpoznat obtížnost lokace pirátských posádek, zejména malých skifů, které jsou obtížně detekovatelné.

¹⁰⁷ Například okolo Kavarattských ostrovů u jihozápadního pobřeží Indie, které tyto ostrovy náležejí.

¹⁰⁸ STRATFOR: Somali piracy Annual update 2011. 13 January 2012. [online]. Dostupný z:

<<http://www.stratfor.com/analysis/somali-piracy-2011-annual-update>>. [cit. 17.03.2012].

¹⁰⁹ INTERPOL: International cooperation with Seychelles crucial against maritime piracy, INTERPOL Chief tells country's authorities. 20 June 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.interpol.int/News-and-media/News-media-releases/2011/PR052>>. [cit. 27.02.2012].

¹¹⁰ IGAD: Somaliland and Puntland's Cooperation to be Strengthened. Djibouti, 20 December 2010. [online]. Dostupný z: <http://igad.int/index.php?option=com_content&view=article&id=271:somaliland-and-puntlands-cooperation-to-be-strengthened&catid=66:somalia&Itemid=179>. [cit. 17.03.2012].

¹¹¹ Waisová, Š.: Slabé státy. Aleš Čeněk: Plzeň 2007, str. 12-13.

Programu OSN pro životní prostředí (UNEP) bohaté na biologickou diverzitu. Zejména oblasti jako Dahlacké souostroví podél eritrejského pobřeží nebo ostrov Sokotra, patřící Jemenské republice.¹¹² Bez ohledu na tyto fakta i oficiální dokumenty organizace OSN¹¹³ včetně regionálních ustanovení¹¹⁴ zakazující jakoukoli činnost, která by mohla narušit právní jurisdikci v rámci tzv. *EEZ*¹¹⁵ a ohrožit zdejší vzácné ekosystémy, jsou zdejší vody od počátku 90. let drancovány ilegálním rybolovem¹¹⁶ ze strany zahraničních společností¹¹⁷ a znečišťovány toxickým odpadem, ohrožující zdraví místních obyvatel.¹¹⁸ Podle zprávy OSN z roku 2005 přichází Somálsko díky ilegálnímu rybolovu o 50 milionů liber ročně.¹¹⁹ Důsledkem tohoto jednání tak postupně docházelo ze strany místních rybářů k napadání rybářských lodí, lovící nelegálně v jejich pobřežních vodách. Počáteční fáze konfliktu však měla ze strany nejen somálských rybářů spíše zstrašující charakter, bez použití násilí a střelných zbraní. S následným rapidním stupňováním násilí a agresí na obou stranách však čím dál častěji docházelo k použití palných zbraní. Obětí se postupně stávaly i posádky větších obchodních lodí a ropných tankerů, za

¹¹² UN Environment Programme: Red Sea & Gulf of Aden – PERSGA. [online]. Dostupný z:

<<http://www.unep.org/regionalseas/programmes/nonunep/redsea/default.asp>>. [cit. 26.03.2012].

¹¹³ UNCLOS: United Nations Convention on the Law of Sea. Exclusive Economic Zone, 1982, Part V, Article 55-58, str. 43-44. [online]. Dostupný z:

<http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf>. [cit. 30.03.2012].

¹¹⁴ Zejména tzv. Akční plán pro oblast Rudého moře a Adenského zálivu (The Action Plan for the Red Sea and Gulf of Aden) založený již v roce 1982 a později zrevidován roku 1995 a 2005. Členské státy této úmluvy rovněž přijaly tzv. Regionální konvenci o zachování životního prostředí v oblasti Rudého moře a Adenského zálivu (Regional Convention for the Conservation of the Red Sea and Gulf of Aden Environment), rovněž nazývaná Dohodou z Džiddy (Jeddah Convention).

¹¹⁵ Exklusivní ekonomická zóna (Exclusive Economic Zone). Vzdálenost 200 námořních mil od základní pobřežní čáry. Stát, kterému tato zóna náleží, zde smí uplatňovat svá svrchovaná práva za účelem průzkumu a těžby přírodních zdrojů (na mořském dně, pod ním, ve vodě, na hladině, ve vzduchu), právo vědeckého výzkumu a právo organizace ochrany přírodního prostředí. Cizí státy zde mají právo na volnou plavbu lodí, na pokládání podmořských kabelů a potrubí. Pobřežní stát však musí zaručit přiměřené využívání přírodních zdrojů ve své výhradní hospodářské zóně.

¹¹⁶ Díky snaze dosáhnout co nejefektivnějšího úlovku, používají zahraniční rybářské společnosti zakázané hlubinné vlečné sítě, mající devastující následky na zdejší ekosystém.

¹¹⁷ Environmental Justice Foundation (EJF): Pirates and Profiteers: How Pirate Fishing Fleets are Robbing People and Oceans. London, UK 2005. [online]. Dostupný z:

<http://www.ejfoundation.org/pdf/pirates_and_profiteers.pdf>. [cit. 28.03.2012].

¹¹⁸ UN Environment Programme: Tsunami Somalia Layout. 17 February 2005, str. 135. [online]. Dostupný z: <http://www.unep.org/tsunami/reports/tsunami_somalia_layout.pdf>. [cit. 27.03.2012].

¹¹⁹ UNEP: The Nation (Nairobi): Between hijackers and the deep sea. The Environment in The News, 2005. [online]. Dostupný z: <<http://www.unep.org/Search.asp?cx=007059379654755265211%3Ajknxjgnyii&cof=FORID%3A11&q=ill+egal+foreign+fishing+somali&sa=Go+%21>>. [cit. 28.03.2012].

keré bylo požadováno výkupné, jenž se neustále zvyšuje.¹²⁰ Podle zprávy UNODC činila celková výše výkupného za rok 2011 přibližně 170 milionů dolarů.¹²¹

Strukturu pirátské hierarchie lze rozdělit na několik skupin. Spodní vrstvu zcela zjevně tvoří bývalí rybáři, kteří v pirátství spatřují jedinou alternativu jak si vydělat mnohonásobně více peněz a zároveň zhmotnit svoji nespokojenost s přístupem velkých rybářských korporací. Z celkové částky získaného výkupného jim připadá kolem 30%.¹²² Tato skupina však tvoří pouze část z celé pečlivě organizované sítě. Neméně důležitou součástí jsou osoby zajišťující potřebný materiál včetně zbraní. Bez pochyb lze konstatovat, že jejich technické i vojenské vybavení včetně používané taktiky pro získání lodí pod svoji kontrolu, prochází neustálým vývojem. Zprvu používané rybářské lodě byly nahrazeny modernějšími lehčími skify, vybavené silnými motory pro rychlou akceleraci a snadnou ovladatelnost, která je pro moment překvapení zcela klíčová. Na větší vzdálenosti jsou využívány tzv. traulery¹²³, sloužící jako mateřské lodě pro výše zmíněné skify.¹²⁴ Navíc mohou pojmout větší posádku, širší palebný arzenál a zásoby potravin, umožňující na moři operovat mnohem déle. Z nevojenského vybavení se jedná především o satelitní telefony, moderní lokátory a satelitní navigace GPS. Kombinace těchto přístrojů umožňuje efektivní komunikaci se spoluorganizátory na pevnině¹²⁵, kteří v případě úspěšného zajetí posádky z napadené lodi, slouží jako prostředníci v následném vyjednávacím procesu. Většina těchto osob je

¹²⁰ The Telegraph: Brits arrested in Somalia with '£2.2 million ransom for pirates'. The Telegraph Foreign Staff, 26 May 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/piracy/8539542/Brits-arrested-in-Somalia-with-2.2-million-ransom-for-pirates.html>>. [cit. 28.03.2012].

¹²¹ UNODC: Ransom money laundered by pirates affects stability in the Horn of Africa, says UNODC chief. UNODC. 22 February 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.unodc.org/unodc/en/frontpage/2012/February/ransom-money-being-laundered-by-pirates-affects-stability-in-the-horn-of-africa-says-unodc-chief.html>>. [cit. 28.03.2012].

¹²² Harper, M.: Chasing the Somali piracy money trail. BBC News, 24 May 2009. [online]. Dostupný z: <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/8061535.stm>>. [cit. 28.03.2012].

¹²³ Rybářská loď menší třídy vybavená vlečnými sítěmi.

¹²⁴ UNODC: The Globalization of Crime. Maritime piracy. Chapter 9, str. 198. [online]. Dostupný z: <http://www.unodc.org/documents/eastasiaandpacific/2010/06/tocta/TOCTA_Report_2010_low_res.pdf>. [cit. 28.03.2012].

¹²⁵ Především v přístavech jako Kismayo na jihu, Mogadišo, Hobyo, Harardhere, Eyl a Bandar Bayla.

už ve spojení se samotnými organizátory jednotlivých akcí, mající sídla v somálské diaspoře v Keni nebo ve státech Zálivu.

Samotnou souvislost pirátství s obchodem se zbraněmi v této oblasti lze snadno vyčíst už ze samotného počtu zbraní, které jsou s touto problematikou spojeny, a to nejen na straně pirátů, ale i mezinárodních organizací, států a soukromých aktérů. Celková částka vynaložená všemi těmito aktéry na zbrojení a bezpečnostní opatření je jen za rok 2011 odhadována na 3 biliony dolarů.¹²⁶ Pokud se však zaměříme na zbrojní transfery spojené s pirátstvím, tak tvoří pouze zlomek z této částky. Především díky nízké pořizovací ceně vybavení a druhu zbraní, které piráti používají.¹²⁷ Tyto zbraně jsou do oblasti pašovány především z Jemenu, odkud jsou dopravovány přes moře přímo do Somálska nebo skrze sousední Eritreu, která je dlouhodobě podezírána z podpory islámských ozbrojených skupin v Etiopii i Somálsku.¹²⁸ V kontextu s pašováním zbraní jsou zmiňovány pirátské skupiny z *klanu Harardhere*, mající základnu ve stejnojmenném městě Harardhere a v přístavu Hobyo. Zbraně jsou rovněž získávány od zdejších překupníků na trzích v Bossasu, Mogadišu¹²⁹ a Galkayu.¹³⁰ Díky neustálému kontaktu obou skupin tak rozměr organizační sítě sahá i do okolních zemí, aby tak byly lépe zabezpečeny dodávky jednotlivých druhů zbraní a střeliva.

Z většiny zabaveného zbrojního materiálu, který je pirátskými posádkami používán, však vyplývá, že se nejedná o nikterak velkou druhovou rozmanitost těchto zbraní.¹³¹ V drtivé většině se jedná o zbraně

¹²⁶ Bowden, A.; Basnet, S.: The Economic Cost of Somali Piracy 2011. One Earth Future Foundation Working Paper, 2012, str. 2. [online]. Dostupný z: <http://oceansbeyondpiracy.org/sites/default/files/economic_cost_of_piracy_2011.pdf>. [cit. 10.03.2012].

¹²⁷ Eichstaedt, P.: Pirate State. Chicago Review Press, 2010, str. 56.

¹²⁸ UN Security Council: Report of the Monitoring Group on Somalia and Eritrea pursuant to Security Council resolution 1916 (2010). Monitoring Group, S/2011/433, 18 July 2011, str. 73-85. [online]. Dostupný z: <http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2011/433>. [cit. 29.03.2012].

¹²⁹ Zde se nachází trh Bakara, nejvýznamnější trh v Somálsku pro obchod se zbraněmi.

¹³⁰ UN Security Council: Report of the Monitoring Group on Somalia and Eritrea pursuant to Security Council resolution 1916 (2010). Monitoring Group, S/2011/433, 18 July 2011, str. 36. [online]. Dostupný z: <http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2011/433>. [cit. 29.03.2012].

¹³¹ Pflanz, M.: Cargo ship escapes Somali pirates. The Telegraph, 14 January 2009. [online]. Dostupný z: <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/piracy/4238924/Cargo-ship-escapes-Somali-pirates.html>>. [cit. 30.03.2012].

ruské výroby. Jejich základní výzbroj tvoří polo-automatické pistole¹³², útočné pušky zejména typu AK-47 nebo jejich čínské kopie Type 56¹³³, doplněné o nože a ruční granáty typu RGD-5¹³⁴ nebo defenzivní granáty typu F1. Podpůrnou zbraní se také stále častěji stává ruský kulomet PK ráže 7.62x54 mm nebo jeho modernizovanější verze PKM.¹³⁵ Za nadstandardní vybavení lze označit ruční protitankový granátomet RPG-7 sovětské výroby, užívaný k zastavení napadeného plavidla. Jeho použití je však výjimečné¹³⁶, slouží spíše k zastrašení posádek lodi, které nedisponují ozbrojenou stráží nebo doprovodnou patrolou. V případě, kdy je pirátský skif součástí mateřské lodi, je možné na palubě těchto menších člunů spatřit i ruské těžké kulometry DSHK ráže 12.7 mm¹³⁷ nebo bezzákluzové dělo SPG-9 ráže 73 mm.¹³⁸ K samotnému obsazení napadené lodi slouží obyčejné podpůrné prostředky jako hliníkové žebříky nebo lana osazené úchyty pro snadnější zachycení na palubě lodi. Posledním druhem zbrojního arzenálu jsou velké zásoby střeliva do výše zmíněných typů zbraní.

Vzrůstající agrese a stále se měnící taktika pirátských útoků se na straně druhé střetává s ozbrojenými silami jednotlivých mezinárodních organizací a států, ale i soukromých vojenských společností (PMCs)¹³⁹, které se pokoušejí zaplnit chybějící mezery v počtu ozbrojených patrol,

¹³² Zejména ruské pistole typu Makarov a Tokarev (TT) ráže 7.62x25 mm. Více z: Flanders Survival & Defense Industrial Products (F.S.D.I.P.): The FSDIP anti-pirate line. [online]. Dostupný z: <<http://www.fsdip.com/website/VBRBelgiumHome/FSDIPHomepage/FSDIPEnglish/AntipiratelineFSDIP/ta/bid/491/Default.aspx>>. [cit. 30.03.2012].

¹³³ Wikipedia: Type 56 assault rifle. [online]. Dostupný z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Type_56_assault_rifle>. [cit. 30.03.2012].

¹³⁴ Ho, Joshua H.: Piracy around the Horn of Africa. Korean Journal of Defense Analysis, 2009, Vol. 21 Issue 4, p501-518, 18p. str. 504.

¹³⁵ Flanders Survival & Defense Industrial Products (F.S.D.I.P.): The FSDIP anti-pirate line. [online]. Dostupný z: <<http://www.fsdip.com/website/VBRBelgiumHome/FSDIPHomepage/FSDIPEnglish/AntipiratelineFSDIP/ta/bid/491/Default.aspx>>. [cit. 30.03.2012].

¹³⁶ EU NAVFOR Media Team: Weekly Piracy Incident Summary 10-17 January 2011. EU NAVFOR Somalia, 17 January 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.eunavfor.eu/wp-content/uploads/2011/02/Weekly-Piracy-Summary-from-10th-31th-January-onwards-2011.pdf>>. [cit. 30.03.2012].

¹³⁷ Flanders Survival & Defense Industrial Products (F.S.D.I.P.): The FSDIP anti-pirate line. [online]. Dostupný z: <<http://www.fsdip.com/website/VBRBelgiumHome/FSDIPHomepage/FSDIPEnglish/AntipiratelineFSDIP/ta/bid/491/Default.aspx>>. [cit. 30.03.2012].

¹³⁸ Piracy Somalia. [online]. Dostupný z: <<http://www.maritimesecurity.com/spg-9.htm>>. [cit. 30.03.2012].

¹³⁹ Private Military Corporations.

doprovázející konvoje. Prestižní týdeník *Businessweek* v roce 2011 tuto situaci dokonce označil jako závod ve zbrojení v rámci tzv. Risk managementu.¹⁴⁰ Ten se věnuje veškeré problematice jak správně předejít úspěšnému pirátskému útoku včetně proti-pirátských opatření, a také jak adekvátně reagovat v případě, že k takovému útoku dojde.

Soukromé či státní přepravní společnosti si tak mohou vybrat ze tří základních variant jak svá plavidla i s jejich nákladem co nejefektivněji zabezpečit. První variantou je zapojení se do organizovaných konvojů, doprovázené od roku 2009 námořními silami NATO, EUNAVFOR, Ruska aj., v prostoru Tranzitního koridoru (IRTC)¹⁴¹ mezi jemenským a somálským pobřežím. V tomto případě je díky palebné síle zahraničního námořnictva, tvořené nejčastěji fregatami a torpédoborci střední třídy, úspěch pirátského útoku takřka vyloučen. Tato varianta je sice pro přepravce finančně nejméně náročná a zaručuje nejúčinnější ochranu, je však kvůli limitovanému počtu námořních sil geostrategicky i časově omezena.

Druhá varianta se vztahuje na vybavení lodi konkrétní proti-pirátskou ochranou¹⁴², do které lze zahrnout i její posádku, jež získá oprávnění na držení zbraní a to včetně vojenského výcviku zaměřující se na zacházení s těmito zbraněmi. I přesto, že je proti-pirátské vybavení, instalované na palubě, finančně náročné, v dlouhodobém horizontu se vyplatí více nežli najímání soukromých ozbrojených stráží. Podle tzv. Lodního průvodce Somálskými vodami (BMP4)¹⁴³, jenž je neustále

¹⁴⁰ Boudway, I.: Bloomberg Businessweek; 4/25/2011, Issue 4226, p53-55, 3p, 1 Color Photograph, 1 Diagram.

¹⁴¹ Internationally Recommended Transit Corridor. INTERTANKO. 2009. [online]. Dostupný z: <[http://www.intertanko.com/upload/IRTC%20%20GT%20Explanation%20-%20March%202009%20\(2\).pdf](http://www.intertanko.com/upload/IRTC%20%20GT%20Explanation%20-%20March%202009%20(2).pdf)>. [cit. 31.03.2012].

¹⁴² BIMCO: Best Management Practises for Protection against Somalia Based Piracy (BMP4). August 2011, ver.4. [online]. Dostupný z: <https://www.bimco.org/~media/Products/Publications/Pamphlets/BMP/BMP4_Low_Res_05-09.ashx>. [cit. 31.03.2012].

¹⁴³ BIMCO: Best Management Practises for Protection against Somalia Based Piracy (BMP4). August 2011, ver.4, str. 23-40. [online]. Dostupný z: <https://www.bimco.org/~media/Products/Publications/Pamphlets/BMP/BMP4_Low_Res_05-09.ashx>. [cit. 31.03.2012].

aktualizován, se jedná o ostnaté dráty, elektrický plot, vodní děla, proudy horké páry, akustická či laserová zařízení včetně kamerového systému CCTV.¹⁴⁴ Jednou z nepoužívanějších a nejefektivnějších taktik civilních posádek je v současnosti tzv. *pevnostní (citadelová) taktika*¹⁴⁵, jejímž specifickým je vybudování bezpečnostní místnosti s telekomunikačním vybavením, kam se posádka uchýlí v případě, že navzdory všem předchozím bezpečnostním opatřením, se útočníci dostali na palubu. Součástí této taktiky je okamžité zavolání pomoci a znehybnění řídicí jednotky, tak aby piráti nemohli loď dopravit např. do některého ze somálských přístavů. Jak již bylo zmíněno, do této varianty lze zařadit i vlastní ozbrojenou posádku. Tento přístup se však často stává předmětem kritiky, upozorňující na to, že v případě selhání se piráti mnohem častěji uchylují k zabití některých členů posádky. Držení zbraní na palubě civilního plavidla je rovněž regulováno nebo dokonce zcela zakázáno legislativním nařízením státu, pod jehož vlajkou se dané plavidlo plaví.¹⁴⁶ Zbraně, které jsou součástí této taktiky nelze vzhledem k jejich rozmanitosti přesně specifikovat, podle zbraní, které jsou využívány PMCs, lze však předpokládat, že se jedná rovněž o pušky vybavené optikou umožňující střelbu na delší vzdálenost včetně varovných výstřelů. Díky tomu se tak může včas předejít samotnému střetu obou stran. Řada států, v čele s USA a Velkou Británií, však měla ještě do nedávné doby z tohoto řešení obavy, založené na možném šíření nelegálního obchodu se zbraněmi a na hrozbě terorismu. Navzdory mnoha tragickým událostem se tak jednání a ratifikace klíčových dokumentů povolující zbraně v civilní lodní dopravě odehrávají až od roku

---

¹⁴⁴ Uzavřený televizní okruh (Closed Circuit Television).

¹⁴⁵ Během roku 2011 použita 16, oproti předchozímu roku 2010, kdy byla použita 11x. Více z: STRATFOR: Somali Piracy: 2011 Annual Update. 13 January 2012, str. 2. [online]. Dostupný z: <www.stratfor.com/analysis/somali-piracy-2011-annual-update>. [cit. 17.03.2012].

¹⁴⁶ Comparison of Flag State Laws on Armed Guards and Arms on Board. 2001. [online]. Dostupný z: <<http://www.marisec.org/ICS-ECSA%20Private%20Armed%20Guards%20Flag%20State%20Laws%20December%202011%20final.pdf>>. [cit. 31.03.2012].

2011.¹⁴⁷ Nedůvěra k soukromým vojenským společnostem (PMCs), jakožto další variantě obrany civilních plavidel, však stále přetrvává.

Soukromé vojenské společnosti (PMCs) jsou tedy variantou číslo tři. Mají nezastupitelnou roli ve vojenském výcviku civilní posádky, v „neomezené“¹⁴⁸ přítomnosti na palubě nebo v doprovodu plavidel svými ozbrojenými patrolami. Určujícími faktory, podle kterých se odvíjí charakter a stupeň ochrany, jsou finanční možnosti přepravní společnosti a legislativní podmínky, které opět určuje každý stát zcela odlišně.¹⁴⁹ Díky možnosti obrovských zisků, odhadované jen za rok 2011 na 530,6 milionu dolarů¹⁵⁰, se nicméně PMCs snaží přepravním společností vyjít maximálně vstříc, nabídka jejich služeb tak zahrnuje velmi různorodá logistická a bezpečnostní opatření, přizpůsobená potřebám klienta.¹⁵¹ Jedním z ne zcela běžných bezpečnostních opatření je například ostraha přístavů, kterou se zabývá mezinárodně známá bezpečnostní agentura *G4S Securicor*.¹⁵² Nejrozšířenějším, a podle organizace SAMI¹⁵³ zatím i 100% účinným řešením¹⁵⁴, však nadále zůstává poskytování ozbrojené stráže přímo na palubu lodi. Mezi tyto poskytovatele se řadí téměř veškeré PMCs, jenž získaly od své vlády, kde mají své zastoupení, licenci a oprávnění k této činnosti. Jejich celkový počet je podle organizace SAMI odhadován na 200, avšak díky jejich enormnímu růstu a nepřehlednosti se rovněž uvádí číslo mnohem vyšší.¹⁵⁵ Mezi ně patří

¹⁴⁷ House Committee on Transportation and Infrastructure. H.R. 2839: Piracy Suppression Act of 2011. 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.govtrack.us/congress/bills/112/hr2839/text>>. [cit. 01.04.2012].

¹⁴⁸ Záleží na stupni ochrany, která je pevně stanovena ve smlouvě, uzavřené mezi přepravní společností s bezpečností agenturou.

¹⁴⁹ Comparison of Flag State Laws on Armed Guards and Arms on Board. 2001. [online]. Dostupný z: <<http://www.marisec.org/ICS-ECSA%20Private%20Armed%20Guards%20Flag%20State%20Laws%20December%202011%20final.pdf>>. [cit. 31.03.2012].

¹⁵⁰ Bowden, A.; Basnet, S.: The Economic Cost of Somali Piracy 2011. One Earth Future Foundation Working Paper, 2012, str. 17. [online]. Dostupný z: <http://oceansbeyondpiracy.org/sites/default/files/economic_cost_of_piracy_2011.pdf>. [cit. 10.03.2012].

¹⁵¹ Součástí jsou i konzultativní a poradenské služby zahrnující např. i vyjednávání výši o výkupného.

¹⁵² Group 4 Securicor: G4S the largest security and service solutions provider in Djibouti. [online]. Dostupný z: <<http://www.g4sdjibouti.com>>. [cit. 01.04.2012].

¹⁵³ Security Association for the Maritime Industry. [online]. Dostupný z: <<http://www.seasecurity.org/>>.

¹⁵⁴ BBC: Somali piracy: Armed guards to protect UK ships. 30 October 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.bbc.co.uk/news/uk-15510467>>. [cit. 01.04.2012].

¹⁵⁵ Jackson, P.: The UK firms who tackle Somali pirates. BBC News, 24 March 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.bbc.co.uk/news/uk-17472134>>. [cit. 01.04.2012].

například *Background Asia Risk Solutions*, *Neptune Maritime Security*, *Convoy Escort Programme Ltd.*, *HFW – Holman Fenwick Willan*¹⁵⁶. Pod názvem *Xe Services LLC* zde operuje i bývalá nechvalně známá soukromá bezpečnostní agentura *Blackwater*¹⁵⁷, jejíž bývalí zaměstnanci působí i v „konkurenčních“ PMCs.¹⁵⁸ Většina zaměstnanců těchto společností má již značné zkušenosti z řady předchozích ozbrojených konfliktů, některé PMCs jako např. ruská společnost *AVST*¹⁵⁹, tyto zkušenosti dokonce uvádí jako svojí přednost. Další, již značně nadstandardní službou je zajištění ozbrojené patroly, doprovázející plavidlo skrze oblast se zvýšeným rizikem útoku (HRA)¹⁶⁰. V rámci tohoto bezpečnostního řešení je např. společnost *Naval Guards*¹⁶¹ schopna zajistit obrněné čluny s šesti člennou posádkou nebo velkou loď střední třídy s posádkou čítající kolem dvaceti mužů. Většina těchto lodí a materiálu pochází z vyřazených plavidel námořních sil některé ze zemí, rovněž působící v oblasti Adenského zálivu. Podle týdeníku *Businessweek*, se počáteční investice soukromým vojenským společností díky účtovaným částkám mnohonásobně vyplatí.¹⁶²

Piráctví a obchod se zbraněmi jsou tak čím dál tím více navzájem pevně propojeny, a to nejen v ilegální sféře obchodu, ale díky silné lobby vojenského průmyslu i v oblasti posvěcené jednotlivými vládami. Příčina a

¹⁵⁶ Background Asia: Strategic Solutions to Solve Risk Issues across Asia. [online]. Dostupný z: <<http://www.backgroundasia.com/security/maritimesecurity.html>>. Neptune Maritime Security: Safety and Security of the vessel, crew and assets. [online]. Dostupný z: <<http://www.neptunemaritimesecurity.com>>. The Convoy Escort Programme Limited (CEP). [online]. Dostupný z: <<http://convoyescortprogramme.com>>. Holman Fenwick Willan (HFW). [online]. Dostupný z: <<http://www.hfw.com>>. [cit. 01.04.2012].

¹⁵⁷ Její působení v Iráku se stalo značně kontroverzní. V roce 2011 tak byla v rámci restrukturalizace přejmenována na Xe Services LLC.

¹⁵⁸ UN Security Council: Report of the Monitoring Group on Somalia and Eritrea pursuant to Security Council resolution 1916 (2010). Monitoring Group, S/2011/433, 18 July 2011, str. 301. [online]. Dostupný z: <http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2011/433>. [cit. 02.04.2012].

¹⁵⁹ The Association “Veterans of Special Troops” (Russia). [online]. Dostupný z: <<http://www.antipirates.org/>>. [cit. 02.04.2012].

¹⁶⁰ High Risk Area.

¹⁶¹ Naval Guards: Gulf of Aden Anti Piracy Security Services. [online]. Dostupný z: <<http://www.navalguards.com>>. [cit. 01.04.2012].

¹⁶² Neprůstřelný člun s osmičlennou ozbrojenou posádkou doprovázející konvoj (částka účtována za každou loď zvlášť) po dobu 3-4 dnů se pohybuje kolem 30 000 dolarů. Bockmann, M. W.: Somalia Piracy Spurs Private Navy to Start Within Five Months. Bloomberg Businessweek, 08 November 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.businessweek.com/news/2011-11-08/somalia-piracy-spurs-private-navy-to-start-within-five-months.html>>. [cit. 01.04.2012].

řešení jak obchodu se zbraněmi, tak pirátství se však neukrývá na moři, ale uvnitř samotných států kolem Adenského zálivu. Zároveň však nelze obviňovat pouze místní vlády, neschopné řešit své vlastní problémy. Naopak důsledky pirátství a s ním spojeného obchodu se zbraněmi mají jasně globální dopad, vyžadující mezinárodní spolupráci.

4 ROLE ZÁPADNÍCH STÁTŮ A MEZINÁRODNÍHO SPOLEČENSTVÍ V BOJI PROTI OBCHODU SE ZBRANĚMI

Tato kapitola se zaměřuje jak na roli jednotlivých států či mezinárodního společenství, tak na regionální či sub-regionální organizace, které jsou zapojeny do obchodu se zbraněmi v oblasti Adenského zálivu nebo s ním do určité souvisí. Zdůrazněné jsou tak i jednotlivé mezinárodní nebo regionální smlouvy, které mají dopad na tento region. Z tohoto důvodu je tak opomenuta např. problematika šíření jaderných nebo chemických zbraní, které pro tuto oblast nejsou určujícím faktorem. Naopak je tak dán prostor problematice spojené s konvenčními a malými lehkými palnými zbraněmi SALW, tvořící převážnou část obchodu se zbraněmi a představující největší problém v této oblasti.

4.1 Mezinárodní organizace a instituce a jejich nástroje v boji proti šíření zbraní

Současné problémy v otázce šíření zbraní, se kterými se v současnosti musí mezinárodní společenství potýkat, se dají rozdělit do dvou skupin. Prvním skupinu tvoří omezení zbrojení a odzbrojení a jejich provádění ve vztazích mezi státy. Druhým problémem je vzrůstající tendence opatřovat si zbraně nestátními aktéry, zejména teroristy, a otázka nelegálního obchodu se zbraněmi. V této souvislosti je tak nezbytná spolupráce mezi státy a efektivní vnitrostátní realizace převzatých závazků, právně závazných, ale i těch nemajících právní

charakter. Zásadní problém rovněž tvoří i neustálé odsouvání podpisu či ratifikace významných mezinárodních smluv o nešíření zbraní ze strany nejdůležitějších světových exportérů zbraní jako USA, Rusko, Čína, Indie, Írán nebo Izrael.¹⁶³

Nejvýznamnější mezinárodní organizací v procesu odzbrojení a boje proti šíření zbraní je bezesporu OSN. Její rozhodnutí a operace spojené s vynucením či sankcemi proti státům, jednotlivým entitám nebo skupinám, spojených s ilegálním obchodem se zbraněmi, probíhají prostřednictvím jednotlivých rezolucí Rady bezpečnosti anebo Valného shromáždění, jehož rezoluce jsou však pouze doporučením, díky čemuž nemají na politiku jednotlivých států adekvátní efekt. Základním pilířem, upravujícím zbrojení a odzbrojení, je Charta OSN, ve které jsou tyto termíny obsaženy v čl. 11 odst. 1, který dále upravuje pravomoci Valného shromáždění. To má v rámci úpravy odzbrojení spíše obecné pravomoci, nicméně stále zůstává hlavním orgánem OSN, kde jsou projednávány otázky omezení zbrojení a odzbrojení. Konkrétní sankční kroky na úpravu zbrojení nebo odzbrojení vypracovává až Rada bezpečnosti, a to na základě čl. 26. Důležitou úlohu představují také tzv. *pomocné orgány*, ze kterých je nejvýznamnější *Konference o odzbrojení*, kterou v současnosti tvoří 66 států, scházejících se každoročně v Ženevě, kde jsou sepsány konkrétní zprávy o odzbrojení pro Valné shromáždění. Z jiných orgánů v rámci Sekretariátu OSN je významné *Oddělení pro odzbrojovací záležitosti*, provádějící rozhodnutí Valného shromáždění v otázkách omezení zbrojení a odzbrojení, včetně vedení registru konvenčních zbraní nebo výměnu informací, požadované různými odzbrojovacími smlouvami.¹⁶⁴

V kompetenci Valného shromáždění je rovněž svolání konference, na které se zástupci jednotlivých členských států zabývají specifickým

---

¹⁶³ Ondřej, J.: *Odzbrojení. Prostředek zajištění mezinárodní bezpečnosti. 2. rozšířené vydání*, vydavatelství Aleš Čeněk, Plzeň 2008, str. 242.

¹⁶⁴ Ondřej, J.: *Odzbrojení. Prostředek zajištění mezinárodní bezpečnosti. 2. rozšířené vydání*, vydavatelství Aleš Čeněk, Plzeň 2008, str. 140-149.

tématem. V oblasti problematiky šíření konvenčních zbraní a malých lehkých palných zbraní SALW tak došlo hned k několika takovým konferencím. Jednou z nich je konference z roku 1979, na které byla schválena *Úmluva o zákazu nebo omezení použití některých konvenčních zbraní, které mohou způsobit nadměrná zranění nebo mít nerozlišující účinky*, která vstoupila v platnost roku 1980. Její součástí jsou postupně schválené dodatkové Protokoly, z nichž je pro oblast Adenského zálivu nejdůležitější *Protokol II o zákazu nebo omezení použití min, nástrah a jiných prostředků*, schválený ještě v témže roce 1980, a *Protokol V o výbušných zbytcích války* z roku 2003.¹⁶⁵ V souvislosti se zbraněmi SALW je nejdůležitějším dokumentem tzv. *Akční program k prevenci, potírání a vymýcení nezákonného obchodu s ručními a lehkými zbraněmi ve všech jeho aspektech* (International Assistance for Implementing the UN Programme of Action on the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All Its Aspects), schválený na konferenci v roce 2001, které se zúčastnilo 169 států.¹⁶⁶ Právě tento dokument se stal základním mezinárodním ustanovením, upozorňující na vzestupnou tendenci nelegálního obchodu s malými a lehkými zbraněmi, jehož součástí jsou i drogy, vzácné minerály, terorismus a organizovaný zločin.¹⁶⁷ Nevýhodou tohoto Programu však stále zůstává jeho právně nezávazná forma a neshoda zúčastněných států v otázce dodávání zbraní SALW pouze státům a v otázce zákazu neomezeného obchodu a

---

¹⁶⁵ Stálá mise České republiky při Úřadovně OSN a ostatních mezinárodních organizacích v Ženevě: Úmluva o některých konvenčních zbraních (CCW). Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [online]. Dostupný z: <http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/cinnost_stale_mise/odzbrojeni/ccw/index.html>. [cit. 24.04.2012].

¹⁶⁶ Ten se stal výchozím legislativním základem pro regionální smlouvy jako Nairobská deklarace a Nairobský protokol. Více na: Ministerstvo zahraničních věcí ČR: Zahraniční vztahy. Akční program OSN boje proti šíření ručních a lehkých zbraní. [online]. Dostupný z: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/kontrola_exportu_zbrani/programy_na_podporu_boje_proti_akcni_program_osn_boje_proti_sireni.html>. [cit. 24.04.2012].

¹⁶⁷ Ondřej, J.: Odzbrojení. Prostředek zajištění mezinárodní bezpečnosti. 2. rozšířené vydání, vydavatelství Aleš Čeněk, Plzeň 2008, str. 285-290.

soukromého vlastnictví zbraní SALW, určených speciálně pro vojenské účely.¹⁶⁸

V současnosti tak probíhají jednání o právně závazné *Mezinárodní smlouvě o zbraních* (Arms Trade Treaty, ATT), navržené jak OSN, tak nevládními organizacemi, která by kontrolovala ilegální obchod se zbraněmi v globálním měřítku.¹⁶⁹ Především díky tomuto faktu je velmi obtížné dojednat rozumný kompromis, který by zainteresované aktéry dostatečně uspokojil. Jednání se tak vedou na multilaterálních úrovních už řadu let. Podle oficiálního zdroje MZV ČR: „*Hlavními principy, které by tato právně závazná mezinárodní smlouva měla zahrnovat, jsou tyto: zodpovědnost jednotlivých zemí; omezení transferů zbraní v případech, kdy by mohly být zneužity k porušování mezinárodního práva a podpoře organizovaného zločinu a korupce, způsobit ohrožení regionální bezpečnosti, stability a udržitelného rozvoje nebo porušení mezinárodních, regionálních nebo národních závazků; transparentnost; komplexnost kontroly.*“¹⁷⁰ Po úspěšném jednání o ATT na půdě OSN v červenci 2011 v New Yorku se očekává, že v roce 2012 bude smlouva ATT definitivně schválena.

Mezi konkrétní restriktivní opatření OSN, která jsou zaměřená na vývoz konvenčních zbraní, patří *zbrojní embarga*¹⁷¹, přijímaná Radou bezpečnosti nejčastěji v souvislosti s vnitrostátními ozbrojenými konflikty nebo lokálními mezinárodními konflikty. Důležité jsou především právně závazné zákazy na vývoz zbraní, zejména rezoluce Rady bezpečnosti OSN přijímané podle kap. VII Charty OSN zavazující všechny státy, tj.

¹⁶⁸ Ondřej, J.: *Odzbrojení. Prostředek zajištění mezinárodní bezpečnosti*. 2. rozšířené vydání, vydavatelství Aleš Čeněk, Plzeň 2008, str. 287.

¹⁶⁹ Control Arms: Arms Trade Treaty. Arms Trade Treaty Steering Committee, 6 January 2012. [online]. Dostupný z: <<http://controlarms.org/wordpress/wp-content/uploads/2011/02/Global-Principles-for-the-ATT-Global-rules-for-a-global-trade.pdf>>. [cit. 20.03.2012].

¹⁷⁰ Ministerstvo zahraničních věcí ČR: *Smlouva o obchodu se zbraněmi*. Zahraniční vztahy, 19.05 2009. [online]. Dostupný z:

<http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/kontrola_exportu_zbrani/rb_osn_rezoluce/index.html>. [cit. 20.03.2012].

¹⁷¹ Ty jsou přijímána i jinými mezinárodními organizacemi jako např. Evropskou Unií, ale také i jednotlivými státy.

nejenom členské státy OSN. V regionu Adenského zálivu a okolí jsou právně závazná zbrojní embarga uvalena na súdánskou provincii Dárfúr podle rezoluce č. 1556/2004, zakazující prodej nebo dodávky zbraní a vojenského materiálu všem vládním entitám a jednotlivcům v této oblasti.¹⁷² Dále na Eritreu podle rezoluce č. 1907/2009, a to především ve spojitosti se sousedním Somálskem, na které se vztahuje už od počátku 90. let rezoluce č. 733/1992.¹⁷³ Právně závazné zbrojní embargo se rovněž vztahuje na poměrně stabilní Etiopii, a to na základě rezoluce č. 1298/2000 ovlivněnou etiopsko-eritrejskou válkou v letech 1998 – 2000.¹⁷⁴ Podle mnoha nevládních organizací jsou však všechna výše zmíněná embarga na dovoz zbraní neustále porušována.

Velmi důležitým prvkem v otázce šíření zbraní je tak transparentnost obchodu se zbraněmi. V této otázce je významná Rezoluce OSN č. 46/36 L z roku 1991 o transparentnosti ve zbrojení, jejíž součástí bylo i založení univerzálního a nediskriminačního *rejstříku OSN*¹⁷⁵, vztahující se na mezinárodní převody zbraní. V rámci tohoto rejstříku jsou členské státy žádány o dobrovolné poskytnutí údajů o osmi kategoriích zbraní¹⁷⁶, které jsou na jejich území importovány nebo naopak z jejich území exportovány.¹⁷⁷

Mezinárodní společenství se snaží řešit i stále větší podíl nestátních aktérů na obchodu se zbraněmi, který tvoří značnou část mezinárodní zločinecké sítě s úzkými vazbami na jednotlivé regiony,

¹⁷² UN Security Council: Report of the Secretary-General on Sudan. Resolution 1556 (2004), S/RES/1556 (2004), 30 July 2004. [online]. <http://www.un.org/Docs/sc/unsc_resolutions04.html>. [cit. 24.04.2012].

¹⁷³ Počátkem roku 2012 požádala Přechodná somálská vláda (TFG) o zrušení embarga na dovoz zbraní do země, aby tak mohla efektivněji bojovat se stále silícím tlakem islamistů, zejména by se zaměřila na nákup těžších zbraní jako obrněná vozidla a transportéry. Žádost je v současnosti projednávána na půdě OSN.

¹⁷⁴ UN Security Council Resolutions: Resolution on The Situation between Eritrea and Ethiopia. S/RES/1298, 17 May 2000. [online]. Dostupný z: <<http://www.un.org/Docs/scres/2000/sc2000.htm>>. [24.04.2012].

¹⁷⁵ The UN Register of Conventional Arms: The Global Reported Arms Trade. [online]. Dostupný z: <<http://www.un-register.org>>. [cit. 24.04.2012].

¹⁷⁶ Skupinu VIII. představují malé palné lehké zbraně SALW, které byly do rejstříku přidány až v roce 2003.

¹⁷⁷ Ondřej, J.: Odzbrojení. Prostředek zajištění mezinárodní bezpečnosti. 2. rozšířené vydání, vydavatelství Aleš Čeněk, Plzeň 2008, str. 188.

včetně Adenského zálivu. V roce 2000 tak byla Valným shromážděním OSN schválena tzv. *Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu* (United Nations Convention Against Transnational Organized Crime), jejíž součástí se v roce 2001 stal revidovaný *III. Protokol o nedovolené výrobě a obchodování se střelnými zbraněmi*, který přispěl k účinnější spolupráci v oblasti při odhalování a postihu nadnárodní organizované kriminality, spojené s pašováním nelegálních zbraní napříč státními hranicemi.¹⁷⁸

Významnou mezinárodní institucí, zapojenou do boje proti obchodu se zbraněmi je bezesporu i Evropská unie (EU), které je svěřena důležitá pravomoc při zajišťování mezinárodní bezpečnosti ve smyslu kapitoly VII Charty OSN¹⁷⁹, což v praxi můžeme vidět např. na misi ATALANTA evropských námořních sil (EUNAVFOR), bojující s pirátstvím a obchodem se zbraněmi v Adenském zálivu. V kompetenci EU je rovněž uvalení zbrojních embarg.

Do boje proti obchodu se zbraněmi však zasahují i významné regionální či sub-regionální organizace, se kterými se OSN podílí na řadě klíčových odzbrojovacích projektů. V oblasti Adenského zálivu se jedná zejména o Africkou unii (African Union, AU), zabývající se rovněž otázkami zbrojení a odzbrojení. Jejich vzájemná spolupráce byla zdůrazněna v rezoluci RB č. 1809 z 16.04 2008, která mimo jiné vyzdvihuje i umožnění transformace z mise AU na OSN, konkrétně mírové mise AMIS v Dárfúru na hybridní misi OSN a AU UNAMID.¹⁸⁰

Poslední skupinu tvoří tzv. nesmluvní (politická) ujednání, jejichž význam spočívá v koordinaci kontrolních vývozních režimů, zaměřující se

---

¹⁷⁸ UN Office on Drugs and Crime: United Nations Convention against Transnational Organized Crime and The Protocols Thereto. New York 2004. [online]. Dostupný z: <<http://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Convention/TOCebook-e.pdf>>. [cit. 24.04.2012].

¹⁷⁹ Ondřej, J.: Odzbrojení. Prostředek zajištění mezinárodní bezpečnosti. 2. rozšířené vydání, vydavatelství Aleš Čeněk, Plzeň 2008, str. 118.

¹⁸⁰ UN Security Council Resolutions. Peace and Security in Africa. S/RES/1809, 16 April 2008. [online]. Dostupný z: <http://www.un.org/Docs/sc/unsc_resolutions08.htm>. [cit. 24.04.2012].

na kontrolu dohodnutého okruhu položek. Zejména určitého druhu materiálů, zařízení a technologií, které by mohly být potencionálně zneužity pro nezákonné vojenské účely, tzv. *materiály dvojího užití*.¹⁸¹ Mezi nejvýznamnější nesmluvní ujednání v oblasti konvenčních zbraní patří *Wassenaarské ujednání*, kterému 42 členských států poskytuje informace o převodu zbraní na dobrovolném základě.¹⁸²

4.2 Zahraniční politika světových mocností, legislativa a vývoz zbraní

Aby mohly mezinárodní úmluvy regulující obchod se zbraněmi vstoupit v platnost, je zapotřebí legislativních úprav uvnitř jednotlivých států, jež se staly jejich signatáři. Významné jsou tak zejména právně závazná restriktivní opatření týkající se vývozu a dovozu zbraní, které v jednotlivých státech vstoupí v platnost. Ty je poté nezbytně nutné začlenit do rámce mezinárodního práva a konvencí na obchod se zbraněmi, aby tak byla státní jurisdikce harmonizována v globálním měřítku. Zahraniční politika v rámci zapojení se do boje s obchodem se zbraněmi však v jednotlivých státech přímo závisí na jejich aktuální vnitropolitické a ekonomické situaci. Zbrojařsko-průmyslový komplex totiž v řadě zemí, které se podílejí na obchodu se zbraněmi v oblasti Adenského zálivu a okolí, tvoří významnou část HDP, čímž se podílí velkou měrou i na zaměstnanosti v daném státě.¹⁸³ I ve vyspělých státech často státní výdaje na zbrojení dokonce převyšují například výdaje na vzdělání, jako je tomu v případě Izraele, Ruska, Číny nebo Velké Británie. Díky politickým či ekonomickým důvodům je tak ignorována řada mezinárodních sankcí v podobě embarg uvalených na dovoz zbraní do problematických zemí jako Eritrea, Somálsko, Súdán nebo Jižní Súdán.

¹⁸¹ Ondřej, J.: Odzbrojení. Prostředek zajištění mezinárodní bezpečnosti. 2. rozšířené vydání, vydavatelství Aleš Čeněk, Plzeň 2008, str. 298-299.

¹⁸² The Wassenaar Arrangement. [online]. Dostupný z: <<http://www.wassenaar.org/index.html>>. [cit. 25.04.2012].

¹⁸³ SIPRI: Military Expenditure Database. 1998-2011. [online]. <<http://www.sipri.org/databases/milex>>. [cit. 21.04.2012].

Mezi deseti největšími světovými exportéry zbraní a zároveň účastníky zbrojních transferů, kteří jsou rovněž zapojeni do obchodu se zbraněmi v této oblasti, se podle výroční zprávy Stockholmského institutu SIPRI z roku 2011 nachází především USA, státy Evropské unie¹⁸⁴, Rusko a Čína. Na vzestupu jsou však také regionální mocnosti sdružené v organizaci IBSA jako Indie, Brazílie a Jihoafrická republika.¹⁸⁵ Tato kapitola se tak zaměřuje především na zdejší zahraniční politiku ze strany USA a států Evropské unie s přihlédnutím na politiku Ruska a Číny.

Zahraniční politika USA v oblasti Adenského zálivu byla zřetelně ovlivněna teroristickými útoky z 11. září 2001, které vedly ke globálnímu „preventivnímu“ boji proti terorismu v rámci Operace trvalá svoboda – Roh Afriky (Operation Enduring Freedom – Horn of Africa, OEF-HOA) v roce 2002.¹⁸⁶ A to i navzdory předešlým americkým neúspěchům během mírových misí UNITAF a UNOSOM II v Somálsku, kde došlo v říjnu 1993 k sestřelení dvou vrtulníků Black Hawk a následnému zabití 18 amerických vojáků, což vyvolalo veřejné protesty vůči přítomnosti amerických sil v Rohu Afriky. Útoky z 11. září však opět přiměly americkou administrativu zapojit se radikálněji do boje s terorismem, což mělo rovněž dopady na domácí zbrojní průmysl, jehož podíl na HDP USA v roce 2002 prudce vzrostl, což platí až do současnosti.¹⁸⁷ Primárním cílem americké zahraniční politiky se tak stal boj proti teroristickým buňkám al-Kajda v Somálsku a Jemenu, které jsou rovněž napojeny na obchod se zbraněmi a pravděpodobně i islámské militantní hnutí al-Šabáb, což však nebylo zatím zcela potvrzeno.¹⁸⁸ Neméně významné je zapojení amerických ozbrojených sil do proti-pirátských operací v rámci

---

¹⁸⁴ Zejména západoevropské a středoevropské státy.

¹⁸⁵ SIPRI: Yearbook 2011. Armaments, Disarmament and International Security. 2011, str. 7-13. [online]. Dostupný z: <<http://www.sipri.org/yearbook/2011/>>. [cit. 19.03.2012].

¹⁸⁶ West, D. L.: Combating Terrorism in The Horn of Africa and Yemen. Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard University, 2005.

¹⁸⁷ SIPRI: Military Expenditure Database. 1998-2011. [online]. <<http://www.sipri.org/databases/milex>>. [cit. 21.04.2012].

¹⁸⁸ International Crisis Group: Counter-Terrorism in Somalia Losing: Losing Hearts and Minds? Africa Report N°95, 11 July 2005. [online]. Dostupný z: <<http://www.crisisgroup.org/en/regions/africa/horn-of-africa/somalia/095-counter-terrorism-in-somalia-losing-hearts-and-minds.aspx>>. [cit. 21.04.2012].

operační skupiny, tzv. *Combined Joint Task Force – Horn of Africa* (JCTF – HOA).¹⁸⁹ Pro vojenské operace tak byly v oblasti postupně zřízeny vojenské základny v Džibuti, Etiopii, Ománu a Seychelských ostrovech. Ty poskytují zázemí nejen pro různorodé armádní účely *US Army*, ale také slouží jako výcvikové tábory pro místní armádní a policejní složky. Zahraniční politiku však nelze postavit pouze na vojenské přítomnosti, proto souběžně s americkými vojenskými specialisty probíhají rozvojové a odzbrojovací projekty, vedené Americkým ministerstvem zahraničních věcí (U.S. Department of State)¹⁹⁰ a Agenturou Spojených států amerických pro mezinárodní rozvoj (U.S. Agency for International Development, U.S. AID).¹⁹¹ V rámci boje proti obchodu se zbraněmi lze považovat za úspěšnou např. operaci z roku 2002, kdy byla na žádost USA zadržena loď *So San*, převážející 15 balistických raket Scud, 15 vysoce nebezpečných bojových hlavic a další vojenský materiál.¹⁹²

Nejvýznamnějšími zeměmi v oblasti Adenského zálivu, kam v současné době proudí největší americké transfery zbraní, jsou Etiopie a Jemen. Etiopie vedená od roku 1995 de facto Melesem Zenawim je již dlouhodobým spojencem USA, které na jedné straně podporují demokratizační proces a na straně druhé vyzbrojují etiopskou armádu.¹⁹³ Ta dlouhodobě bojuje s radikálními skupinami v provincii Ogaden, která rovněž slouží jako výchozí bod pro vojenské operace v Somálsku. Strategická úloha americké pomoci Etiopii se týká i neustálé konfrontace se sousední Eritreou, kam jsou podle několika zpráv dodávány zbraně

¹⁸⁹ Combined Joint Task Force – Horn of Africa. Official Website. [online]. Dostupný z: <<http://www.hoa.africom.mil/>>. [cit. 22.04.2012].

¹⁹⁰ U.S. Department of State: Bureau of African Affairs. [online]. Dostupný z: <<http://www.state.gov/p/af/index.htm>>. [cit. 22.04.2012].

¹⁹¹ U.S. Agency for International Development: Sub-Saharan Africa. [online]. Dostupný z: <http://www.usaid.gov/locations/sub-saharan_africa/>. [cit. 22.04.2012].

¹⁹² Etzioni, A.: Tomorrow's Institution Today. *Foreign Affairs*, May/June 2009. [online]. Dostupný z: <<http://www.foreignaffairs.com/articles/64976/amitai-etzioni/tomorrows-institution-today>>. [cit. 23.04.2012].

¹⁹³ Metaferia, G.: *Ethiopia and the United States. History, Diplomacy, and Analysis*. Algora Publishing, 2009.

z východní Evropy a Íránu.¹⁹⁴ Podle Stockholmského institutu SIPRI činil objem uskutečněných zbrojních zakázek směřující z USA do Etiopie mezi lety 2005 – 2008 11 milionů dolarů. Součástí tohoto transferu však bylo i vládou schválené povolení na dovoz zbraní či provedení různých druhů bezpečnostních opatření ze strany amerických společností, což představovalo v témže období dalších 37 milionů dolarů.¹⁹⁵

Vzájemné diplomatické styky mezi Spojenými státy a Jemenskou republikou jsou oproti Etiopii čistě pragmatické, založené na vojenské spolupráci státních ozbrojených složek a na podpůrných rozvojových projektech¹⁹⁶, které mají pouze jediný cíl, a to boj s místní odnoží teroristické organizace al-Kajdy na Arabském poloostrově, tzv. AQAP. V zemi tak působí řada amerických speciálních jednotek, které pod vedením CIA, podnikají společně s jemenskou armádou, policií a pobřežní stráží operace mířené proti teroristickým aktivitám a obchodu se zbraněmi.¹⁹⁷

Členské státy Evropské unie jsou hned po USA druhým největším světovým vývozcem zbraní. Zahraniční politika exportu vojenského materiálu a vojenských technologií do třetích zemí z jednotlivých členských států EU se od roku 2008 řídí společnou legislativou. Ta byla přijata radou ministrů zahraničí členských států EU jako tzv. *Společný postoj 2008/944/SZBP* (EU Common Position), který ve svém druhém článku navíc zahrnuje osm kritérií, kterými je hodnocen každý zbrojní export. Tyto kritéria byla přijata už v roce 1998 jakožto součást politicky závazného *Kodexu chování EU* (EU Code of Conduct) při vývozu zbraní, který se rovněž vztahuje na udělování exportní licence pro výrobce

---

¹⁹⁴ UN Security Council: Report of the Monitoring Group on Somalia and Eritrea pursuant to Security Council resolution 1916 (2010). Monitoring Group, S/2011/433, 18 July 2011, str. 90-92. [online]. Dostupný z: <http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2011/433>. [cit. 22.04.2012].

¹⁹⁵ Wezeman, P. D.: Arms flows and the conflict in Somalia. SIPRI Background Paper. SIPRI, October 2010, 12p, str. 8. [online]. Dostupný z: <http://books.sipri.org/product_info?c_product_id=416#>. [cit. 22.04.2012].

¹⁹⁶ U.S. Agency for International Development: Middle East – Yemen. [online]. Dostupný z: <http://www.usaid.gov/locations/middle_east/countries/yemen/>. [cit. 22.04.2012].

¹⁹⁷ West, D. L.: Combating Terrorism in The Horn of Africa and Yemen. Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard University, 2005, str. 26-29.

zbraní.¹⁹⁸ Společný postoj však není vymahatelný v právních rádech jednotlivých členských států EU, ani nespadá pod jurisdikci Evropského soudního dvora.¹⁹⁹ V praxi to znamená tiché porušování zbrojního embarga, které bylo Evropskou unií uvaleno na řadu zemí. V případě států v oblasti Adenského se tak jedná např. o Jižní Súdán, kam mělo být údajně dopraveno několik zbrojních zakázek z Francie.

S evropskou zahraniční politikou rovněž souvisí problematika zbraní SALW, které tvoří významný podíl evropského exportu do států v oblasti Adenského zálivu.²⁰⁰ Ve spolupráci s Bonnským mezinárodním institutem pro změnu (Bonn International Center for Conversion, BICC) byl v druhé polovině 90. let spuštěn tzv. *projekt SALIGAD*²⁰¹, který v rámci *peacebuildingových* projektů na odzbrojení spojuje řadu NGOs, Evropskou unii, Africkou unii a významnou regionální mezivládní organizaci IGAD. Stěžejním dokumentem o zbraních SALW, spojený rovněž s vývozem zbraní do Afriky, se pro řadu členských států EU na mezinárodní úrovni OSN stal tzv. *Akční program k prevenci, potírání a vymýcení nezákonného obchodu s ručními a lehkými zbraněmi ve všech jeho aspektech (International Assistance for Implementing the UN Programme of Action on the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All Its Aspects)*, který byl schválen v roce 2001.²⁰² Ten definuje konkrétní závazky a mechanismy, jak účinně kontrolovat šíření zbraní SALW a postupovat proti jejich nezákonné výrobě a pašování. Prozatím Akční program ratifikovalo jen 13 členských zemí EU, mezi

¹⁹⁸ Bromley, M.: The Review of the EU Common Position on Arms Exports: Prospects for Strengthened Controls. SIPRI, January 2012, No.7. [online]. Dostupný z:

<http://www.sipri.org/research/armaments/transfers/controlling/eu_common_position>. [cit. 23.04.2012].

¹⁹⁹ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky: Společná kritéria Evropské Unie uplatňovaná při vývozu vojenského materiálu. Zahraniční vztahy MVZ ČR, 18.05.2009. [online]. Dostupný z: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/kontrola_exportu_zbrani/kodex_chovani_eu_pri_vyvozu_zbrani/index.html>. [cit. 23.04.2012].

²⁰⁰ Whitehead, D.: SALW Proliferation Pressures, The Horn of Africa and EU Responses. UN Institute for Disarmament Research, 2006. [online]. Dostupný z:

<http://www.unidir.org/pdf/EU_background_papers/EU_BGP_06.pdf>. [cit. 23.04.2012].

²⁰¹ Peacebuilding portal: The SALIGAD. [online]. Dostupný z:

<<http://www.peacebuildingportal.org/index.asp?pgid=9&org=2769>>. [cit. 23.04.2012].

²⁰² UN Programme of Action: Programme of Action to Prevent, Combat and Eradicate the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All Its Aspects. UN Document A/CONF.192/15, 2001. [online]. Dostupný z: <<http://www.poa-iss.org/PoA/pohtml.aspx>>. [cit. 23.04.2012].

keré patří Belgie, Bulharsko, Estonsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Nizozemí, Polsko, Slovinsko, Slovensko a Španělsko. 5 členských států EU zatím Program ani neratifikovalo, ani nepodepsalo, a to Česká republika, Francie, Irsko, Maďarsko a Malta. Nicméně v roce 2010 byl Evropským parlamentem podán návrh na nařízení o rozšíření společných pravidel pro vývoz zbraní, čímž by mělo být dosaženo společného konsenzu o exportu zbraní v rámci Evropské unie, a poté i na půdě OSN.²⁰³

Ruská angažovanost v zemích afrického Rohu hrála až do rozpadu Sovětského svazu poměrně významnou geopolitickou roli, která se odvíjela od množství dopravených zbraní do všech zemí v tomto regionu, které po určitou dobu se Sovětským svazem udržovaly během bipolárního rozložení sil pevné diplomatické styky. S jeho rozpadem došlo k razantnímu poklesu bilaterálních smluv, které se projeví i na ruském zbrojním průmyslu, jehož export v 90. letech značně poklesl, rovněž díky faktu, že se poměrně značná část zbrojařsko-průmyslových komplexů nacházela na Ukrajině a v Bělorusku.²⁰⁴ Počátkem 21. století se však Putinova zahraniční politika opět zapojila do nového geopolitického dělení Afriky, s cílem zajistit strategické suroviny a obnovit oslabené diplomatické styky se zeměmi v tomto regionu. V roce 2002 tak byla založena *Rusko-Africká podnikatelská rada*, podporující ruské investiční projekty v Džibuti, Etiopii nebo Súdánu.²⁰⁵ Jako příklad lze uvést diplomatickou návštěvu Džibutska ruským ministrem zahraničí Sergejem Lavrovem v říjnu 2011, který na společném jednání vyzdvihl význam rusko-džibutské spolupráce v oblasti vojensko-technologických zařízení,

---

²⁰³ Evropský parlament: O krok blíže ke společným pravidlům pro vývoz malých střelných zbraní. Zpravodajství, 15/04 2011. [online]. Dostupný z:

<<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/content/20110408STO17339/html/O-krok-blíže-ke-společným-pravidlům-pro-vývoz-malých-střelných-zbraní>>. [cit. 23.04.2012].

²⁰⁴ Záhořík, J.: Subsaharská Afrika, Praha 2010, str. 69-70.

²⁰⁵ Fidan, H.; Aras, B.: The Return of Russia-Africa Relations. Ahmet Yesevi University, 2010, N°52, p47-68.

služeb a rozvoje.²⁰⁶ Právě Džibutsko rovněž představuje jediný opěrný bod pro ruské námořní síly, bojující v okolních vodách s pašováním zbraní pirátskými skupinami. Současná ruská pragmatická zahraniční politika má v oblasti Adenského zálivu, však také své negativní dopady, které souvisí s opětovným zvýšením ruského exportu zbraní do značně nestabilních regionů, jako je pohraničí mezi Súdánem a Jižním Súdánem, na které je v současnosti uvaleno zbrojní embargo OSN.²⁰⁷

Podíl asijské zahraniční politiky, zejména Číny, Indie a Japonska, je s problematikou obchodu se zbraněmi v oblasti Adenského zálivu primárně spojen s energetickými potřebami těchto ekonomik, jejichž závislost na importu strategicky důležitých surovin z Afriky stále roste. V případě Číny je ve většině případů nad rámcovou součástí bilaterálních smluv o ekonomické spolupráci i obchod se zbraněmi. Na rozdíl od USA nebo členských zemí EU totiž Čína svoji spolupráci nepodmiňuje demokratizačním procesem a rozvojem v oblasti lidských práv. To jí de facto umožňuje snadný import zbraní do kontroverzních oblastí jako je Súdán nebo Eritrea²⁰⁸. Ostatně súdánskému režimu prezidenta Umara al-Bašíra, kterého od roku 2008 stíhá Mezinárodní trestní soud (International Criminal Court, ICC), Čína dlouhodobě výměnou za ropu poskytuje zbraně SALW, ale i těžké armádní vybavení.²⁰⁹ Úloha Číny v rozvoji lidsko-právní agendy a boje s obchodem se zbraněmi je tak spíše sporadická. Jedinou výjimku představuje stále větší angažování čínského námořnictva PLAN v boji proti pirátským útokům²¹⁰, které lze na

²⁰⁶ Klomegah, K. K.: Djibouti: A Strategic Partner For Russia. *Buziness Afrika*, 20 October 2011. [online]. Dostupný z: <http://buzinessafrica.com/index.php?option=com_content&view=article&id=665%3Adjibouti-a-strategic-partner-for-russia&catid=13%3Adiplomacy&Itemid=15&lang=en>. [cit. 23.04.2012].

²⁰⁷ McFarland, S.: *Africa in Retrospect: Russia, Iran and Chinese Arms Supplies to Sudan*. *African & Asian Studies*; 2010, Vol. 9 Issue 4, p462-480, 19p.

²⁰⁸ Podle zprávy Monitoring Group, vypracované pro OSN, jsou do Eritreji dováženy zbraně ruského původu, munice však často pochází z Číny. viz UN Security Council: Report of the Monitoring Group on Somalia and Eritrea pursuant to Security Council resolution 1916 (2010). Monitoring Group, S/2011/433, 18 July 2011. [online]. Dostupný z: <http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2011/433>. [cit. 22.04.2012].

²⁰⁹ McFarland, S.: *Africa in Retrospect: Russia, Iran and Chinese Arms Supplies to Sudan*. *African & Asian Studies*; 2010, Vol. 9 Issue 4, p462-480, 19p.

²¹⁰ BBC: China's anti-piracy role off Somalia expands. *BBC News*, 29 January 2010. [online]. Dostupný z: <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/8486502.stm>>. [cit. 23.04.2012].

druhou stranu interpretovat jako pouhé geostrategické zájmy, s cílem zabezpečit vlastní dodávky klíčových surovin nebo narušit zdejší tradičně silnou pozici Indie.

4.3 Regionální operace mířené proti šíření násilí a obchodu se zbraněmi

Z předešlých kapitol lze usoudit, že státy, které se staly signatáři mezinárodních či regionálních dohod o kontrole a nešíření zbraní, často tyto společné úmluvy porušují. V této podkapitole jsou tak charakterizovány již konkrétní postupy a operace na regionální úrovni, které de facto v plné míře zasahují ilegální obchod se zbraněmi a s ním spojené násilí.

Podle statistik se porušování lidských práv, nejen v této oblasti, týká zejména malých lehkých palných zbraní SALW a munice, které jsou hlavními eskalujícími faktory napětí a válečného násilí.²¹¹ Je proto nezbytné soustředit legislativní a investigativní pozornost právě na tyto obecně nejrozšířenější typy zbraní. Nejvýznamnějším regionálním dokumentem, sdružující řadu státních i nestátních aktérů, je *Nairobská deklarace o problému šíření nelegálních malých a lehkých zbraní (Nairobi Declaration on the Problem of the Proliferation of the Illicit Small Arms and Light Weapons)*, podepsaná ministry zahraničí 10 států v okolí afrického Rohu v keňském hlavním městě Nairobi v květnu 2000, a poté revidována v roce 2004 jako *Nairobský Protokol*.²¹² Ta se stala stěžejním pilířem pro vznik a fungování dalších institucí kooperující na mezistátní úrovni. Jejím cílem je sladit a zároveň posilovat právní legislativu mezi jednotlivými členskými státy, aby tak bylo dosaženo co nejefektivnější spolupráce. Zlepšovat by se tak mělo vymáhání práva oblastními

---

²¹¹ Lamb, G.; Dye, D.: African Solutions to an International Problem – Arms Control and Disarmament in Africa. *Journal of International Affairs*; Spring/Summer2009, Vol. 62 Issue 2, p69-83, 15p, str. 69.

²¹² Nairobi Declaration. 15 March 2000. [online]. Dostupný z: <<http://www.recsasec.org/pdf/Nairobi%20Declaration.pdf>>. Nairobi Protocol. 21 April 2004. [online]. Dostupný z: <<http://www.recsasec.org/pdf/Nairobi%20Protocol.pdf>>. [cit. 20.04.2012].

institucemi, jako jsou soudy a policejní složky, v jejichž struktuře by mělo dojít k řadě instrumentálních změn. Dalšími body spolupráce je sběr zbraní, munice i komponentů a jejich následná bezpečná a kontrolovaná fyzická likvidace za přítomnosti pověřených specialistů; demobilizace a reintegrace ozbrojených složek; navazování těsných vztahů mezi policejními sbory a vzájemná výměna informací; a v poslední řadě také osvěta a vzdělávání veřejnosti v problematice zbraní.²¹³

S návazností na Nairobskou konferenci postupně vzniklo nebo bylo začleněno několik detailněji zaměřených projektů, tzv. Národní akční plány (National Action Plans, NAP).²¹⁴ Mezi ty nejdůležitější se řadí Regionální centrum SALW (Regional Centre on Small Arms and Light Weapons, RECSA), Východoafrický výbor policejních náčelníků (Eastern African Police Chiefs Committee, EAPCCO), Orgány národního ústředí (National Focal Points, NFP), Východoafrické společenství (East African Community, EAC) a Východoafrický akční plán na zbraně SALW (Eastern Africa Action Network on Small Arms, EAANSA).²¹⁵ Nedílnou součástí tohoto odzbrojovacího procesu se také stalo mnoho NGOs a mezinárodních organizací jako OSN, Africká unie, Evropská unie, Organizace amerických států a INTERPOL.

V oblasti vzdělávání široké veřejnosti mají nezastupitelnou roli nevládní organizace, které působí jak ve větších městech, tak na venkově. Jedná se tak o nejméně nákladné preventivní opatření, zaměřené na osvětu o negativních dopadech zbraní na celé spektrum lidských práv. Jak můžeme vidět např. na činnosti NGO *Danish Demining*

²¹³ Eavis, P.: SALW in the Horn of Africa and the Great Lakes Region. *Brown Journal of World Affairs*, Spring 2002, Vol. 9 Issue 1, p251, 10p, str. 256-260.

²¹⁴ Maze, K.; Rhee, H.: International Assistance for Implementing the UN Programme of Action on the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All Its Aspects. Case Study of East Africa. UNIDIR, July 2007. [online]. Dostupný z: <<http://www.unidir.org/pdf/ouvrages/pdf-1-92-9045-007-A-en.pdf>>. [cit. 20.04.2012].

²¹⁵ Regional Centre on Small Arms and Light Weapons: Official Websites. [online]. Dostupný z: <<http://www.recsasec.org/about.htm>>. EAPCCO: Description of The Organization. [online]. Dostupný z: <<https://www.interpol.int/Public/ICPO/SRB/EAPCCO.pdf>>. East African Community: Peace & Security [online]. Dostupný z: <<http://www.eac.int/security/>>. East African Action Network on Small Arms: Home Page. [online]. Dostupný z: <<http://eaansa.org/HOME.php>>. [cit. 20.04.2012].

Group působící v oblasti somálského Mogadiša²¹⁶ nebo na zprávě NGO *Safer World* v Jižním Súdánu²¹⁷, vzdělávací programy často souvisí i se sběrem a fyzickou likvidací zbraní, ohrožující místní komunity.

Aby byl legislativní rámec efektivní a vymahatelný, je zapotřebí správních orgánů, které takové právo budou řádně uplatňovat. V případě boje proti obchodu se zbraněmi jsou to zejména státem řízené policejní a jiné ozbrojené složky, zasahující přímo v terénu proti různým druhům kriminální činnosti. Členské státy Nairobské deklarace se však potýkají s neustálým nedostatkem kvalifikovaných sil a velkou mírou korupce v řadách policejních sborů a státních úředníků.²¹⁸ Tento problém se státy snaží řešit spoluprací s řadou mezinárodních organizací a specialistů z řad cizích armád, které jim mohou nabídnout cenné zkušenosti s bojem proti organizovanému zločinu. Jedná se zejména o *peacebuildingové* a odzbrojovací projekty OSN, kooperaci policejních sborů s Interpolem, vojenský výcvik s americkým velením USAFRICOM²¹⁹ nebo spolupráci v rámci Africké unie apod. Nově se do výcviku policejních a bezpečnostních jednotek zapojují i soukromé vojenské společnosti nebo je dokonce zcela nahrazují. Značná část projektů se však týká zejména regionální organizace RECSA a výkonného orgánu EAPCCO, kooperující zejména s Interpolem.²²⁰

Konkrétní akce se tak zaměřují na problematické pašerácké stezky napříč státními hranicemi a jednotlivé způsoby transportu zbraní, prostřednictvím automobilů, civilních či nákladních letadel nebo lodí. Jsou tak posilovány zejména kontroly na důležitých hraničních bodech,

²¹⁶ Danish Demining Group: Community Safety in Mogadishu. 23 February 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.danishdemininggroup.dk/news/news/artikel/community-safety-in-mogadishu/>>. [cit. 21.04.2012].

²¹⁷ Safer World: South Sudan Civilian Disarmament. February 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.saferworld.org.uk/smartweb/resources/view-resource/637>>. [cit. 21.04.2012].

²¹⁸ Eavis, P.: SALW in the Horn of Africa and the Great Lakes Region. *Brown Journal of World Affairs*, Spring 2002, Vol. 9 Issue 1, p251, 10p, str. 257.

²¹⁹ Karstens, J.: USAFRICOM Helping Build Security and Stability. *Armed Forces Comptroller*; 2011, Vol. 57 Issue 4, p18-23, 6p.

²²⁰ Interpol: Police co-operation in East Africa focus of regional police chiefs meeting in Sudan. 20 October 2010. [online]. Dostupný z: <<http://www.interpol.int/News-and-media/News-media-releases/2010/PR087>>. [cit. 21.04.2012].

letištních terminálech a v okolí přístavů. Cílem jsou však také odcizená vozidla, které často převáží určitý druh kontrabandu – nejčastěji drogy, alkohol a nelegálně držené zbraně.²²¹ V současnosti se policejní protiopatření vztahují i na pobřežní vody v Adenském zálivu a přilehlém okolí v Indickém oceánu, kde se zaměřují na nelegální přepravu zbraní, dodávající zbraně pro vnitrozemský černý trh, na který jsou napojeny pirátské organizované skupiny.²²² Intenzivní akce zaměřené na odzbrojení a fyzickou likvidaci zbraní, probíhají také v oblasti *Jonglei* v Jižním Súdánu, kde se následkem několika občanských válek a vzrůstajícího etnického napětí nachází enormní množství zbraní.²²³ O nic lépe na tom není ani sousední Somálsko, kde se jednotkám mise AMISOM podařilo odkrýt výrobu a sklad munice, nacházející se na nejznámějším černém trhu Bakara v Mogadišu.²²⁴

Právě zbrojní a muniční sklady a s nimi spojená problematika správného skladování zbraní, tzv. *stockpile management*, jsou další samostatnou kapitolou, která je obrovským problémem všech států v oblasti Adenského zálivu. V převážné většině se jedná o armádní sklady s minimálním zabezpečením, kde se nachází často nebezpečná zastaralá munice a zbraně, které nejsou nikterak registrovány. V případě vypuknutí jakéhokoliv konfliktu tak představují hlavní cíl ozbrojených skupin, díky kterým se zbraně opět volně šíří po celé konfliktem zasažené oblasti. V rámci ochrany obyvatel a boje s nelegálním obchodem se zbraněmi je tak proto velmi důležité tyto areály důkladně zmapovat, zabezpečit a nebezpečné zbraně zanést do celonárodního registru

---

²²¹ INTERPOL. [online]. Dostupný z: <<https://www.interpol.int>>. [cit. 21.04.2012].

²²² INTERPOL: INTERPOL European Commission-funded project to assist East African police fight maritime piracy. 14 February 2011. [online]. <<http://www.interpol.int/News-and-media/News-media-releases/2011/PR013>>. [cit. 21.04.2012].

²²³ IRIN: Analysis – Disarmament jitters in South Sudan's Jonglei state. 28 February 2012. [online]. <<http://www.irinnews.org/report.aspx?reportid=94978>>. [cit. 21.04.2012].

²²⁴ Khalif, A.: Somalia: Amisom Seizes Arms Factory and Ammunition Left by Al-Shabaab. allAfrica.com, 16 August 2011. [online]. Dostupný z: <allafrica.com/stories/201108170076.html>. [cit. 21.04.2012].

zbraní. Právě nefunkčnost státních registrů zbraní představuje i nadále značný problém.²²⁵

4.4 Vojenské základny a vzájemná spolupráce v oblasti

Budování vojenských základen v této oblasti souvisí především se strategickým významem Adenského zálivu a přilehlých oblastí. Ponechání ozbrojených posádek umožňuje jednotlivým státům, které jsou geograficky vzdálené, monitorovat dění v této oblasti a efektivně zasáhnout proti možným hrozbám. Vojenské prostory dané základny vždy podléhají bilaterální smlouvě mezi státem, na kterém se tato základna nachází a státem, žádajícím o povolení k její výstavbě. Často se jedná o státy, které spolu dlouhodobě udržují dobré diplomatické styky, umožňující budování důvěry, která je v povolení pobytu cizí armády na svém území zcela nezbytná. Hostitelským státům takové rozhodnutí přináší jak strategickou moc, na kterou by si jinak jen stěží dosáhly, tak i řadu ekonomických výhod plynoucích z poměrně vysokých daní za poskytnutí území. Postupně mezi oběma státy také dochází k těsné spolupráci v rámci výměny citlivých informací, vojenského výcviku, rozvojových projektů nebo specifické ekonomické spolupráci, která je charakteristická pro danou oblast.

Ukázkovým příkladem splňující veškeré výše zmíněné body spolupráce je geograficky malý, o to však strategicky významnější, stát Džibuti. Ten společně s Jemenem sdílí klíčový průliv Báb al-Mandab, na kterém každým dnem závisí v podobě námořní dopravy světová ekonomika. Tento geostrategický význam si uvědomovala již během koloniálního období francouzská armáda, která zde na základě sepsané smlouvy s místním sultánem, rozmístila své jednotky už v roce 1862. I po získání nezávislosti roku 1977, zde francouzský vliv přetrvával až do současnosti, a to na základě tzv. *Obranného protokolu*, který byl

---

²²⁵ Eavis, P.: SALW in the Horn of Africa and the Great Lakes Region. Brown Journal of World Affairs, Spring2002, Vol. 9 Issue 1, p251, 10p, str. 257-260.

džibutským parlamentem ratifikován v roce 1979 jako právně závazná norma č. 79-358.²²⁶ Podle tohoto právního ustanovení však místní francouzské ozbrojené síly (French Force Djibouti, FFDJ) nesmí intervenovat do okolních zemí, ani zasahovat do vnitropolitických záležitostí, vojenskou sílu mohou použít pouze na vlastní obranu nebo na žádost džibutské vlády. Ta si nicméně potenciál, který nabízí přítomnost francouzských vojsk na jejím území, plně uvědomuje. Kromě finančních příjmů, plynoucích ze zdanění francouzské přítomnosti, se v současnosti džibutské ozbrojené síly podílejí na společném vojenském výcviku (Reinforcement of African Peacekeeping Capabilities Program, RECAMP), usilující o plné osamostatnění džibutských ozbrojených sil a následné zapojení do mírových misí Africké unie nebo OSN.²²⁷ Francouzská základna tak hraje důležitou monitorovací a bezpečnostní úlohu, nicméně je také velmi důležitou strategickou spojnicí mezi centrální vládou v Paříži a zbylými francouzskými teritorii v Indickém a Pacifickém oceánu.²²⁸ Ne náhodou se tak na francouzské základně v *Ambouli* nachází rozsáhlá letištní plocha s více jak desítkou moderních stíhacích letounů Mirage-2000 a druhý největší počet elitních jednotek francouzské Cizinecké legie rozmístěných v zahraničí.²²⁹ V budoucnu je však pravděpodobné, že francouzské jednotky budou začleněny pod správu Evropské unie, která by tímto krokem získala strategický opěrný bod nad rámeček svých geografických hranic.²³⁰

V případě zahraniční vojenské přítomnosti v Džibuti však také nelze opomenout nejvýznamnější vojenskou americkou základnu v celém

²²⁶ Liebl, V.: Military Policy options to Revise the French Military Presence in the Horn of Africa. *Comparative Strategy*; Jan/Feb 2008, Vol. 27, Issue 1, p79-87, 9p.

²²⁷ Tento záměr již byl uskutečněn na konci roku 2011, kdy se džibutské ozbrojené složky o síle 850 mužů zapojily do mise AMISOM v Somálsku. Více informací z: Kron, J.: Djibouti Adds 850 Soldiers to Peacekeeping Force in Somalia. *The New York Times*, 2 November 2011. [online]. Dostupný z: <http://www.nytimes.com/2011/11/03/world/africa/djiboutis-soldiers-to-join-peacekeepers-in-somalia.html?_r=1>. [cit. 02.04.2012].

²²⁸ Jedná se především o zámořské departmenty Mayotte a Réunion v Indickém oceánu a zámořské správní území v Pacifiku jako Francouzská Polynésie a Nová Kaledonie.

²²⁹ Celkový počet jednotek se stále pohybuje kolem 3000, což z této základny činí největší francouzskou základnu na africkém kontinentu. Historie Cizinecké legie viz Macdonald, P.: *Cizinecká legie*. Praha 1994.

²³⁰ Liebl, V.: Military Policy options to Revise the French Military Presence in the Horn of Africa. *Comparative Strategy*; Jan/Feb 2008, Vol. 27, Issue 1, p79-87, 9p.

regionu – základnu *Lemonnier*, vybudovanou v roce 2002. Zdejší pozemní i letecké síly jsou součástí operační skupiny tzv. *Combined Joint Task Force – Horn of Africa* (CJTF – HOA), tvořící jednu z pěti složek celoafrického amerického velení U.S. Africa Command (USAFRICOM)²³¹, kterému podléhají i americké základny na Seychelách a Etiopii²³². Důvodem vybudování této základny byly především teroristické útoky z 11. září 2001 a následné vyhlášení operace Enduring Freedom – Horn of Africa (Trvalá svoboda – Roh Afriky). Primárním cílem tak byl boj s terorismem v oblasti Rohu Afriky. Ve spolupráci s džibutskou vládou se však americké jednotky podílejí např. na odminování problematických lokalit z dob občanské války, probíhající v této zemi v letech 1992-1994. Dalšími oblastmi spolupráce je výcvik ozbrojených složek a rozvojové projekty zahrnující budování moderních zdravotnických zařízení, škol, zařízení na těžbu a čištění vody apod. Podobně jako francouzské jednotky FFDJ, se i američtí pozorovatelé zaměřují na monitoring stále vzrůstajícího počtu pirátských aktivit. Základna *Lemonnier* tak složí i jako opěrný bod a ústředí velení Kombinovaných námořních sil CTF-151, operující na základě mandátu OSN v okolních vodách od roku 2009.²³³ V současné době jsou stále více využívány i speciální jednotky, které jsou na základně rovněž přítomny. Jedná se o bezpilotní letouny *MQ-1 Predator* a *MQ-9 Reaper*²³⁴, mající za cíl útočit na teroristické skupiny al-Kajda v Jemenu a al-Šabáb v Somálsku, jsou však také využívány k hlídkování nad vodami Indického oceánu, kde pátrají po těžko lokalizovatelných pirátských člunech. Tyto operace bezpilotních letounů jsou navíc často koordinovány i s další speciální složkou, tzv. *Joint Special Operations Command* (JSOC), která operuje v malých skupinách

---

²³¹ Combined Joint Task Force – Horn of Africa. Official website. [online]. Dostupný z: <<http://www.hoa.africom.mil/index.asp>>. [cit. 02.04.2012].

²³² Na území Etiopie se americká základna nachází poblíž civilního letiště Arba Minch na jihu země. Slouží především pro tajné operace bezpilotních letounů typu MQ-9 Reaper.

²³³ Combined Maritime Forces. CTF-151: Counter-Piracy. [online]. Dostupný z: <<http://combinedmaritimeforces.com/ctf-151-counter-piracy/>>. [cit. 02.04.2012].

²³⁴ Vylepšená verze, navazující na svého předchůdce MQ-1 Predator. Jeho výhody spočívají zejména v delším doletu a větší nosnosti palubního arzenálu.

a je nasazována pouze pro splnění zvláštních úkolů jako únosy rukojmích apod., zejména na území Somálska.²³⁵

V rámci džibutsko-americké spolupráce a dohodě o pobytu námořních ozbrojených sil skupiny CTF-151, se do diplomatických jednání o vlastní vojenské základně zapojilo i Japonsko, které jakožto členský stát této skupiny, poskytovalo pro zajištění námořní bezpečnosti několik svých lodí z řad japonského námořnictva (Japanese Maritime Self Defense Force, JMSDF). Výsledkem jednání mezi džibutskou a japonskou stranou bylo vybudování vlastní vojenské základny, která bude umístěna, podobně jako ta americká, poblíž džibutského hlavního letiště.²³⁶ Přesun japonských vojáků z americké základny Lemonnier na vlastní základnu by měl proběhnout nejdéle do konce roku 2012. Ročně by tak mělo Džibutsko získat 30 milionů dolarů. Strategický kontext celé této záležitosti je navíc podtrhnout faktem, že se jedná o vůbec první japonskou vojenskou základnu v zahraničí v poválečném období.²³⁷

O dominující roli americké zahraniční bezpečnostní politiky svědčí také dlouhodobá „nenápadná“ spolupráce s Ománským Sultanátem, na jehož území bylo od podepsání vzájemné americko-ománské smlouvy v roce 1980, vybudováno hned několik námořních i leteckých základen, spadajících pod americké Centrální velení ozbrojených sil USA (United States Central Command, CENTCOM). Ty již řadu let slouží jako opěrné body pro kombinované námořní a letecké síly, a to nejen pro *U.S. Army*, ale do společných vojenských cvičení se zapojují i ománské letecké vzdušné síly (Royal Air Force of Oman, RAFO) nebo britské armádní a bezpečnostní složky, reprezentující stále přetrvávající velmi silné vztahy

---

²³⁵ Slater, E.: Somalia. A Bullet-riddlet History. The Bureau of Investigative Journalism. 22 February 2012. [online]. Dostupný z: <www.thebureauinvestigates.com/2012/02/22/somalia-a-bullet-riddled-history/>. [cit. 03.04.2012].

²³⁶ Letištní plocha by měla sloužit pro několik japonských hlídkových letounů Lockheed P-3 Orion.

²³⁷ United Press International: Japan to build navy base in Gulf of Aden. 11 May 2010. [online]. Dostupný z: <http://www.upi.com/Business_News/Security-Industry/2010/05/11/Japan-to-build-navy-base-in-Gulf-of-Aden/UPI-60511273596816/>. [cit. 03.04.2012].

mezi Ománem a bývalým britským impériem.²³⁸ Anglo-americké „lobby“ lze nejlépe vysledovat právě na zbrojních zakázkách pro ománskou armádu, která jsou tvořeny zbraněmi americké nebo britské provenience, jako například americké stíhací letouny F-16, proti-tankové střely FGM-148 Javelin nebo britské stíhací letouny Eurofighter Typhoon.²³⁹ Z hlediska strategického významu upírá americká administrativa pozornost především ke svým leteckým a námořním základnám *al-Seeb*, *al-Khasab* a Muskat, které jsou v blízkosti Hormuzského průlivu a operují zde také ománské „speciální“ Musandamské bezpečnostní síly (Musandam Security Forces, MSF). Nicméně pro oblast Adenského zálivu jsou důležité letecké základny Masirah a Thumrait²⁴⁰, společně s námořní základnou *Salalah* blízko jemenských hranic.²⁴¹ Základna *Salalah* slouží k doplnění zásob zejména pro kombinované námořní síly CTF-150 a CTF-151, které se společně podílejí na proti-pirátských operacích ve vodách Indického oceánu se zaměřením na oblast Adenského zálivu.²⁴² Strategicky je *Salalah* využíván i čínským námořnictvem PLAN.²⁴³ Vojenské akce jsou také často koordinovány se vzdušnými silami z leteckých základen *Masirah* a *Thumrait*, sloužící jako výchozí bod pro průzkumné lety a tajné operace proti horským základnám al-Kajdy v Jemenu.

Díky velkému doletu moderních taktických bombardérů a dosahu moderních námořních sil je geografická vzdálenost do jisté míry pouze relativním pojmem. Do oblasti Adenského zálivu tak lze zahrnout i

²³⁸ Cordesman, A.H.; Al-Rodhan, K.R.: The Gulf Military Forces in an Era of Asymmetric War. Center for Strategic and International Studies, 28 June 2006. [online]. Dostupný z: <http://csis.org/files/media/isis/pubs/060728_gulf_oman.pdf>. [cit. 05.04.2012].

²³⁹ Katzman, K.: Oman. Reform, Security, and U.S. Policy. Congressional Research Service, 13 January 2012, str. 8 – 9. [online]. <<http://www.fas.org/sgp/crs/mideast/RS21534.pdf>>. [cit. 19.04.2012].

²⁴⁰ Global Security: Thumrait Air Base. 7 May 2011. [online]. Dostupný z: <www.globalsecurity.org/military/facility/thumrait.htm>. [cit. 18.04.2012].

²⁴¹ Global Security: Masirah, Oman. 7 May 2011. [online]. Dostupný z: <www.globalsecurity.org/military/facility/masirah.htm>. [cit. 18.04.2012].

²⁴² Combined Maritime Forces: Official website. [online]. Dostupný z: <<http://combinedmaritimeforces.com/>>. [cit. 19.04.2012].

²⁴³ Erickson, A., Collins, G.: Year of The Water Dragon. 12 Chinese Maritime Developments to Look for in 2012. The Wall Street Journal, 23 January. [online]. <<http://blogs.wsj.com/chinarealtime/2012/01/23/year-of-the-water-dragon-12-chinese-maritime-developments-to-look-for-in-2012/?KEYWORDS=seychelles>>. [cit. 19.04.2012].

poměrně vzdálenou, nicméně strategicky nejvýznamnější vojenskou základnu Indického oceánu – americkou základnu *Diego García*, vybudovanou v roce 1986 na základě americko-anglické smlouvy o pronájmu. Její rozlehlé letiště umožňuje přistání i těch největších bombardérů typu B-52 a v chráněném přírodním přístavu mohou navíc kotvit velké civilní i vojenské lodě nebo atomové ponorky. Význam této základny potvrzuje přítomnost řady nejmodernějších monitorovacích zařízení jako např. *Centrum ostrahy vesmírného prostoru* (Ground-based Electro-optical Deep Space Surveillance, GEODSS).²⁴⁴ Na základně se tak díky tomu pravděpodobně nachází velké množství zbraní, zahrnující i nejmodernější sofistikované a naváděné vojenské zařízení.²⁴⁵ Díky současné expanzivní strategii námořního pirátství je tato základna chápána i jako součást boje proti tomuto fenoménu.

Stále častěji jsou v poslední době ve světových médiích také zmiňovány Seychelské ostrovy, poskytující Pentagonu od roku 2009 základnu pro bezpilotní letouny, operující nad Somálskem, Jemenem a vodami Indického oceánu.²⁴⁶ V nejbližší době zde také bude pravděpodobně vybudována čínská námořní základna, umožňující doplnění zásob vojenským i civilním plavidlům. Tento krok však negativně přispívá k už tak značně napjatým mocenským zájmům mezi Čínou a Indií, které v této oblasti již několik let soupeří o sféru vlivu.²⁴⁷ Podobně jsou na tom také tradičně pro-indické Maledivy, kde se nachází čínská

²⁴⁴ Waisová, Š. a kol.: Atlas mezinárodních vztahů. Prostor a politika po skončení studené války. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 66 – 69.

²⁴⁵ Edwards, R.: Final destination Iran? The Herald, 14 March 2010. [online]. Dostupný z: <<http://www.heraldsotland.com/news/world-news/final-destination-iran-1.1013151>>. [cit. 19.04.2012].

²⁴⁶ Chossudovsky, M.: America's Drone Wars in Africa: A Constellation of Secret Airstrips and Drone Bases. Global Research, 22 December 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=28212>>. [cit. 18.04.2012].

²⁴⁷ Simpson, P., Nelson, D.: China considers Seychelles military base plan. The Telegraph, 13 December 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/seychelles/8953319/China-considers-Seychelles-military-base-plan.html>>. [cit. 19.04.2012].

základna Marao²⁴⁸, tvořící protiváhu k nově budované indické základně.²⁴⁹

---

²⁴⁸ Mahapatra, A. B.: China. Base Strategy – China acquires a base in Maldives against India with some help from Pakistan. Dhivehi Observer, 8 May 2005. [online]. Dostupný z: <<http://www.dhivehiobserver.com/speicalreports/China-base-in-Maldives0705051.htm>>. [cit. 20.04.2012].

²⁴⁹ Nelson, D.: India plans naval base on Maldives to contain Chinese influence. The Telegraph, 20 August 2009. [online]. Dostupný z: <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/india/6061193/India-plans-naval-base-on-Maldives-to-contain-Chinese-influence.html>>. [cit. 20.04.2012].

5 ZÁVĚR

Vzhledem ke komplexnosti obchodu se zbraněmi v oblasti Adenského zálivu je velmi důležité na tuto problematiku nahlížet jako na součást mnohem širšího mezinárodního problému, jehož příčiny se ve většině případů nachází mimo tento region. Nadále by se tak měla posilovat forma legislativních kroků vedoucích k přísnější kontrole a vnitrostátnímu i mezinárodnímu dohledu nad vývozem vojenského materiálu ze zemí, které jsou jeho největšími exportéry, ale tyto právní instrumenty jsou nedostatečné nebo dokonce úplně chybí. Jedná se zejména o státy bývalého východního bloku v čele s Ruskem a Čínou, jejichž ekonomické a mocensko-politické zájmy jsou s jejich exportem zbraní silně provázány a stojí nad hodnotami jako lidská práva a postupný demokratizační proces. Nelze však obviňovat pouze tyto státy. Svůj podíl na šíření zbraní do oblasti Adenského zálivu mají i státy, zakládající si na své dlouholeté tradici demokracie a lidských svobod, jako je tomu v případě USA nebo řady evropských států jako Francie nebo Velká Británie. Zejména evropské státy v rámci svých postkoloniálních vztahů uzavírají výhodné smlouvy zahrnující vojenský výcvik a vojenské vybavení.

V rámci ozbrojených konfliktů, sociálního napětí a autoritářských vlád, které tvoří jedny z hlavních příčin zdejšího obchodu se zbraněmi, je nutné vzájemná mezistátní spolupráce na mezinárodní i regionální úrovni. Typickým příkladem boje proti obchodu se zbraněmi, které se již osvědčila v praxi, je spolupráce mezinárodní policejní organizace INTERPOL s řadou státních bezpečnostních složek jako policie nebo pohraniční i pobřežní stráž.

Adenský záliv, jakožto důležitý geostrategický bod rovněž spojuje problém soudobého pirátství a námořní dopravy, která působí jako další faktor přispívající k šíření konvenčních zbraní. Současné studie na toto

téma otevírají navíc otázku o minimální kontrole kontejnerové dopravy, kterou je v budoucnu nezbytné podrobit mnohem důkladnějším opatřením posilující oprávnění k namátkové kontrole.

V tomto roce by rovněž měla být schválena jedna z nejvýznamnějších mezinárodních smluv o kontrole ilegálního obchodu, tzv. *Arms Trade Treaty*, o kterou usilují zejména nevládní organizace už od počátku 90. let. Její definitivní schválení by představovalo významný mezník na poli mezinárodního práva. Nicméně bude opět záležet na postoji významných importérů i exportérů zbraní jako Rusko, Čína nebo Indie, které tuto smlouvu považují za ohrožení jejich současné domácí i zahraniční politiky.

Na situaci s obchodem se zbraněmi v oblasti Adenského zálivu bude rovněž mít vliv i vývoj současných politických událostí v tomto regionu a okolí. Jedná se zejména o situaci mezi Jižním Súdánem a Súdánem, kde opět propukl pohraniční konflikt, do kterého zasahuje i dění v blízkém Dárfúru, kam podle aktuálních zpráv proudí ve velkém množství zbraně ze sousedního Čadu a Libye.

Problematika obchodu se zbraněmi, ať už v mezinárodním pojetí nebo na regionální úrovni, bude mít nicméně vždy své odpůrce i zastánce. Zájmem jednotlivců i mezinárodního společenství by však mělo být vždy prosazování lidských práv před násilím, které sebou zbraně bezesporu přinášejí.

6 POUŽITÁ LITERATURA

6.1 Monografie

1. Eichstaedt, P.: *Pirate State*. Chicago Review Press, 2010, str. 56.
2. Mengisteab, K.; Yohannes, O.: *Anatomy of an African Tragedy. Political, Economic and Foreign Policy Crisis in Post-Independence Eritrea*. Red Sea Press: Asmara 2005, str. 229-264.
3. Metaferia, G.: *Ethiopia and the United States. History, Diplomacy, and Analysis*. Algora Publishing, 2009.
4. Ondřej, J.: *Odzbrojení, prostředek zajištění mezinárodní bezpečnosti*. 2. vyd., Aleš Čeněk: Plzeň 2008. 343 s.
5. Smolík, J., Šmíd, T. a kol.: *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století*. Masarykova univerzita: Brno 2010, 276 s., str. 163.
6. Šafářová, T.: *Pirátsví. Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století*, Masarykova univerzita: Brno 2010, str. 163.
7. Waisová, Š.: *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Aleš Čeněk, Plzeň 2011, 250 s., str. 44-45.
8. Waisová, Š. a kol.: *Atlas mezinárodních vztahů. Prostor a politika po skončení studené války*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, str. 66 – 69.
9. Waisová, Š.: *Slabé státy*. Aleš Čeněk: Plzeň 2007, str. 12-13.
10. Záhořík, J.: *Subsaharská Afrika*. Nakladatelství Lidové noviny: Praha 2010, str. 69-70.

6.2 Články v časopisech

11. Acuda, S. W.: Alcohol and Alcohol Problems Research – East Africa. *British Journal of Addiction*; Jun85, Vol. 80 Issue 2, p121-126, 6p. str. 122. [cit. 24.02.2012].
12. Biggs, A. A.: Lawmakers, Guns & Money: How The Proposed Arms Trade Treaty Can Target Armed Violence by Reducing Small Arms & Light Weapons Transfers to Non-State Groups. *Creighton Law Review*, 2011/06/01, Vol: 44, p1311, str. 1321.
13. Business Monitor International: Israel Shipping Report. Q1 2012, Vol. 4 Issue 1, p10-69, 60p, 5 Charts, 36 Graphs, 1 Map, str. 25.
14. Carapico, S.: *Civil Society in Yemen. The political economy of activism in modern Arabia*. Cambridge Middle East Studies, Cambridge University Press 1998.
15. Eavis, P.: SALW in The Horn of Africa and the Great Lakes Region: Challenges and Ways Forward. *Brown Journal of World Affairs*, Vol. 9, Issue 1, Spring 2002, str. 253.
16. Fidan, H.; Aras, B.: *The Return of Russia-Africa Relations*. Ahmet Yesevi University, 2010, N°52, p47-68.
17. Group 4 Securicor: G4S the largest security and service solutions provider in Djibouti. [online]. Dostupný z: <<http://www.g4sdjibouti.com>>. [cit. 01.04.2012].
18. Ho, Joshua H.: Piracy around the Horn of Africa. *Korean Journal of Defense Analysis*, 2009, Vol. 21 Issue 4, p501-518, 18p. str. 504.
19. Chalk, P.: *Piracy off The Horn of Africa*. Congressional Research Service, 2011, str. 4.

20. International Chamber of Shipping: International Shipping Carrier of World Trade. Shipping Facts. 2006. [online]. Dostupný z: <<http://www.marisec.org/shippingfacts/uploads/File/worldtradeflyer.pdf>>. [cit. 28.03.2012].
21. Karstens, J.: USAFRICOM Helping Build Security and Stability. Armed Forces Comptroller; 2011, Vol. 57 Issue 4, p18-23, 6p.
22. Lehr, P.: Maritime Terrorism. Locations, Actors, and Capabilities. Lloyd's MIU Handbook of Maritime Security, 2009, str. 59.
23. Liebl, V.: Military Policy options to Revise the French Military Presence in the Horn of Africa. Comparative Strategy; Jan/Feb 2008, Vol. 27, Issue 1, p79-87, 9p.
24. Lin-Greenberg, Erik: Dragon Boats: Assessing China's Anti-Piracy Operations in the Gulf of Aden. Defense & Security Analysis; June 2010, Vol. 26 Issue 2, p213-230, 18p, str. 216.
25. Lamb, G.; Dye, D.: African Solutions to an International Problem – Arms Control and Disarmament in Africa. Journal of International Affairs; Spring/Summer2009, Vol. 62 Issue 2, p69-83, 15p, str. 69.
26. Murunga, G. R.: Conflict in Somalia and Crime in Kenya: Understanding the Trans-Territoriality of Crime. African & Asian Studies, Vol. 4 Issue 1/2, 2005, p137-161, 25p, str. 144.
27. Musah, Abdel-Fatau: Privatization of Security, Arms Proliferation and the Process of State Collapse in Africa. Development & Change; November 2002, Vol. 33 Issue 5, p911, 23p.
28. McFarland, S.: Africa in Retrospect: Russia, Iran and Chinese Arms Supplies to Sudan. African & Asian Studies; 2010, Vol. 9 Issue 4, p462-480, 19p.
29. Regional Centre on Small Arms and Light Weapons: Official Websites. [online]. Dostupný z: <<http://www.recsasec.org/about.htm>>. EAPCCO: Description of

The Organization. [online]. Dostupný z: <<https://www.interpol.int/Public/ICPO/SRB/EAPCCO.pdf>>. East African Community: Peace & Security [online]. Dostupný z: <<http://www.eac.int/security/>>. East African Action Network on Small Arms: Home Page. [online]. Dostupný z: <<http://eaansa.org/HOME.php>>. [cit. 20.04.2012].

30. Ruth, I.: The Ethiopian–Eritrean Conflict: Diasporic vs. Hegemonic States in the Horn of Africa, 1991-2000. *The Journal of Modern African Studies*, Vol. 38, No. 4, December 2000, pp. 659-682. str. 663.
31. West, D. L.: *Combating Terrorism in The Horn of Africa and Yemen*. Belfer Center fo Science and International Affairs, Harvard University, 2005.

6.3 Internetové zdroje

32. African Union Mission in Somalia (AMISOM): Official website. [online]. Dostupný z: <<http://www.africa-union.org/root/au/auc/departments/psc/amisom/amisom.htm>>. [cit. 27.02.2012].
33. Alsis, P.; Allison, M.; Cordesman, A. H.: U.S. and Iranian Strategic Competition in the Gulf States and Yemen. A Report of the CSIS Burke Chair in Strategy, Center for Strategic & International Studies, March 2012, str. 51-53. [online]. Dostupný z: <http://csis.org/files/publication/120228_Iran_Ch_VI_Gulf_State.pdf>. [cit. 06.04.2012].
34. Alusala, N.: Six years on: the UN's International Tracing Instrument and how to stop the illicit arms trade. Institute for Security Studies, 05 December 2011. [online]. Dostupný z: <http://www.issafrica.org/iss_today.php?ID=1399>. [cit. 30.03.2012].
35. Abdi, S., Feisal, O.: Ethiopian troops clash with al Shabaab in Somalia. Reuter, 10 March 2012. [online]. Dostupný z:

<<http://www.reuters.com/article/2012/03/10/us-somalia-conflict-idUSBRE8290GS20120310>>. [cit. 18.03.2012].

36. Background Asia: Strategic Solutions to Solve Risk Issues across Asia. [online]. Dostupný z: <<http://www.backgroundasia.com/security/maritimesecurity.html>>. Neptune Maritime Security: Safety and Security of the vessel, crew and assets. [online]. Dostupný z: <<http://www.neptunemaritimesecurity.com>>. The Convoy Escort Programme Limited (CEP). [online]. Dostupný z: <<http://convoyescortprogramme.com>>. Holman Fenwick Willan (HFW). [online]. Dostupný z: <<http://www.hfw.com>>. [cit. 01.04.2012].

37. BBC: Sudan border clashes: African Union, UN, call for peace. BBC News, 25 April 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-17836811>>. [cit. 25.04.2012].

38. BBC: China's anti-piracy role off Somalia expands. BBC News, 29 January 2010. [online]. Dostupný z: <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/8486502.stm>>. [cit. 23.04.2012].

39. BBC: The Dassanech. March 2008. [online]. Dostupný z: <<http://www.bbc.co.uk/tribe/tribes/dassanech/index.shtml>>. [cit. 19.03.2012].

40. BBC: Hijacked tanks 'for South Sudan'. 7 October 2008. [online]. Dostupný z: <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7656662.stm>>. [17.04.2012].

41. BBC: South Sudan Lou Nuer fighters attack town of Pibor. BBC News Africa, 01 January 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-16375646>>. [cit. 19.03.2012].

42. BBC: Somali piracy: Armed guards to protect UK ships. 30 October 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.bbc.co.uk/news/uk-15510467>>. [cit.01.04.2012].

43. BIMCO: Best Management Practises for Protection against Somalia Based Piracy (BMP4). August 2011, ver.4. [online]. Dostupný z: <https://www.bimco.org/~media/Products/Publications/Pamphlets/BMP/BMP4_Low_Res_05-09.ashx>. [cit. 31.03.2012].
44. Bowden, A.; Basnet, S.: The Economic Cost of Somali Piracy 2011. One Earth Future Foundation Working Paper, 2012, str. 2. [online]. Dostupný z: <http://oceansbeyondpiracy.org/sites/default/files/economic_cost_of_piracy_2011.pdf>. [cit. 10.03.2012].
45. Binhack, P.: Bezpečnost námořní přepravy v Adenském zálivu a energetická bezpečnost Evropské unie. Příspěvek přednesený na konferenci Metropolitní univerzity v Praze, Praha 8. dubna 2011, str. 22-37. [online]. Dostupný z: <<http://www.c4ss.cz/CZ/activities/studentconference/files/2011/Sbornik%20student%20conference%202011.pdf>>. [cit. 29.03.2012].
46. Bockmann, M. W.: Somalia Piracy Spurs Private Navy to Start Within Five Months. Bloomberg Businessweek, 08 November 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.businessweek.com/news/2011-11-08/somalia-piracy-spurs-private-navy-to-start-within-five-months.html>>. [cit. 29.03.2012].
47. Bromley, M.: The Review of the EU Common Position on Arms Exports: Prospects for Strengthened Controls. SIPRI, January 2012, No.7. [online]. Dostupný z: <http://www.sipri.org/research/armaments/transfers/controlling/eu_common_position>. [cit. 23.04.2012].
48. Control Arms: Arms Trade Treaty. Arms Trade Treaty Steering Committee, 6 January 2012. [online]. Dostupný z: <<http://controlarms.org/wordpress/wp-content/uploads/2011/02/Global-Principles-for-the-ATT-Global-rules-for-a-global-trade.pdf>>. [cit. 20.03.2012].

49. Centre for Humanitarian Dialogue: Hitting the Target: men and guns. June 2006. [online]. Dostupný z: <<http://www.hdcentre.org/publications/hitting-target-men-and-guns>>. [cit. 18.03.2012].
50. Center for Strategic and International Studies: Transnational Threats Update. Vol. 04, N°9, September 2006. [online]. Dostupný z: <http://csis.org/files/media/isis/pubs/tnt_sep_final_06.pdf>. [cit. 17.03.2012].
51. CIA: The World Factbook. [online]. Dostupný z: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>>. [cit. 18.03.2012].
52. Combined Maritime Forces. CTF-151: Counter-Piracy. [online]. Dostupný z: <<http://combinedmaritimeforces.com/ctf-151-counter-piracy/>>. [cit. 31.03.2012].
53. Combined Joint Task Force – Horn of Africa. Official Website. [online]. Dostupný z: <<http://www.hoa.africom.mil/>>. [cit. 22.04.2012].
54. Comparison of Flag State Laws on Armed Guards and Arms on Board. 2001. [online]. Dostupný z: <<http://www.marisec.org/ICS-ECSA%20Private%20Armed%20Guards%20Flag%20State%20Laws%20December%202011%20final.pdf>>. [cit. 31.03.2012].
55. Commercial Crime Services (CCS). Official website. [online]. Dostupný z: <<http://www.icc-ccs.org>>. [cit. 29.03.2012].
56. Cordesman, A.H.; Al-Rodhan, K.R.: The Gulf Military Forces in an Era of Asymmetric War. Center for Strategic and International Studies, 28 June 2006. [online]. Dostupný z: <http://csis.org/files/media/isis/pubs/060728_gulf_oman.pdf>. [cit. 05.04.2012].

57. Corruption Perceptions Index 2011. [online]. Dostupný z: <http://www.transparency.org/publications/publications/other/corruption_perceptions_index_2011>. [cit. 20.03.2012].
58. Controlarms: The Impact of guns on women's life. Amnesty International & IANSA & Oxfam International, 2005, str. 38. [online]. Dostupný z: <<http://controlarms.org/wordpress/wp-content/uploads/2011/02/The-Impact-of-Guns-on-Womens-Lives.pdf>>. [cit. 18.03.2012].
59. Danish Demining Group: Community Safety in Mogadishu. 23 February 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.danishdemininggroup.dk/news/news/artikel/community-safety-in-mogadishu/>>. [cit. 21.04.2012].
60. Etzioni, A.: Tomorrow's Institution Today. Foreign Affairs, May/June 2009. [online]. Dostupný z: <<http://www.foreignaffairs.com/articles/64976/amitai-etzioni/tomorrows-institution-today>>. [cit. 23.04.2012].
61. Environmental Justice Foundation (EJF): Pirates and Profiteers: How Pirate Fishing Fleets are Robbing People and Oceans. London, UK 2005. [online]. Dostupný z: <http://www.ejfoundation.org/pdf/pirates_and_profiteers.pdf>. [cit. 28.03.2012].
62. Evropský parlament: O krok blíže ke společným pravidlům pro vývoz malých střelných zbraní. Zpravodajství, 15/04 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/content/20110408STO17339/html/O-krok-blíže-ke-společným-pravidlům-pro-vývoz-malých-střelných-zbraní>>. [cit. 23.04.2012].
63. Erickson, A., Collins, G.: Year of The Water Dragon. 12 Chinese Maritime Developments to Look for in 2012. The Wall Street Journal, 23 January. [online]. <<http://blogs.wsj.com/chinarealtime/2012/01/23/year-of-the-water-dragon-12-chinese-maritime-developments-to-look-for-in-2012/?KEYWORDS=seychelles>>. [cit. 19.04.2012].

64. EU NAVFOR: The Maritime Security Centre – Horn of Africa. Operation ATALANTA. [online]. Dostupný z: <<http://www.mschoa.org/Pages/EUNAVFOREUOPERATIONATALANTA.aspx>>. [cit. 31.03.2012].
65. EU NAVFOR: The Maritime Security Centre – Horn of Africa. [online]. Dostupný z: <<http://www.mschoa.org/Pages/About.aspx>>. [cit. 31.03.2012].
66. EU NAVFOR Media Team: Weekly Piracy Incident Summary 10-17 January 2011. EU NAVFOR Somalia, 17 January 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.eunavfor.eu/wp-content/uploads/2011/02/Weekly-Piracy-Summary-from-10th-31th-January-onwards-2011.pdf>>. [cit. 30.03.2012].
67. Edwards, R.: Final destination Iran? The Herald, 14 March 2010. [online]. Dostupný z: <<http://www.heraldscotland.com/news/world-news/final-destination-iran-1.1013151>>. [cit. 19.04.2012].
68. Flanders Survival & Defense Industrial Products (F.S.D.I.P.): The FSDIP anti-pirate line. [online]. Dostupný z: <<http://www.fsdip.com/website/VBRBelgiumHome/FSDIPHomepage/FSDIPEnglish/AntipiratelineFSDIP/tabid/491/Default.aspx>>. [cit. 30.03.2012].
69. Freeman, C., Stares, J.: Pirates fear the lash of sharia law. The Telegraph, 15 October 2006. [online]. Dostupný z: <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/1531507/Pirates-fear-the-lash-of-sharia-law.html>>. [cit. 30.03.2012].
70. Global Security: Attacks on US Warships in Port of Aden. 2011. [online]. Dostupný z: <www.globalsecurity.org/security/ops/cole.htm>. [cit. 01.04.2012].

71. Global Security: Thumrait Air Base. 7 May 2011. [online]. Dostupný z: <www.globalsecurity.org/military/facility/thumrait.htm>. [cit. 18.04.2012].
72. Global Security: USS Cole bombing. 2003. [online]. Dostupný z: <http://www.globalsecurity.org/security/profiles/uss_cole_bombing.htm>. [cit. 28.03.2012].
73. Global Security: Masirah, Oman. 7 May 2011. [online]. Dostupný z: <www.globalsecurity.org/military/facility/masirah.htm>. [cit. 18.04.2012].
74. Gokhale, N.: India, China and the Pirates. The Diplomat, 06 March 2012. [online]. Dostupný z: <<http://the-diplomat.com/2012/03/06/india-china-and-the-pirates/2/?all=true>>. [cit. 31.03.2012].
75. Harper, M.: Chasing the Somali piracy money trail. BBC News, 24 May 2009. [online]. Dostupný z: <<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/8061535.stm>>. [cit. 28.03.2012].
76. House Committee on Transportation and Infrastructure. H.R. 2839: Piracy Suppression Act of 2011. 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.govtrack.us/congress/bills/112/hr2839/text>>. [cit. 01.04.2012].
77. Human Development Reports: Country Profiles and International Human Development Indicators. UN Development Programme. [online]. Dostupný z: <<http://hdr.undp.org/en/countries/>>. [cit. 15.03.2012].
78. Horn of Africa Aid Map. [online]. Dostupný z: <<http://hornofafrica.ngoaidmap.org/>>. [cit. 16.03.2012].
79. Chossudovsky, M.: America's Drone Wars in Africa: A Constellation of Secret Airstrips and Drone Bases. Global Research, 22 December 2011. [online]. Dostupný z:

<<http://www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=28212>>. [cit. 18.04.2012].

80. IGAD: Somaliland and Puntland's Cooperation to be Strengthened. Djibouti, 20 December 2010. [online]. Dostupný z: <http://igad.int/index.php?option=com_content&view=article&id=271:somaliland-and-puntlands-cooperation-to-be-strengthened&catid=66:somalia&Itemid=179>. [cit. 17.03.2012].

81. IRIN: Analysis – Disarmament jitters in South Sudan's Jonglei state. 28 February 2012. [online]. <<http://www.irinnews.org/report.aspx?reportid=94978>>. [cit. 21.04.2012].

82. Internationally Recommended Transit Corridor. INTERTANKO. 2009. [online]. Dostupný z: <[http://www.intertanko.com/upload/IRTC%20%20GT%20Explanation%20-%20March%202009%20\(2\).pdf](http://www.intertanko.com/upload/IRTC%20%20GT%20Explanation%20-%20March%202009%20(2).pdf)>. [cit. 31.03.2012].

83. International Organization for Migration (IOM): East Africa. [online]. Dostupný z: <<http://www.iom.int/jahia/Jahia/activities/africa-and-middle-east/east-africa>>. [cit. 24.02.2012].

84. International Energy Agency. Energy Security. [online]. Dostupný z: <http://www.iea.org/subjectqueries/keyresult.asp?KEYWORD_ID=4103>. [cit. 29.03.2012].

85. International Crisis Group: Somalia: An Opportunity that Should Not Be Missed. Africa Briefing N°87, 22 February 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.crisisgroup.org/en/regions/africa/horn-of-africa/somalia/B087-somalia-an-opportunity-that-should-not-be-missed.aspx>>. [cit. 18.03.2012].

86. International Crisis Group: Counter-Terrorism in Somalia Losing: Losing Hearts and Minds? Africa Report N°95, 11 July 2005. [online]. Dostupný z: <<http://www.crisisgroup.org/en/regions/africa/horn-of->

africa/somalia/095-counter-terrorism-in-somalia-losing-hearts-and-minds.aspx>. [cit. 21.04.2012].

87. INTERPOL: INTERPOL European Commission-funded project to assist East African police fight maritime piracy. 14 February 2011. [online]. <<http://www.interpol.int/News-and-media/News-media-releases/2011/PR013>>. [cit. 21.04.2012].

88. INTERPOL: INTERPOL European Commission-funded project to assist East African police fight maritime piracy. 15 February 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.interpol.int/News-and-media/News-media-releases/2011/PR013>>. [cit. 27.02.2012].

89. Interpol: Police co-operation in East Africa focus of regional police chiefs meeting in Sudan. 20 October 2010. [online]. Dostupný z: <<http://www.interpol.int/News-and-media/News-media-releases/2010/PR087>>. [cit. 21.04.2012].

90. International Chamber of Shipping: Shipping and World Trade. [online]. Dostupný z: <<http://www.marisec.org/shippingfacts/worldtrade/index.php?SID=0b380117fa8878f3b0fee78f3b62481c>>. [cit. 28.03.2012].

91. Ighobor, K.: Horn of Africa: tackling the evils of famine. Africa Renewal, 17 August 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.un.org/en/africarenewal/newrels/horn-of-africa-famine.html>>. [cit. 16.03.2012].

92. IRIN: Somalia: Mogadishu's "lost generation". Nairobi, 24 May 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.irinnews.org/Report/92799/SOMALIA-Mogadishu-s-lost-generation>>. [cit. 18.03.2012].

93. INTERPOL: International cooperation with Seychelles crucial against maritime piracy, INTERPOL Chief tells country's authorities. 20 June 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.interpol.int/News-and-media/News-media-releases/2011/PR052>>. [cit. 27.02.2012].

94. Jackson, P.: The UK firms who tackle Somali pirates. BBC News, 24 March 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.bbc.co.uk/news/uk-17472134>>. [cit. 01.04.2012].
95. Jaime, Rodrigo de Larrucea: Oil tankers safety. Legal aspects. Politechnic University of Catalonia, 2010. [online]. Dostupný z: <<http://upcommons.upc.edu/e-prints/handle/2117/6129>>. [cit. 30.03.2012].
96. Katzman, K.: Oman. Reform, Security, and U.S. Policy. Congressional Research Service, 13 January 2012, str. 8 – 9. [online]. <<http://www.fas.org/sgp/crs/mideast/RS21534.pdf>>. [cit. 19.04.2012].
97. Kahare, P.: Horn of Africa: Human Trafficking on the Rise Amid Drought and Famine. Global Issues, 01 November 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.globalissues.org/news/2011/11/01/11726>>. [cit. 20.03.2012].
98. Khalif, A.: Somalia: Amisom Seizes Arms Factory and Ammunition Left Al-Shabaab. AllAfrica.com, 16 August 2011. [online]. Dostupný z: <<http://allafrica.com/stories/201108170076.html>>. [cit. 30.03.2012].
99. Klomegah, K. K.: Djibouti: A Strategic Partner For Russia. Business Afrika, 20 October 2011. [online]. Dostupný z: <http://businessafrica.com/index.php?option=com_content&view=article&id=665%3Adjibouti-a-strategic-partner-for-russia&catid=13%3Adiplomacy&Itemid=15&lang=en>. [cit. 23.04.2012].
100. Kron, J.: Djibouti Adds 850 Soldiers to Peacekeeping Force in Somalia. The New York Times, 2 November 2011. [online]. Dostupný z: <http://www.nytimes.com/2011/11/03/world/africa/djiboutis-soldiers-to-join-peacekeepers-in-somalia.html?_r=1>. [cit. 02.04.2012].

101. Mahapatra, A. B.: China. Base Strategy – China acquires a base in Maldives against India with some help from Pakistan. Dhivehi Observer, 8 May 2005. [online]. Dostupný z: <<http://www.dhivehiobserver.com/specialreports/China-base-in-Maldives0705051.htm>>. [cit. 20.04.2012].
102. Maze, K.; Rhee, H.: International Assistance for Implementing the UN Programme of Action on the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All Its Aspects. Case Study of East Africa. UNIDIR, July 2007. [online]. Dostupný z: <<http://www.unidir.org/pdf/ouvrages/pdf-1-92-9045-007-A-en.pdf>>. [cit. 20.04.2012].
103. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky: Společná kritéria Evropské unie uplatňovaná při vývozu vojenského materiálu. Zahraniční vztahy MVZ ČR, 18.05.2009. [online]. Dostupný z: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/kontrola_exportu_zbrani/kodex_chovani_eu_pri_vyvozu_zbrani/index.html>. [cit. 23.04.2012].
104. Ministerstvo zahraničních věcí ČR: Zahraniční vztahy. Akční program OSN boje proti šíření ručních a lehkých zbraní. [online]. Dostupný z: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/kontrola_exportu_zbrani/programy_na_podporu_boje_proti/akcni_program_osn_boje_proti_sireni.html>. [cit. 24.04.2012].
105. Ministerstvo zahraničních věcí ČR: Smlouva o obchodu se zbraněmi. Zahraniční vztahy, 19.05 2009. [online]. Dostupný z: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/bezpecnostni_politika/kontrola_exportu_zbrani/rb_osn_rezoluce/index.html>. [cit. 20.03.2012].
106. Muggah, R.: More Slums Equals More Violence: Reviewing Armed Violence and Urbanization in Africa. Small Arms Survey & Geneva Declaration on Armed Violence and Development, October 2007. [online]. Dostupný z: <<http://www.genevadeclaration.org/fileadmin/docs/regional->

- publications/Armed-Violence-and-Urbanization-in-Africa.pdf>. [cit. 18.04.2012].
107. Nelson, D.: India plans naval base on Maldives to contain Chinese influence. The Telegraph, 20 August 2009. [online]. Dostupný z: <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/india/6061193/India-plans-naval-base-on-Maldives-to-contain-Chinese-influence.html>>. [cit. 20.04.2012].
108. NATO: [online]. Dostupný z: <<http://www.shipping.nato.int>>. [27.03.2012].
109. NATO: NATO's point of contact with the Maritime Community. [online]. Dostupný z: <<http://www.shipping.nato.int/operations/OS/Pages/OosBackground.aspx>>. [cit. 31.03.2012].
110. NATO: NATO and Russia seek to strengthen cooperation to counter piracy. 27 March 2012. [online]. Dostupný z: <http://www.nato.int/cps/en/SID-DCCE1821-A34878D6/natolive/news_85557.htm>. [cit. 31.03.2012].
111. Naval Guards: Gulf of Aden Anti Piracy Security Services. [online]. Dostupný z: <<http://www.navalguards.com>>. [cit. 01.04.2012].
112. Peacebuilding portal: The SALIGAD. [online]. Dostupný z: <<http://www.peacebuildingportal.org/index.asp?pgid=9&org=2769>>. [cit. 23.04.2012].
113. Pflanz, M.: Cargo ship escapes Somali pirates. The Telegraph, 14 January 2009. [online]. Dostupný z: <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/piracy/4238924/Cargo-ship-escapes-Somali-pirates.html>>. [cit. 30.03.2012].
114. Piracy Somalia. [online]. Dostupný z: <<http://www.maritimesecurity.com/spg-9.htm>>. [cit. 30.03.2012].

115. Registration of Crude Oil Imports and Deliveries in the European Union (EU27). European Commission 2011. [online]. Dostupný z: <<http://ec.europa.eu/energy/observatory/oil/doc/import/coi/eu-coi-from-extra-eu-2011-01-03.pdf>>. [cit. 29.03.2012].
116. Reuters: Tanker hijacking escalates piracy crisis. Reuters, 9 February 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.reuters.com/article/2011/02/09/tanker-pirates-industry-idUSLDE7181B120110209>>. [cit. 31.03.2012].
117. Saul, J.: How secure are Yemen's ports from attack? Reuters, 3 June 2011. [online]. Dostupný z: <<http://af.reuters.com/article/energyOilNews/idAFLDE7520RT20110603?sp=true>>. [cit. 01.04.2012].
118. Safer World: South Sudan Civilian Disarmament. February 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.saferworld.org.uk/smartweb/resources/view-resource/637>>. [cit. 21.04.2012].
119. Slater, E.: Somalia. A Bullet-riddlet History. The Bureau of Investigative Journalism. 22 February 2012. [online]. Dostupný z: <www.thebureauinvestigates.com/2012/02/22/somalia-a-bullet-riddled-history/>. [cit. 03.04.2012].
120. Simpson, P., Nelson, D.: China considers Seychelles military base plan. The Telegraph, 13 December 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/seychelles/8953319/China-considers-Seychelles-military-base-plan.html>>. [cit. 19.04.2012].
121. Small Arms Survey: Reaching for the gun. Sudan issue brief. N°19, April 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.smallarmssurveysudan.org/pdfs/HSBA-SIB-19-Arms-flows-and-holdings-South-Sudan.pdf>>. [cit. 24.04.2012].
122. Small Arms Survey: Tracking armed violence in Yemen. Yemen Armed Violence Assessment, N°1, May 2010. [online]. Dostupný z: <<http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/G-Issue->

briefs/Yemen-Armed-Violence-IB1-Tracking-armed-violence-in-Yemen.pdf>. [cit. 25.04.2012].

123. Sörenson, K.: State Failure on the High Seas – Reviewing the Somali Piracy. Swedish Defence Research Agency FOI, November 2008, str. 23-24. [online]. Dostupný z: <<http://www.foi.se/upload/projects/Africa/FOI-R--2610.pdf>>. [cit. 31.03.2012].
124. STRATFOR: Somali piracy Annual update 2011. 13 January 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.stratfor.com/analysis/somali-piracy-2011-annual-update>>. [cit. 17.03.2012].
125. Stockholm International Peace Research Institut: Yearbook 2011. Armaments, Disarmament and International Security. SIPRI 2011, str. 12. [online]. Dostupný z: <<http://www.sipri.org/yearbook/2011/files/SIPRIYB11summary.pdf>>. [cit. 25.04.2012].
126. Schroeder, M., Lamb, G.: The Illicit Arms Trade in Africa. African Analyst, Third Quarter, 2006, str. 73. [online]. Dostupný z: <<http://www.fas.org/asmp/library/articles/SchroederLamb.pdf>>. [cit. 19.03.2012].
127. Stockholm International Peace Research Institute: The SIPRI Military Expenditure Database. [online]. Dostupný z: <<http://milexdata.sipri.org/>>. [cit. 09.04.2012].
128. SIPRI: Maritime Transport and Destabilizing Commodity Flows. January 2012. [online]. Dostupný z: <http://books.sipri.org/product_info?c_product_id=441>. [cit. 01.04.2012].
129. SIPRI: Military Expenditure Database. 1998-2011. [online]. <<http://www.sipri.org/databases/milex>>. [cit. 21.04.2012].

130. SIPRI: Yearbook 2011. Armaments, Disarmament and International Security. 2011, str. 7-13. [online]. Dostupný z: <<http://www.sipri.org/yearbook/2011/>>. [cit. 19.03.2012].
131. STRATFOR: Jihadism in 2012: A Persistent, Low-Level Threat. 16 January 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.stratfor.com/analysis/jihadism-2012-persistent-low-level-threat>>. [cit. 18.03.2012].
132. Security Association for the Maritime Industry. [online]. Dostupný z: <<http://www.seasecurity.org/>>.
133. Stálá mise České Republiky při Úřadovně OSN a ostatních mezinárodních organizacích v Ženevě: Úmluva o některých konvenčních zbraních (CCW). Ministerstvo zahraničních věcí ČR. [online]. Dostupný z: <http://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/cinnost_stale_mise/odzbroyeni/ccw/index.html>. [cit. 24.04.2012].
134. The Association “Veterans of Special Troops” (Russia). [online]. Dostupný z: <<http://www.antipirates.org/>>. [cit. 02.04.2012].
135. The Telegraph: Brits arrested in Somalia with '£2.2 million ransom for pirates'. The Telegraph Foreign Staff, 26 May 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/piracy/8539542/Brits-arrested-in-Somalia-with-2.2-million-ransom-for-pirates.html>>. [cit. 28.03.2012].
136. The UN Register of Conventional Arms: The Global Reported Arms Trade. [online]. Dostupný z: <<http://www.un-register.org>>. [cit. 24.04.2012].
137. The International Ship and Port Facility Security Code. International Maritime Organization. [online]. Dostupný z: <<http://www.imo.org/ourwork/security/instruments/pages/ispscode.aspx>>. [cit. 31.03.2012].
138. Thalif, D.: U.N. To Step Up Battle Against Somali Piracy In Indian Ocean. Global Issues, 26 January 2011. [online]. Dostupný z:

- <<http://www.globalissues.org/news/2011/01/26/8298>>. [cit. 27.03.2012].
139. The Economist: The path to ruin. A region endangered by Islamists, guns and its own swelling population. The Horn of Africa. 10 August 2006. [online]. Dostupný z: <<http://www.economist.com/node/7270000>>. [cit. 29.03.2012].
140. The Wassenaar Arrangement. [online]. Dostupný z: <<http://www.wassenaar.org/index.html>>. [cit. 25.04.2012].
141. The World Bank: Violence in the City. Understanding and Supporting Community Responses to Urban Violence. Social Development Department & Conflict, Crime and Violence Team, April 2011. [online]. Dostupný z: <http://siteresources.worldbank.org/EXTSOCIALDEVELOPMENT/Resources/244362-1164107274725/Violence_in_the_City.pdf>. [cit. 26.02.2012].
142. UN Environment Programme: Red Sea & Gulf of Aden – PERSGA. [online]. Dostupný z: <<http://www.unep.org/regionalseas/programmes/nonunep/redsea/default.asp>>. [cit. 26.03.2012].
143. United Press International: Japan to build navy base in Gulf of Aden. 11 May 2010. [online]. Dostupný z: <http://www.upi.com/Business_News/Security-Industry/2010/05/11/Japan-to-build-navy-base-in-Gulf-of-Aden/UPI-60511273596816/>. [cit. 03.04.2012].
144. UNCTAD: Review of Maritime Transport 2011. UNCTAD Secretariat, 2011, str. 36. [online]. Dostupný z: <http://www.unctad.org/en/docs/rmt2011_en.pdf>. [cit. 01.04.2012].
145. UNEP: The Nation (Nairobi): Between hijackers and the deep sea. The Environment in The News, 2005. [online]. Dostupný z: <<http://www.unep.org/Search.asp?cx=007059379654755265211%3Aajkngxjgnyii&cof=FORID%3A11&q=illegal+foreign+fishing+somali&sa=Go+%21>>. [cit. 28.03.2012].

146. UN Environment Programme: Tsunami Somalia Layout. 17 February 2005, str. 135. [online]. Dostupný z: <http://www.unep.org/tsunami/reports/tsunami_somalia_layout.pdf>. [cit. 27.03.2012].
147. UN Office of the Special Representative of the Secretary-General: Children and Armed Conflict. [online]. Dostupný z: <<http://www.un.org/children/conflict/english/sitemap.html>>. [cit. 18.03.2012].
148. UN Development Programme (UNDP): International Human Development Indicators. [online]. Dostupný z: <<http://hdr.undp.org/en/data/profiles/>>. [cit. 16.03.2012].
149. UNOCHA: Humanitarian Requirements Document for the Horn of Africa Drought 2011. 28 July 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.unocha.org/cap/appeals/humanitarian-requirements-document-horn-africa-drought-2011>>. [cit. 16.03.2012].
150. UN Data: A World of information. [online]. Dostupný z: <<http://data.un.org/Default.aspx>>. [cit. 18.03.2012].
151. UNODC. World Drug Report 2011. 2011. str. 40. [online]. Dostupný z: <<http://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/WDR-2011.html>>. [cit. 24.02.2012].
152. UNODC: Ransom money laundered by pirates affects stability in the Horn of Africa, says UNODC chief. UNODC. 22 February 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.unodc.org/unodc/en/frontpage/2012/February/ransom-money-being-laundered-by-pirates-affects-stability-in-the-horn-of-africa-says-unodc-chief.html>>. [cit. 28.03.2012].
153. UNODC: The Globalization of Crime. Maritime piracy. Chapter 9, str. 198. [online]. Dostupný z: <http://www.unodc.org/documents/eastasiaandpacific/2010/06/tocta/TOCTA_Report_2010_low_res.pdf>. [cit. 28.03.2012].

154. UNDP & Geneva Declaration on Armed Violence and Development. Conference Background Paper. 2007. [online]. Dostupný z: <<http://www.genevadeclaration.org>>. [cit. 19.03.2012].
155. UNHCR: Ethiopia opens new camp for somali refugees. The UN Refugee Agency, 02 December 2011. [online]. Dostupný z: <<http://www.unhcr.org/4ed8d89a6.html>>. [cit. 17.03.2012].
156. UNHCR: Dadaab – World’s biggest refugee camp 20 years old. The UN Refugee Agency, 21 February 2012. [online]. Dostupný z: <<http://www.unhcr.org/4f439dbb9.html>>. [cit. 17.03.2012].
157. UN Office on Drugs and Crime: Organised Crime and Trafficking in Eastern Africa. A Discussion Paper. 23 November 2009, str. 13. [online]. Dostupný z: <http://www.unodc.org/documents/easternafrika//regional-ministerial-meeting/Organised_Crime_and_Trafficking_in_Eastern_Africa_Discussion_Paper.pdf>. [cit. 25.02.2012].
158. U.S. Department of Defense: Dictionary of Military and Associated Terms. Joint Publication 1-02, 8 November 2010. [online]. Dostupný z: <http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp1_02.pdf>. [cit. 25.04.2012].
159. U.S. Department of State: Bureau of African Affairs. [online]. Dostupný z: <<http://www.state.gov/p/af/index.htm>>. [cit. 22.04.2012].
160. U.S. Agency for International Development: Middle East – Yemen. [online]. Dostupný z: <http://www.usaid.gov/locations/middle_east/countries/yemen/>. [cit. 22.04.2012].
161. U.S. Agency for International Development: Sub-Saharan Africa. [online]. Dostupný z: <http://www.usaid.gov/locations/sub-saharan_africa/>. [cit. 22.04.2012].

162. Wezeman, P. D.: Arms flows and the conflict in Somalia. SIPRI Background Paper. SIPRI, October 2010, 12p, str. 8. [online]. Dostupný z: <http://books.sipri.org/product_info?c_product_id=416#>. [cit. 22.04.2012].
163. Wise, R.: Al Shabbab. Case Study. Center for Strategic & Strategic Studies, N°2, July 2011. [online]. Dostupný z: <http://csis.org/files/publication/110715_Wise_AlShabaab_AQAM%20Futures%20Case%20Study_WEB.pdf>. [cit. 25.02.2012].
164. Wiki Leaks: Project KTM. Consolidated Report. [online]. Dostupný z: <http://wlstorage.net/file/KTM_report.pdf>. [cit. 24.02.2012].
165. Wikipedia: Type 56 assault rifle. [online]. Dostupný z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Type_56_assault_rifle>. [cit. 30.03.2012].
166. Whitehead, D.: SALW Proliferation Pressures, The Horn of Africa and EU Responses. UN Institute for Disarmament Research, 2006. [online]. Dostupný z: <http://www.unidir.org/pdf/EU_background_papers/EU_BGP_06.pdf>. [cit. 23.04.2012].

6.4 Dokumenty

167. International Convention for the Safety of Life at Sea (SOLAS). 1974. International Maritime Organization. [online]. Dostupný z: <[http://www.imo.org/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/International-Convention-for-the-Safety-of-Life-at-Sea-\(SOLAS\)-1974.aspx](http://www.imo.org/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/International-Convention-for-the-Safety-of-Life-at-Sea-(SOLAS)-1974.aspx)>. [cit. 01.04.2012].
168. Nairobi Declaration. 15 March 2000. [online]. Dostupný z: <<http://www.recsasec.org/pdf/Nairobi%20Declaration.pdf>>. Nairobi Protocol. 21 April 2004. [online]. Dostupný z: <<http://www.recsasec.org/pdf/Nairobi%20Protocol.pdf>>. [cit. 20.04.2012].

169. UNCAC: UN Convention against Corruption. Chapter III.,2004, str. 17. [online]. Dostupný z: <http://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf>. [cit. 24.02.2012].
170. UN: UN Sudan Sanctions Committee webpage. UN Security Council. [online]. Dostupný z: <<http://www.un.org/sc/committees/1591/index.shtml>>. [cit. 17.04.2012].
171. UN Security Council: Report of the Monitoring Group on Somalia and Eritrea pursuant to Security Council resolution 1916 (2010). Monitoring Group, S/2011/433, 18 July 2011. [online]. Dostupný z: <http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2011/433>. [cit. 29.03.2012].
172. UN Security Council: S/RES/1814 (2008), S/RES/1816 (2008), S/RES/1838 (2008), S/RES/1846 (2008). [online]. Dostupný z: <http://www.un.org/docs/sc/unsc_resolutions08.htm>. [cit. 31.03.2012].
173. UNCLOS: United Nations Convention on the Law of Sea. Exclusive Economic Zone, 1982, Part V, Article 55-58, str. 43-44. [online]. Dostupný z: <http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf>. [cit. 30.03.2012].
174. UN Security Council: Report of the Secretary-General on Sudan. Resolution 1556 (2004), S/RES/1556 (2004), 30 July 2004. [online]. <http://www.un.org/Docs/sc/unsc_resolutions04.html>. [cit. 24.04.2012].
175. UN Security Council Resolutions: Resolution on The Situation between Eritrea and Ethiopia. S/RES/1298, 17 May 2000. [online]. Dostupný z: <<http://www.un.org/Docs/scres/2000/sc2000.htm>>. [24.04.2012].

176. UN Programme of Action: Programme of Action to Prevent, Combat and Eradicate the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All Its Aspects. UN Document A/CONF.192/15, 2001. [online]. Dostupný z: <<http://www.poa-iss.org/PoA/pohtml.aspx>>. [cit. 23.04.2012].
177. UN Office on Drugs and Crime: United Nations Convention against Transnational Organized Crime and The Protocols Thereto. New York 2004. [online]. Dostupný z: <<http://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Convention/TOCebook-e.pdf>>. [cit. 24.04.2012].
178. UN Security Council Resolutions. Peace and Security in Africa. S/RES/1809, 16 April 2008. [online]. Dostupný z: <http://www.un.org/Docs/sc/unsc_resolutions08.htm>. [cit. 24.04.2012].

7 RESUME

This bachelor thesis deals with the arms trade related mainly with Gulf of Aden. The main aim of the thesis is focused on characteristic on the local level of illegal arms trade and international influence which is also connected with the issue.

In the first part I tried generally to explain what arms trade is about. Furthermore I tried to divide the main structure of that into a particular categories according to rate of legality.

Next part is about concrete causes of the arms trade in Gulf of Aden region. Especially about local conflicts like a civil war, economic factors, geopolitical aspects and social tensions. These social tensions are described as a hotspot linked with every negative circumstance like piracy or organized crime.

The last part of the text is focused on international law and foreign policy of another states exporting arms into the problematic area. Therefore the arms trade in Gulf of Aden is part of international issue of arms trade which should be more controlled.